

Dayanışma

T.C. Başbakanlık
Sosyal Yardımlaşma
ve Dayanışma Genel
Müdürlüğü
Yayın Organıdır

SULUOVA'NIN GÜLLERİ BU YAZ GÜLDÜ

**SOSYAL YARDIM VE PROJE DESTEKLERİNİN
ETKİ ANALİZİ ÇALIŞTAYI YAPILDI**

**MUSA AKYÜREK YA DA
"YENİ BİR İŞ YENİ BİR HAYAT"**

**BÜTÜNLEŞİK SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ
PROJESİ ÇALIŞTAY TOPLANTISI YAPILDI**

SABANCI VAKFI'NDAN DIYARBAKIR SYD VAKFINA ÖDÜL

EĞLENEREK ÖĞRENIYORLAR

Hayati YAZICI
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Devletimizin Anayasada ifade edilen “Sosyal Bir Hukuk Devleti” olması özelliği gereği, gelir dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesine ve yoksul kesimlerin desteklenmesine yönelik sosyal politikalar, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve sosyal barışın korunması açısından büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizdeki yoksullukla mücadeleyle yönelik sosyal yardım faaliyetleri için; 1986 yılında, 3294 sayılı Kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu oluşturulmuştur. 9 Aralık 2004 tarih ve 5263 sayılı Kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü kurulmuş, Fon yönetimi kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur. Bu Fon’un kaynağı ile gerçekleştirilen sosyal yardım programları, merkezde Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve yerel düzeyde bütün İl ve İlçelerimizde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından kapsamlı bir şekilde yürütülmektedir.

3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununun amacı ve kapsamı doğrultusunda ülkemizde herhangi bir Sosyal Güvenlik Kurumuna tabi olmayan, sosyo-ekonomik yoksunluk içinde bulunan vatandaşlarımızın; yakacak, gıda, giyim, eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçları karşılanmakta, özürli vatandaşlarımızın eğitim ve rehabilitasyon giderlerine katkı sağlanmakta, kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan vatandaşlarımızın gelirlerini artırma ve sürekli bir işe sahip olmalarına yönelik projelerine destek verilmektedir.

Ülkemizin her vatandaşının onurlu, huzurlu ve standardı yüksek bir hayatı hak ettiği inancı ile eğitime, sağlık programlarına, gelir getirici, üretim ve istihdama yönelik proje desteklerine özel önem verilmiştir. Ekonomik ve sosyal yönden güçsüz olanlar lehine, toplumsal eşitsizlikleri ve sorunları giderici etkin ve yaygın sosyal politikalar uygulanmak suretiyle, bu alandaki kaynakların toplumun en yoksul kesimlerine ulaşması sağlanmıştır. Nüfusun en yoksul kesimindeki ailelerin çocuklarının temel eğitim hizmetlerine tam olarak erişimini hedef alan bir “Sosyal Yardım Ağı” oluşturulmuştur.

Ayrıca, çalışabilir, üretebilir durumdaki yoksul vatandaşlarımızın, işsizlerimizin toplum hayatına “aktif” ve “üretken” olarak katılımını sağlayan proje destek programları da uyguladığımız sosyal politikaların ağırlıklı bir bölümünü oluşturmıştır.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve bütün il ve ilçelerimizde bulunan 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, gerek sosyal yardım gerekse proje destek programları çerçevesinde yerel ve ulusal bazda birçok başarılı sosyal destek uygulamasına imza atmaktadır.

Söz konusu uygulamalar ile sosyal yardım ve hizmet alanına ilişkin konuların, deneyimlerin, araştırmaların ve örneklerin kamuoyu, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar ile paylaşılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Dayanışma” adlı bu derginin hazırlanmasında katkılarını esirgemeyen tüm kişi ve kuruluşların mensuplarını kutluyor ve başarılarının devamını diliyorum.

Dayanışma

Yıl:1 Sayı:1 - 2008/I

Üç ayda bir yayımlanır

Sahibi

T.C. Başbakanlık
Sosyal Yardımlaşma
ve Dayanışma Genel
Müdürlüğü Adına
Genel Müdür Yardımcısı
İslam EMİROĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Pınar GÜNAL

Katkıda Bulunanlar

Mehmet Ali KÜÇÜKÇAVUŞ
Asiye KOMUT

İdare ve Yazışma Adresi

Karanfil Sokak No: 67
Kızılay/Ankara
Tel: (312) 424 09 40 pbx
e-posta: sydgm@sydgm.gov.tr

Grafik Tasarım

İsmat - Enver AYDIN

Baskı

İsmat Matbaacılık
Meşrutiyet Cad. No:9/7
Kızılay-ANKARA
Tel: 0312 425 36 34
www.ismat.com.tr

Baskı Tarihi ve Yeri

15 Ekim 2008
Ankara

Yaygın Süreli Yayın

içindekiler

SOSYAL YARDIM VE PROJE DESTEKLERİNİN ETKİ ANALİZİ ÇALIŞTAYI YAPILDI	03
AZİZ YILDIRIM YENİ GENEL MÜDÜRÜMÜZ	06
MUSA AKYÜREK YA DA "YENİ BİR İŞ YENİ BİR HAYAT"	07
BÜTÜNLEŞİK SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ PROJESİ ÇALIŞTAY TOPLANTISI YAPILDI	10
SABANCI VAKFI'NDAN DİYARBAKIR SYDV'YE ÖDÜL	13
GENEL MÜDÜR YARDIMCILIĞIMIZA İSLAM EMİROĞLU ATANDI	15
EĞLENEREK ÖĞRENİYORLAR.....	16
DÖRTYOL SYD VAKFINDAN ENGELLİLERE AKÜLÜ ARAÇ	18
SULUOVA'NIN GÜLLERİ BU YAZ GÜLECEK	19
AMASYA SYD VAKFI HER ALANDA HİZMET VERİYOR	23
ENGELLERE KARŞI ENGELSİZ BİR ATÖLYE: ÇENGEL ATÖLYE İŞ MERKEZİ.....	28
"ÇOK GENİŞ BİR YELPAZEYE ULAŞIYORSUNUZ" Ümit Onat Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneği Başkanı.....	31
YÜZLERCE PROJE İLE BİR İLKE İMZA ATILYOR.....	36
MERSİN SYD VAKFI'NDAN BAŞARILI PROJELER	45
10 SORUDA ŞARTLI NAKİT TRANSFERİ (ŞNT)	50
TATVAN'DA GELİR GETİRİCİ PROJELERDE ARTIŞ VAR.....	53
YOKSULLUK VE SOSYAL YARDIM Şebnem Avşar Kurnaz Uzman Yardımcısı Sydgm	58
PROGRESS AVRUPA BİRLİĞİ İSTİHDAM VE SOSYAL DAYANIŞMA PROGRAMI (2007-2013) Çeviren: Başak Akın	65
AHİLİK VE SOSYAL DAYANIŞMA Münir Tireli Uzman Yardımcısı (Sydgm)	69
TÜRKİYE'DE MÜLTECİLERE VE SİĞİNMACILARA YÖNELİK YARDIMLAR Pınar Günal Uzman Yardımcısı (Sydgm)	73
TÜRKİYE'DE MERKEZİ DEVLET ÜZERİNDEN YÜRÜTÜLEN SOSYAL YARDIMLAR ÜZERİNE Volkan YILMAZ - Burcu Yakut ÇAKAR (Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu)	78
BASINDAN...	86

sosyal yardım ve proje desteklerinin etki analizi çalıştayı yapıldı

DAYANIŞMA

Hayati YAZICI
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Genel Müdürlüğümüzün gerçekleştirdiği sosyal yardım ve proje destek faaliyetlerinin fayda sahipleri üzerindeki etkisinin araştırılarak, bu faaliyetlerin yoksulluğun azaltılmasında ne derece etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla Türkiye genelinde yapılan “Etki Analizi” araştırmasının sonuçlarının ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerle paylaşılıp, değerlendirilmesi için 22-23 Temmuz 2008 tarihleri arasında Ankara Dedeman Oteli’nde bir çalıştay düzenlendi. Çalıştayı açılışına Genel Müdürlüğümüzden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Hayati Yazıcı katıldı.

Genel Müdürlüğümüzün gerçekleştirdiği sosyal yardım ve proje destek faaliyetlerinin fayda sahipleri üzerindeki etkisinin araştırılarak, bu faaliyetlerin yoksulluğun azaltılmasında ne derece etkili olduğunun belirlenmesi amacıyla Türkiye genelinde yapılan "Etki Analizi" araştırmasının sonuçlarının ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerle paylaşılıp, değerlendirilmesi için 22-23 Temmuz 2008 tarihleri arasında Ankara Dedeman Oteli'nde bir çalıştay düzenlendi. Çalıştayın açılışına Genel Müdürlüğümüzden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Sayın Hayati Yazıcı katıldı.

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayati Yazıcı yaptığı açılış konuşmasında Türkiye'nin en kapsamlı sosyal yardım faaliyetlerinin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından yürütüldüğünü belirterek, etki analizi çalışmasının önemine değindi.

Bir hizmeti yürütmek kadar bu hizmetlerden faydalananların o hizmetlerin verilmiş şeklinin, kendilerine faydaları konusundaki görüş ve düşüncelerinin de bir o kadar önemli olduğunu ifade eden Yazıcı, "Bu bir taraftan hizmeti verenin amacına ulaşmış olduğunu, bir taraftan da hizmet alan kesimin memnuniyetini ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle Genel Müdürlük kapsamlı ve güzel bir sonuç ortaya çıkardı," dedi.

Bu tarz araştırmaların gere-

Aziz YILDIRIM
Sosyal Yardımlaşma ve
Dayanışma Genel Müdürü

ğini vurgulayan Yazıcı şunları söyledi:

"İçinde bulunduğumuz yüzyıl bilimsel çalışmalara dayalı hizmet üretmeyi zorunlu hale getirmiştir. Dünyada artık ticari faaliyetler bile bilimsel araştırmalar sonucu kararlar alınarak uygulanmakta; piyasa araştırmaları oldukça büyük önem kazanmaktadır. Hepimizin bildiği üzere dünyanın neresinde olursanız olun herhangi bir yatırım yapacaksanız bu konuda araştırma yapan özel şirketlerden yol haritası almanız gerekli bulunmaktadır. İşte bizim Genel Müdürlüğümüzün kuruluşundan bugüne ilk defa bizim dönemimizde yapılarak ciddi bir veri tabanına sahip olduğu bu araştırma eminim yeni dönem strateji ve adımların atılmasında hepimiz için önemli yol haritası olacaktır."

"Etki Analizi" çalışması dışında, SYDGM'nin Diyarbakır, Van, Denizli, Amasya, Edirne, Antalya ve Ankara illerindeki proje desteklerinden faydalanan ve şu an sosyo-ekonomik koşullarını iyileştiren insanların çarpıcı başarı öykülerine değinen Yazıcı, özellikle Ankara Keçiören SYD Vakfı'ndan gelir getirici proje desteği aldıktan sonra kendi işinin başına geçen Musa Akyürek'i örnek gösterdi:

"Ankara Keçiören'de yaşayan Musa Akyürek 2003 yılına kadar 25 yıl boyunca onu ve ailesini kıt kanaat geçindiren işlerde çalışan bir aşçıydı. Yıllarca başkalarının yanında sürekliliği ve sosyal güvenesi olmayan işlerde çalıştı. Ta ki 2003 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu'nundan aldığı

Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamındaki desteğe kadar. Sadece 7500 YTL'lik destekle unlu mamüller satan bir dükkan açtı. Desteği almak için hazırladığı projede yılda bir ton yufka ve 500 bazlama satılabileceğini belirtmişti. Bugün bu miktarı yalnızca bir günde satıyor. 5 yıl içinde azimle çalışarak işlerini büyüttü. Aylık kazancı 2 milyarı aştı. Kendisi ve ailesi ile birlikte 6 kişiye daha gelir sağlıyor artık. İşleri yoğunlaştığında ise tam 14 kişiye iş sağlıyor. Böylece Fonun 7500 YTL'lik küçük bir desteği yaklaşık 60 kişiye iş olanağı verirken, binlerce YTL de gelir kazanmalarına vesile olunuyor. Musa Akyürek artık başkalarının yanında çalışan bir işçi olmaktan öte kendi işinin patronu. Musa Akyürek bu durumu "Devlete İnanıyorum" diyerek özetliyor."

Genel Müdürümüz Aziz Yıldırım ise "Etki Analizi Çalıştayı"nın verimli ve başarılı bir şekilde geçmesini temenni ederken, Etki Analizi ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünün sosyal yardım ve proje destek faaliyetleri hakkında katılımcıları bilgilendirdi.

Çalıştay'da ele alınacak olan Etki Analizi Araştırmasının, 2007 yılında Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının desteği ile SYDGM tarafından Olgu Araştırma Şirketi'ne yaptırıldığını söyleyen Yıldırım, "Türkiye genelinde uygulanan Araştırmanın amacı, Genel Müdürlüğümüzün gerçekleştirdiği sosyal yardım ve proje destek faaliyetlerinin

fayda sahipleri üzerindeki etkisinin araştırılarak, bu faaliyetlerin yoksulluğun azaltılmasında ne derece etkili olduğunun belirlenmesidir. Söz konusu araştırmanın sonuçlarının değerlendirileceği bu Çalıştayın neticesinde ortaya çıkacak olan görüş ve önerilerinizin Genel Müdürlüğümüzün yoksullukla mücadele konusundaki mevcut hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi için yeni stratejiler ve politikalar oluşturması konusunda yol gösterici olacağına inanıyorum," dedi.

Yıldırım, yoksullukla mücadele için Genel Müdürlüğün gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerde ilgili kişi, kurum ve kuruluşların desteğinin SYDGM'yi daha da güçlendireceğini ifade ederken, yoksulluğun azaltılmasına yönelik çalışmalara katkılarını esirgemeyen akademisyenlere, kamu ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerine ve basın mensuplarına teşekkür etti.

Çalıştayın neticesinde, Genel Müdürlüğümüzün yoksullukla mücadele konusundaki mevcut hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi için yeni stratejiler ve politikalar oluşturulmasına yönelik önerileri içeren bir rapor hazırlanması planlanıyor.

Söz konusu etki analizine ilişkin bazı sonuçlar ise şöyle:

Araştırma kapsamında incelenen bölgelerden elde edilen bulgulara göre SYDGM'den yardım ve destek alanların yaşadığı Bölgeler içinde Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu en yüksek orana sahip olan iki bölge. Bölgeler içinde yardım ve desteklerden yararlanan

illere göre yapılan analizlerde ise Diyarbakır'ın ilk sırada yer aldığı görülüyor. Diyarbakır'ı Mardin, Bursa ve Samsun izliyor.

Yardımlara ilişkin önemli belirlemelerden biri aynı yardımların, özellikle gıda ve kömürün tercih edilmesi. Aynı yardımı tercih ettiğini belirtenlerin oranı %63.

Yakacak yardımları, Fon yardımları içinde en fazla tercih edilen yardımların başında geliyor. Yardımdan yararlananların çoğunluğu bu yardımın yaşamları için önemli olduğunu ve yardımın niteliğinden memnun olduklarını belirtiyor. Yakacak yardımlarından memnuniyet oranı %80'lerin üzerinde.

Yardımlardan yararlananların başında yaklaşık %70'lik bir oranla kadınlar geliyor. Özellikle boşanmış, dul ve çalışmayan ev kadınları yardımlar sayesinde çeşitli olumsuzlukları aştıklarını belirtiyor.

SYDTF'den yardım ve destek alanların gelir düzeylerine bakıldığında 500 YTL ve altında geliri olan, başka bir deyişle yoksulluk sınırının altında bir gelirle yaşayan ailelerin toplamının %90'lara kadar ulaştığı görülüyor.

Yardımları alanların yaş ortalamalarına bakıldığında %70'inin 35 ve daha üstü yaşlarda olanlar olduğu ortaya çıkıyor. Genç yaşlarda yardım alanlar ise ya işlerinden atılmış olanlar ya işsiz olanlar ya da çalışamayacak durumda hasta ve engelli olan kişiler.

Aziz YILDIRIM Yeni Genel Müdürümüz

15/04/2008 tarih ve 26848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kararname ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüne İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü’nde Daire Başkanı olarak görev yapan Aziz Yıldırım atandı. Yıldırım, atama kararının ardından 16 Nisan 2008 tarihinde görevine başladı.

Düzce nüfusuna kayıtlı olmakla birlikte 1963 yılında Sivrihisar’da dünyaya gelen Aziz Yıldırım, ilk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladıktan sonra, 1981 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne kayıt yaptırdı.

1985 yılında mezun olduktan sonra, 1986 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Master Programını kazandı ve 1988 yılında Kamu Yönetimi Uzmanı olarak mezun oldu.

1988 yılında girdiği Kaymakam Adaylığı sınavını kazanarak, Afyon Kaymakam Adayı olan Yıldırım, Kaymakam Adaylığı sırasında Bayat, Vakıfkebir ve Kiraz ilçelerinde Kaymakam Vekilliklerinde bulundu. 1990 yılında 1 yıl süreyle İngiltere’ye gönderildi. Kaymakamlık Kursu sonrasında 1992 yılı Haziran ayında Saimbeyli ilçesinde asil Kaymakam olarak göreve başlarken, aynı yıl TODAİE’yi kazandı.

1993 yılında askerlik görevini ifa ettikten sonra, Yozgat ili Saraykent ilçesine; 1995 yılında ise Kovancılar Kaymakamlığı’na atanan Yıldırım, 12 Kasım 1999 yılında meydana gelen deprem sonrasında Düzce Kriz Merkezi’nde 5 ay; 3 Şubat 2002 tarihinde meydana gelen depremde de Afyon’da bir ay görev yaptı.

İçişleri Bakanlığı Eğitim Dairesine Şube Müdürü olarak atanmasının üzerine, 19 Nisan 2000 tarihinde bu göreve başladı. Bu arada Aksaray Vali Yardımcılığı’nda bir süre görev yaptı. 20 Ekim 2004 tarihinde İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü’nde Daire Başkanı olduktan sonra 20 Nisan 2005 tarihinde yine Daire Başkanı olarak İller İdaresi Genel Müdürlüğü’ne atandı; ancak Eğitim Dairesi’nde görev yapmaya devam etti.

Mülki İdare Amirliği görev süresi içinde yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli kurs ve seminerlere katılan Yıldırım, 2003 yılında Japonya’da “Afet Yönetimi” kursu aldı. Ocak 2004’te Japonya’ya, Mayıs 2005’te İngiltere’ye, 2007 yılında ise İspanya ve Kuzey İrlanda’ya seminerlere gönderildi.

İngilizce bilen Yıldırım, evli ve iki çocuk babası.

Musa Akyürek ya da

“yeni bir iş
yeni bir hayat”

DAYANIŞMA

İşte çalıştayan açılışında Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcımız Hayati Yazıcı'nın başarılı bir gelir getirici proje örneği olarak sunduğu Musa Akyürek'in öyküsü:

Musa Akyürek SYDGM'den gelir getirici proje desteği alarak unlu mamüller üzerine işlettiği dükkanını açmadan önce, yıllarca başkalarının yanında sürekliliği ve bazen güvencesi olmayan, onu ve ailesini kıt kanaat geçindiren işlerde çalışan bir aşçıymış. 25 yıl boyunca birçok farklı işte çalışmış. Üç çocuk babası olan ve eşyle beraber dördüncü çocuklarını bekleyen Akyürek, o dönemi ve bir iş kurma fikrinin zihninde nasıl canlandığını şöyle anlatıyor:

"Hep başkalarının işinde çalıştım. İhaleler bir yıllık. İhale bitiyor, yeni bir ihaleye geçiyoruz derken maaşımız tekrar asgari ücrete düşüyor. Tam zam alıyoruz ihale bitiyor. Bıkmıştım artık başkalarının yanında bu

koşullarda çalışmaktan. Kendi işimi kurmak istedim, ama bir türlü yeterli paraya sahip olamadım. Kazandığım zaten asgari ücretti. Aldığım para sürekli bir ihtiyaca giderken ben de isteğimi bir türlü gerçekleştiremedim. Yani elimde bir mesleğim vardı, ama mesleğim para etmiyordu. Ne uzuyor ne kısalıyordum. 25 sene bazen paramı alamadan, sigortam ödenmeden çalıştım."

Musa Bey bir iş kurmayı düşünür, ancak bu düşüncesini bir türlü uygulamaya koyamazken, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu'nda görev yapan bir arkadaşından Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun iş kurma kredisi verdiğini duyar. Arkadaşı ile birlikte

hemen bir proje hazırlamaya girişirler. "Açıkçası hiç ummuyordum. Bu koşullarda kredi alabilmek bana pek mümkün gibi görünmemişti. İlk başta yalan geldi bize," dese de yine de şansını denemek ister. Projeleri ise unlu mamüller üretecek bir dükkan kurulması ile ilgilidir. Akyürek, yıllarca aşçılık yaptığı için bu işe yabancı olmadığını, yufka, bazlama gibi ürünlerin dayanıklı yiyecekler olmasını da göz önünde bulundurarak böyle bir dükkan projesi sunduklarını belirtiyor.

Dosyayı oluşturup Proje Koordinasyon Birimi'ne teslim ediyorlar. Projenin kabulü uzadıkça ara sıra umudunu kaybediyor, ama Keçiören SYDV ona hep destek oluyor. Projesi 13 Şubat 2003 tarihinde kabul

edildikten sonra da bir süre para kazanamadan işlerini yürütmeye çalışıyorlar. “Bütün bunlar, sabrı öğretiyor insana”, diyor Musa Bey, “İnanç ve sabır birbirini tamamlar. Ben devlete ve işime inanıyordum, sabrettim ve işlerim fazlasıyla yoluna girdi.”

Genel Müdürlüğe sunduğu projede yılda bir ton yufka, 500 bazlama satabileceğini belirtmiş olan Musa Bey, şimdi günde bir tona yakın yufka satabildiğini gururlanarak anlatıyor. Birçok marketle de anlaşmalı çalışıyor. Bu sayede her gün belli bir satış oranını yakaladığı için de yanında çalışanların sayısını zaman içinde artırma yoluna gitmiş. Bu sayede 14 kişinin daha iş bulmasına ve iyi

koşullarda çalışmasına imkan sağlamış. Başka bir deyişle, bu dükkan sadece kendi hayatında değil, yanında çalıştırdığı 14 kişiye sağladığı istihdamla da birçok kişinin hayatında yeni ve daha rahat bir dönemin başlamasına vesile olmuş. Yanında çalışan kişiler de sonuçta dar gelirli işçiler. İşçilerinden evlenen olursa destek oluyor, maaşlarını zamanında yatırmaya özen gösteriyor, aşçılık yaparken kendi yaşadığı sıkıntıları onların yaşamaması için var gücü ile didiniyor.

“25 sene işçilik yaptığım için işçiliğin ne demek olduğunu iyi bilirim. Bu yüzden evimize paramızı götürmeden önce işçimizin parasını götürüyoruz. Haftada bir Salı günleri işçi-

lerimizin haftalığını veriyoruz. Onların haftalıklarının tamamını ödedikten sonra kendim marketime gidiyorum, alışverişimi yapıyorum, ama bu ödenmeden markete gitmiyorum. Önce onlarınki.”

İş kurma projelerini en ince ayrıntısına kadar ve en doğru şekilde hazırladıklarına inandıklarını, ama projenin kabul edilmesinden önce devletin onlara inanıp inanmayacağı konusunda tereddüt ettiklerini söyleyen Musa Akyürek, devletin onlara inandığını ve onun da devlete inandığını vurgularken, “Eğer devlete gerçekten inandırıcı bir şeylerle giderseniz arkanızdan gelir, size destek olur. Samimi söylüyorum, benim yaşam standartım eskiye nazaran çok daha iyi duruma geldi,” diyor.

bütünleşik sosyal yardım hizmetleri projesi çalıştay toplantısı yapıldı

Genel Müdürlüğümüzün sorumluluğunda uygulanacak olan “Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü 48 No.lu Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi” kapsamında oluşturulan Proje Yürütme Kurulu’nun Ankara’daki ilk toplantısı 19 Haziran 2008 tarihinde Dedeman Oteli’nde gerçekleştirildi.

Aziz YILDIRIM
Sosyal Yardımlaşma ve
Dayanışma Genel Müdürü

Genel Müdürlüğümüzün sorumluluğunda uygulanacak olan “Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü 48 No.lu Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi” kapsamında oluşturulan Proje Yürütme Kurulu’nun Ankara’daki ilk toplantısı 19 Haziran 2008 tarihinde Dedeman Oteli’nde gerçekleştirildi.

Genel Müdürlüğümüzün ev sahipliğinde yapılan toplantıya proje kapsamında yer alan SGK, SHÇEK, Sağlık Bakanlığı, SGK, TÜİK, ÖZİDA, Maliye Bakanlığı, İşçileri Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK ve Ankara Büyükşehir Belediyesi yetkilileri katıldı.

Çalıştayın açılışında konuşan Genel Müdürümüz Aziz Yıldırım, proje kapsamındaki bu ilk çalıştay toplantısının verimli

ve tüm kurumlar için faydalı bir şekilde gerçekleştirilmesini ümit ettiğini belirterek, "Arzumuz gelir seviyesi düşük olan ve yardıma muhtaç olan insanların sayısının azaltılması. Bizim Genel Müdürlüğümüz ve buradaki değerli temsilcileri bulunan Kamu Kurumlarımız hep beraber bu sayının azaltılmasını hedeflemektedir. Hep beraber yapacak olduğumuz çalışmalarla bu hedefimize bir nebze olsun ulaşabilirsek kendimizi mutlu addederiz" dedi.

Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi'nin Türkiye'deki sosyal yardımların hedef kitleye doğru bir şekilde ulaşmasındaki rolüne ve önemine değinen Yıldırım, "Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi, bu alanda çalışan bütün kurumları, birimleri bir araya getiriyor. Biz öyle ümit ediyoruz ki bu proje ile bir yazılım geliştirilecek ve bu yazılım neticesinde de bir veri tabanı oluşturulacak. Veri tabanı şu anda sizlerin de bulunduğu bütün kurumlara açık olacak

ve bu veri tabanından faydalanmak mümkün olabilecek. Mükerrer yardımların veya mükerrer yardımların yanı sıra hiç yardım yapılmayan kesimlerin olmamasına ya da daha az olmasına çalışılacak," dedi.

Projenin uzun dönemli bir süreç olduğuna da dikkat çeken Yıldırım, bu toplantının konu ile ilgili yapılacak olan bundan sonraki çalışmalar için bir basamak teşkil etmesini temenni ettiğini ve projenin başarısının ilgili Kurum ve Kuruluşların

Çalıştayda, ağırlıklı olarak proje kapsamında gerçekleştirilecek olan mevzuat çalışmalarına, kurumların bilgi-işlem veri tabanı sistemlerine, ilgili kurumlar arasındaki eşgüdümün nasıl sağlanacağına ve projenin nasıl etkin ve koordineli bir şekilde yürütüleceğine yönelik konular ele alındı.

ortak başarısı olacağını vurguladı.

Çalıştayda, ağırlıklı olarak proje kapsamında gerçekleştirilecek olan mevzuat çalışmalarına, kurumların bilgi-işlem veri tabanı sistemlerine, ilgili kurumlar arasındaki eşgüdümün nasıl sağlanacağına ve projenin nasıl etkin ve koordineli bir şekilde yürütüleceğine yönelik konular ele alındı.

“Proje Yürütme Grubu”, 4 Haziran 2008 tarihinde Genel Müdürlüğümüzde yapılan ve projenin amaçlarının, projeden beklenen faydaların, projenin bilgi toplumu stratejik amaç ve hedefleriyle ve diğer proje ve eylemlerle ilişkisinin ve projenin uygulama adımlarının ilgili kurum temsilcileri ile paylaşıl-

dığı toplantıda oluşturulmuştu.

11.07.2006 gün ve 2006/38 sayılı Yüksek Planlama Kurulu kararıyla onaylanan ve 28.07.2006 tarih ve 26242 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planı’nın (2006-2010) Vatan-daş Odaklı Hizmet Dönüşümü 48 No’lu eyleminde yer alan “Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi”, Genel Müdürlüğümüzün sorumluluğunda uygulanıyor. Proje ile;

- Sosyal yardımlarla ilgili veri tabanlarının entegre edilmesi; sosyal yardımlarda hane halkı yaklaşımının geliştirilmesi ve bu sayede bilgi teknolojileri kullanımı ile sosyal yar-

dımların daha adaletli dağıtımının sağlanması,

- Özürlüler veri tabanı da dahil olmak üzere veri tabanları arasında bilgi paylaşımı ve etkin denetim sağlanması,
 - Vatandaşlara sosyal yardımlarla ilgili tüm bilgilerin çeşitli kanallardan (İnternet, çağrı merkezi, yüz yüze) olacak şekilde tek noktadan ulaştırılması; sosyal yardım konusunda etkin yönlendirme yapılabilmesi,
 - Çeşitli sosyal yardım başvurularının elektronik kanallardan yapılabilmesi,
 - Sosyal yardım kurumlarının ihtiyaç duyulan bilgilerin kurumlar arasında paylaşımının sağlanması,
 - İş zekası araçları kullanımı ile sosyal güvenlik politikalarının karar destek sistemleri ile desteklenmesi, amaçlanıyor.
- Proje ile ilgili belirlenen kuruluşlar ise şunlar:
- İçişleri Bakanlığı
Maliye Bakanlığı
Sağlık Bakanlığı
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
Türkiye İstatistik Kurumu
Vakıflar Genel Müdürlüğü
Sosyal Güvenlik Kurumu
SHÇEK
Valilikler
Yerel Yönetimler
diğer ilgili Kamu Kurum ve Kuruluşları
ilgili Sivil Toplum Kuruluşları

sabancı vakfı'ndan diyarbakır sydv'ye ödöl

23-24 Mayıs 2008 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Katılımcı Yerel Kalkınmada İyi Örnekler Konferansı ve Ödülleri" töreninde Sabancı Vakfı'nın stratejik program alanı olarak belirlediği üç alandan biri olan "Engelliler" dalındaki proje ödülüne Diyarbakır SYD Vakfı layık görüldü.

Diyarbakır Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın, "Engelleri Hep Birlikte Aşalım" sloganı ile uygulamaya başladığı "Bedensel Engelliler Ayakkabı İmalatçılığı ve Biçki Dikiş Atölyesi" Projesi, Sabancı Vakfı tarafından ödüllendirildi.

23-24 Mayıs 2008 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Katılımcı Yerel Kalkınmada İyi Örnekler Konferansı ve Ödülleri" töreninde Sabancı Vakfı'nın stratejik program alanı olarak belirlediği üç alandan biri olan "Engelliler" dalındaki proje ödülüne Diyarbakır SYD Vakfı layık gö-

rüldü. Törende Sabancı Vakfı Direktörü Zerrin Koyunsağan tarafından verilen plaketi Vakıf adına Diyarbakır Vali Yardımcısı Suat Seyitoğlu alırken, Vakıf temsilcileri tarafından da projeye ilişkin olarak katılımcılara yönelik bir sunum gerçekleştirildi.

“Kadın”, “Engelliler” ve “Gençler” ile ilgili en iyi üç projeye toplam 30 bin YTL ödül verilirken, “Kadın” dalında bazı illerde SYD Vakıflarınca da desteklenen “Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) Projesi (GAP Bölgesi)”; “Gençler” dalında ise “Özgürlüğünden Yoksun Gençlerle Dayanışma Derneği Projesi (Ankara)” ödül kazanan diğer projeler oldular.

Başarılı bir Kamu-STK işbirliği örneği

Diyarbakır SYD Vakfı ve Bedensel Engelliler Derneği işbirliği ile engelli bireylerin topluma ve ekonomiye kazandırılması amacıyla hayata geçirilen “Bedensel Engelliler Ayakkabı İmalatçılığı ve Biçki Dikiş Atölyesi Projesi” sayesinde 40 engelli ayakkabı ve biçki-dikiş eğitimi aldı. Eğitime katılanların %98’i proje kapsamında açılan atölyeye yerleştirilirken, proje hem istihdam eğitimi hem de gelir getirici proje örneği olarak önemli bir başarıya imza attı.

Vakıf yetkilileri tarafından

projenin beş temel konuda Diyarbakır’da bir ilk olma özelliği taşıdığı belirtiliyor:

- Toplum dayanışması adına Kamu-Sivil Toplum Kuruluşları işbirliğini oluşturarak yerel dinamikleri hayata geçirmek.
- Engelli bireyleri mesleki becerilerle donatarak topluma kazandırmak
- Mesleki kurslar vermekle kalmayıp kurulan atölye ile istihdam edilmelerini sağlamak
- Sosyal ve kültürel faaliyet-

lerle engelli bireylerin topluma kaynaşmasını kolaylaştırmak

- Proje çıktılarının (atölye, imal edilen ürünler) sahiplenilerek sürdürülebilir olmasını sağlamak.

Proje çerçevesinde eğitim alan ve atölyede çalışan bir bedensel engelli ise projenin amacına ulaştığını ortaya koyuyor:

“Önceleri toplum bizi engelli, işe yaramaz, eli ayağı tutmaz ve iş göremez olarak görürdü. Sonrasında kazandığımız itibar ile her şeyden önce o bunalım günlerini unutmaya çalıştım ve şimdi işe dört elle sarılarak engelsiz işçilerden daha çok üretim yapmaya çalışıyorum.”

Vakfın aynı zamanda engellilere yönelik olarak yürütölmekte olan “İşitme Engelliler Galoş İmalat Atölyesi Projesi” ve henüz uygulamaya geçmemiş olan “Görme Engellilere Yönelik Islak Mendil Projesi” olmak üzere iki projesi daha bulunuyor.

genel müdür yardımcılığımıza İslam Emiroğlu atandı

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdür Yardımcılığına 14.06.2008 tarih ve 26906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan kararname ile Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde Balıkesir Bölge Müdürü olarak görev yapan İslam Emiroğlu atandı.

Atama kararının ardından Genel Müdürlüğümüzde görevine başlayan Emiroğlu, 1964 yılında Adana’nın Kozan ilçesinde dünyaya geldi.

İlk ve orta öğrenimini Adana’da tamamladıktan sonra 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nde yüksek öğrenimine başlayan Emiroğlu, 1987 yılında bu okuldan mezun oldu.

1987 yılında yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra, 10.11.1988 - 24.12.1991 tarihleri arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü’nde Müfettiş Yardımcısı olarak görev yapan Emiroğlu, Müfettiş olmaya hak kazandığı 24.12.1991 tarihinden 06.06.2002 tarihine kadar aynı kurumda Müfettiş olarak ve 06.06.2002 tarihinden 14.09.2005 tarihine kadar ise Başmüfettiş olarak görevini ifa etti.

14.09.2005 tarihinde Balıkesir Vakıflar Bölge Müdür Vekili olarak atanmasının üzerine, Vakıflar Bölge Müdür Vekili olarak; 02.03.2006 tarihindeki atama kararı üzerine ise Balıkesir Vakıflar Bölge Müdürü olarak görev yaptı.

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları ve Mensupları Vakfı üyesi olan ve İngilizce bilen Emiroğlu, evli ve iki çocuk babası.

Vakıf Hatıra Ormanı

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Çalışanları Derneği Ankara’ya eğitim için gelen ve trafik kazasında hayatını kaybeden Vakıf çalışanı Meryem Koca için hatıra ormanı kampanyası başlattı. Fidanlar Malatya Doğanşehir ve Kütahya Gediz’e dikilecek.

Fidan fiyatları:

1 YAŞINDA BİR KIZILÇAM FİYATI 0,39 YTL

2 YAŞINDA BİR KIZILÇAM FİYATI 0,53 YTL

HESAP NUMARASI:

ZİRAAT BANKASI AKAY ŞUBESİ 5998299-5003

eğlenerek öğreniyorlar

İçişleri Bakanlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin işbirliği ile gerçekleştirilen “Eğlenerek Öğrenelim Projesi” kapsamında Polis Akademileri tarafından yürütülecek olan ve özellikle gecekondü mahallerinde yaşayan, sosyo-ekonomik durumları zayıf ailelere mensup ve derslerinde başarılı olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin kabul edildiği yaz programları başladı.

İçişleri Bakanlığı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüklerinin işbirliği ile gerçekleştirilen “Eğlenerek Öğrenelim Projesi” kapsamında Polis Akademileri tarafından yürütülecek olan ve özellikle gecekondu mahallerinde yaşayan, sosyo-ekonomik durumları zayıf ailelere mensup ve derslerinde başarılı olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin kabul edildiği yaz programları başladı.

23 ilde (Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Aydın, Balıkesir, Bayburt, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kayseri, Konya, Malatya, Niğde, Samsun, Sirt, Trabzon, Yozgat) bulunan Polis Meslek Yüksekokulu Tesislerinde uygulanmaya başlanan Yaz Programı çerçevesinde düzenlenecek olan sportif, sosyal- kültürel faaliyetler, bilgisayar dersi, milli ve tarihi mekânlara gezi v.b. etkinliklerle, öğrencilerin yurttaşlık bilincinin artırılması, sosyalleşmelerinin sağlanması, yaşadığı kenti ve toplumu daha yakından tanınması, eğitime motivasyonlarının artırılması ve suça karşı direnç oluşturulması amaçlanıyor. Haftalık olarak düzenlenen yaz progra-

mı dönemleri ile 23 ilden her dönem 20’şer öğrenci olmak üzere 1 yıl içinde toplam 3680 öğrencinin programa katılması ve programın yıllık 8’er dönem halinde 5 yıl süre ile uygulanması planlanıyor.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün projeye katkısı ise programa katılacak öğrencilerin, İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile koordineli olarak 3294 sayılı yasa kapsamındaki ailelerden söz konusu 23 ildeki SYD Vakıfları tarafından belirlenmesi ve öğrencilerin iâşe, giyim, ulaşım, eğitim v.b. giderlerinin karşılanması şeklinde oluyor.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve SYD Vakıfları tarafından belirlenen öğrenciler ve aileleriyle her program dönemi öncesi iletişime geçilerek aileden izin alınmak suretiyle, öğrenciler programa dahil ediliyor.

Sosyal tesislere gelen öğrenciler karşılandıktan sonra, sürekli taşınmaları için, öğrencilere isim ve soyadlarının yazılı olduğu yaka kartları verilirken,

öğrenciler, eğitimciler ve yaz programı hakkında program görevlilerinden genel bilgileri alıyorlar. Daha sonra tişört ve şapkalarını alan ve yatakhanelerine yerleştirilen öğrenciler, göndere çekilen bayrakla birlikte İstiklal Marşı’nı okuyup, grupbaşları belirleyerek yaz programına başlıyorlar.

Çocukların hem keyifli vakit geçirmelerini hem de eğitici faaliyetlerde bulunmalarını sağlamaya yönelik oldukça yoğun bir programı içeren yaz okullarında filmlerden internet ve bilgisayar eğitimine, tarihi mekan gezilerinden pikniğe, resim ve müzikten gösterilere kadar bir çok alanda faaliyet gerçekleştiriliyor.

Yaz programının sonunda ise, programı tamamlayan öğrenciler için hatıra niteliğinde düzenlenen sertifika belgelerinde, Emniyet Genel Müdürlüğü ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü’nün işbirliğine değinilirken, öğrencilere de çeşitli hediyeler veriliyor.

dört yol syd vakfından engellilere akülü araç

Hatay Dört Yol Sosyal Yardım-
laşma ve Dayanışma Vakfı,
Genel Müdürlüğümüzün özür-
lülere yönelik sosyal yardım
programlarından biri olan
"özürlü ihtiyaç yardımları"
kapsamında 5 engelli kişiye
akülü araç teslim etti.
Dört Yol Bedensel Engelliler
Derneği ve Payas Bedensel En-
gelliler Derneği'ne üye olan ve
ekonomik ve sosyal yoksunluk
içindeki 5 kişinin Dört Yol SYD
Vakfı'na başvurması üzerine,
müracaatları değerlendiren
Vakıf Mütevelli Heyeti, her
başvuru sahibine birer adet
akülü araç verilmesini karar-
laştırdı.

Araçların teslim töreninde ko-
nuşan Vakıf Mütevelli Heyeti
Başkanı Kaymakam Dr. Meh-
met Gödekmerdan "Engellilere
kapımız açıktır. Onların haklı
taleplerini gücümüz nispetinde
karşılamaya çalışıyoruz. 2008
yılı içerisinde dağıtımlarımız
devam ediyor. Bu tekerlekli
motorlu araçların yanı sıra bir
görme özürlü arkadaşımıza
beyaz baston ile 4 arkadaşımı-
za da koltuk değneği verdik.
Bu kapsamdaki yardımlarımız
devam etmektedir" dedi.

Araçları teslim alan engelli
vatandaşlar ise yardımlardan
dolayı Kaymakam Dr. Mehmet
Gödekmerdan'a ve emeği

geçen herkese teşekkür ederek
"Bu araçlarla yaşama biraz
daha sıkı bağlanıyoruz. Top-
lumdan kopmuyoruz. Bizlerden
bunları esirgemeyenlere sonsuz
teşekkür ediyoruz" dediler.

Teslim törenine Dört Yol Kay-
makamı Dr. Mehmet Gödek-
merdan ve SYD Vakfı yetkili-
lerinin yanı sıra Dört Yol Bele-
diye Başkanı Bilgehan Aksoy,
Dört Yol Bedensel Engelliler
Derneği Spor Kulübü Başkanı
Perihan Peker ve Vakıf Müte-
velli Heyeti üyeleri de katıldı.

Bilgi: Ahmet ÖZEL
Dört Yol Kaymakamlığı Basın
ve Halkla İlişkiler Bürosu

DAYANIŞM

Suluova'nın Gülleri Bu Yaz Güldü

Amasya Suluova Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce onaylanan "Suluova'nın Gülleri Projesi" kapsamındaki 3-6 Yaş Grubu Anaokulu, 18 Haziran 2008 tarihinde Suluova Kaymakamı Osman Aslan Canbaba'nın katılımı ile açılışı yapılarak, hizmet vermeye başladı.

Amasya Suluova Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından hazırlanan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce onaylanan "Suluova'nın Gülleri Projesi" kapsamındaki 3-6 Yaş Grubu Anaokulu, 18 Haziran 2008 tarihinde Suluova Kaymakamı Osman Aslan Canbaba'nın katılımı ile açılışı yapılarak, hizmet vermeye başladı.

Anaokulu'nun açılışında konuşan Suluova Kaymakamı Osman Aslan Canbaba, projenin Türkiye'de 3-6 yaş grubuna yönelik olmasının ve tarlaya giden ailelerin çocuklarının yaz döneminde anaokuluna alınarak eğitim görmelerinin çocukların geleceği ve ailelerin rahat çalışmaları açısından ne derece önemli olduğunu belirtirken,

Amasya'nın anaokulu öğreniminde Türkiye'de ilk sırada olduğunu, Suluova'nın ise bu konuda Amasya'da birinci olduğunu ve okul öncesi ve anaokulu eğitimine yaptıkları katkıların her geçen yıl artarak devam edeceğinin de altını çizdi.

Anaokulu ile birlikte Şartlı Nakit Transferi hedef kitlesine veya 3294 sayılı Kanun kapsamına dahil oldukları Vakıf incelemesi sonucunda belirlenen ailelerden seçilen 100 çocuğa, 15 Haziran-01 Eylül tarihleri arasında anaokulu eğitimi (yaz programı) verildi.

Projenin önemine ilişkin olarak Suluova SYD Vakfı çalışanı Sefer Demir ise şunları söyledi:

"Suluovamız, verimli tarım

arazileri, şeker fabrikası, hayvancılık (besicilik), eski çeltik-yeni çeltik kömür ocakları, tavuk ve yumurta tesisleri nedeniyle hızlı bir şekilde göç alarak büyümüştür. Değişik bölgelerden Suluova'ya çalışmak amacıyla gelen insanlar, tarımda makineleşmenin artması, şeker fabrikalarının 2-3 ay gibi kısa süreli çalışmaya başlaması gibi sebepler sonucunda işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmışlardır.

Alt gelir seviyesine sahip olan bu ailelerin büyük çoğunluğunun eğitim seviyesinin ilköğretim; çok az bir bölümünün ise lise düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik ve kültürel olarak zayıf olan ailelerin çocuklarına yönelik gerekli

eğitimi yeterince veremedikleri görülmüştür.

Düzenli iş imkanı ve yeterli ekonomik geliri olmayan ailelerde herkesin çalışması gerekmektedir. İlçemiz iş imkanları göz önüne alındığında bu aileler daha çok emek gücü gerektiren işlerde çalışmaktadır. Yazları geniş arazilere ekilen soğan tarlalarında ailece çalışmaya gidilmekte ve bu aileler yıllık ihtiyaçlarını hep birlikte kazanmak için çalışmaktadırlar. 3-6 yaş arası çocukları olan aileler çalışmaya giderken, çocuklarını yanlarında tarlalara götürmekte veya evde kalarak çocuklarına bakmaktadırlar. Evde kalmaları durumunda aileye ekonomik katkıda bulunamayacak olduklarından daha çok çocukları tarlalara götürmektedirler. Yaz sıcaklarında tarlalarda aileleriyle birlikte kalan çocuklar dengesiz beslenmekte,

herhangi bir eğitim alamamaktadırlar. İlçe merkezinde bulunan 932 ahır işletmesinde hayvan bakıcılığı yapan ailelerde de durum farklı değildir. Onlar da gün boyu hayvanlarla uğraştıklarından çocukları da hayvan pislikleri içerisinde oynamaktadırlar.

3-6 yaş arasındaki çocuklarda; kurallara uyma, kendini ifade edebilme, insan-canlı sevgisi, başkalarıyla olumlu ilişkiler kurma, grup çalışması yapabilme, sorumluluk alabilme, estetik anlayışı, gözlem yapabilme, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilme, vatan sevgisi, düzenli olma, temizlik kurallarını öğrenme, paylaşabilme, karakter ve kişilik oluşumu, ahlak anlayışı, zeka gelişimi, bedensel yeteneklerin oluşumu vb. özelliklerin kazanıldığı göz önüne alındığında toplumsal yapımız ve çocukların geleceği açısından okul öncesi eğitim programlarının ne kadar

önemli olduğu daha net anlaşılabacaktır.”

Proje kapsamında okula alınan çocukların, evlerinden özel servislerle alınıp, tekrar servisle evlerine bırakıldığını ve sabah, öğle ve ikinci saatlerinde çocuklara kahvaltı-yemek verildiğini belirten Demir, Vakıf tarafından çocukların eğitim dönemi içerisinde kullandıkları boyama kitapları, oyun hamurları, oyuncak ve eğitim setleri gibi gerekli malzemelerin temin edildiğini, Anaokulunda eğitim veren öğretmenlerin İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne görevlendirildiğini ve aşçı-bakıcıların ücretlerinin ise yine Vakıf tarafından ödendiğini ifade etti.

Her ne kadar “Suluova’nın Gülleri Projesi” bir yıllık bir proje olsa da Suluova SYD Vakfı, açılan Anaokuluna süreklilik kazandırmayı düşünüyor.

7-15 yaş grubu Pozitif Yaşam Spor Okulu'nun Suluova'nın Gülleri Projesi'nde olduğu gibi hedef kitesini Şartlı Nakit Transferi ve 3294 sayılı Kanun kapsamında olan ailelerin çocukları oluştururken, Spor Okulunda bu yaz 150 çocuk eğitildi.

Pozitif Yaşam Spor Okulu

Okul öncesi eğitime özellikle önem veren Vakfın bir diğer projesi ise Genel Müdürlüğümüzce onaylanan ve 15 Temmuz- 01 Eylül 2008 tarihleri arasında faaliyet gösteren 7-15 yaş grubu Pozitif Yaşam Spor Okulu. Suluova'nın Gülleri Projesi'nde olduğu gibi bu projenin de hedef kitesini Şartlı Nakit Transferi ve 3294 sayılı Kanun kapsamında olan ailelerin çocukları oluştururken, Spor Okulunda bu yaz 150 çocuğun eğitilmesi sağlandı.

Bu projeye ilişkin olarak da Sefer Demir şunları söyledi:

"Son zamanlarda toplumumuzda görülen sokak çeteleri, kapkaç, hırsızlık, gasp olaylarına karışanların büyük çoğunluğunun işsiz ve sokaklarda yeterli imkanlara sahip olmadan yaşayan gençlerin olduğu görülmektedir. İlçemizde meydana gelen küçük çaplı olaylara da yine bu gençlerin

karıştığı tespit edilmiştir.

Gençlerimizi her türlü kötü alışkanlıklardan korumanın yolu, onlara sağlanacak sosyal imkanlardan geçmektedir. Sosyal faaliyetlere katılan gençlerde suç oranlarının düşük olması bunun en güzel göstergesidir.

Erkeklerin sokaklarda, kahvelerde vs. vakit geçirebildikleri ilçemizde kadınların yararlanabilecekleri sosyal tesis ve spor alanı bulunmamaktadır. Kapalı spor salonumuzun ilçe yerleşim merkezi dışında yer alması nedeniyle bu salondan alt gelir seviyesine ait erkek ve kadınların faydalanması ekonomik nedenlerden imkansız hale getirmektedir.

Proje kapsamında tüm ilçemizi kapsayacak bir organizasyon yapılmaktadır. Projeden değişik mahallelerde yaşayan değişik kültürlerden gelmiş olan gençler arasında iyi ilişkilerin kurulmasının yanı sıra ortak kent kültürünün

oluşumuna katkı sağlanmış ve geniş yerleşim alanına sahip ilçemizde farklı mahalleler arasında sosyal ilişkilerin gelişmesi sağlanmış olacaktır.

Yapılacak piknik etkinliklerine sporcuların yanı sıra, yaşlı ve kimsesiz aileler de katılacağından ilçe genelinde empati kurulması sağlanmış olacak; yaz programına katılan spor takımlarımız gelecekte Suluova'nın sportif, kültürel ve sosyal gelişimine büyük katkı sağlayacaktır."

Her iki proje ile Suluova SYD Vakfı, sosyo-ekonomik güçlükler yaşayan ailelerin çocuklarını okul öncesi çağıdan ortaöğretim dönemine kadar çeşitli eğitim faaliyetleri ile yetiştirerek bedensel ve ruhsal olarak yaşadıkları sıkıntıları gidermeyi, sağlıklı bireyler olarak toplumsal hayata katılmalarını sağlamayı ve uzun dönemde verilen eğitimlerle yoksulluk döngüsünü kırmayı hedefliyor.

amasya syd vakfı her alanda hizmet veriyor

DAYANIŞMA

Amasya SYD Vakfı, gerek ekonomik ve sosyal zorluklar içinde yaşayan Amasyalıların gerekse yoksullukla mücadele amacıyla çalışan kurumların ortak buluşma noktası

Tarihi boyunca kendi sınırları içinde yaşamış sayısız uygarlığın bütün izlerini bir arada korumayı başarmış bir mozaik minyatürü olan Amasya'da yoksulluk belirgin bir sorun olmasa da ekonomik ve sosyal yoksunluktan muzdarip aileler elbette ki mevcut. Bu ailelerin mali sıkıntı içine düştükleri anda kapısını ilk çaldıkları kurum ise Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi şehrin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı.

Amasya SYD Vakfı, çok çalışan, en ücra köylerin isteklerini bile karşılamak için uğraşan ve sürekli yeni projelerle elindeki kaynakları en etkin şekilde sosyal yardım uygulamalarının hizmetine sunan Vakıflarımızdan biri. Vakfın kurulduğu 1986 yılından beri görevde bulunan Vakıf Müdürü Cemal Sağıroğlu, yoksulluğa neden olan her unsurla mücadele etmenin kendileri için bir vazife olduğunu, hep bu anlayışla

hareket ettiklerini, bu nedenle de soruna ilişkin alanlarla meşgul her kurum ve kuruluşun kendileri ile çalışmak istediğini belirtiyor.

Böylelikle Amasya SYD Vakfı, gerek ekonomik ve sosyal zorluklar içinde yaşayan Amasyalıların gerekse yoksullukla mücadele amacıyla çalışan kurumların ortak buluşma noktası haline gelmiş durumda. Başka bir deyişle tam da olması gerektiği gibi, bölgede sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın merkezi olarak görülüyor.

Elma Bahçelerinden Seralara....

Kırsalda olsun, kent merkezinde olsun onlarca projesi var Vakfın. Amasya yeni sanayileşen bir tarım şehri olduğundan sosyal destekler her iki alanda da sağlanıyor. Kırsalda çiftçilere en çok destek verilen projeler ise seracılık projeleri.

Elma bahçeleriyle ünlü Amasya'nın şehirleşme nede-

Amasya Valisi Mehmet Celalettin LEKESİZ

niyle bu bahçelerinden eser kalmamış aslında. Zaten köylüler için elma çok da gelir sağlayabildikleri, geçimlerini rahatlatacak bir ürün değilmiş. İki yılda bir ürün verdiğinden artık tercih edilmemeye başlanan elmanın yerini hem daha çok ve çabuk hem de daha kaliteli ürün yetiştirilmesine olanak veren seralar almaya başlamış. Ancak bu durum tabii ki maddi durumu sera kurmaya el verenler için geçerli. Yoksul köylülerin seraların maliyetini karşılamalarına imkan yok. Bu konuda köylülerin ilk aklına gelen yer ise SYD Vakfı olmuş. Vakfın çabaları ile onlarca köylüye seracılık projeleri ile ürünlerini yetiştirmeleri için dayanak olunmuş, seraların kurulumundan ürünlerin alımına, teknik destekten ürünlerin satışına kadar Vakıf onları bir an bile yalnız bırakmamış. Bunun dışında gıda, barınma, sağlık, yakacak ve eğitim yardımlarından da yararlanan köylüler, Vakfın devletin güvencesini yanlarında hissetmelerini sağlayan temsilcilerinden biri olduğu görüşündeler.

Her Proje Türünden Başarılı Örnekler Görmek Mümkün

Kırsal alandaki özellikle seracılığın gelişimine yönelik projelerle sınırlı değil elbette Vakfın faaliyetleri. Kent merkezindeki neredeyse her sokakta bir Vakıf destekli proje uygulaması görmek mümkün. Gelir getirici projelerden istihdam eğitimlerine ve sosyal hizmet projelerine kadar her alanda çalışmaları bulunan Vakfın destek verdiği yararlanıcıların iş kurma projeleri ve Vakfın

desteğini aldıktan sonra hayatlarının nasıl değiştiğine dair hikayeler aslında SYD Vakfının yoksullukla mücadele konusundaki amaçlarına ne derece yaklaştığının da bir göstergesi:

Engellilere Yönelik Tıbbi Malzeme ve Konfeksiyon Üretimi İstihdam Eğitimi Kursu

Amasya SYD Vakfının en uzun soluklu projesi Engellilere Yönelik Tıbbi Malzeme ve Konfeksiyon Üretimi İstihdam

Eğitimi Kursu. 16 tanesi tıbbi malzeme, 10 tanesi de konfeksiyon üretiminde olmak üzere toplam 26 engelli kursiyere istihdam eğitimi veriliyor bu kurs çerçevesinde. Kurs sayesinde bir meslek edinmenin çok ötesinde aslında kursiyerlerin burada kazandıkları deneyim. Burası onlar için hem bir meslek edinim yeri hem de ve en önemlisi sosyal çevrelerini genişletip toplumla bir arada yaşamalarını sağlayan bir okul gibi. Örneğin kursiyerlerden Safiye Kanat "Evden buraya geldiğim zaman kendimi daha rahat hissediyorum. İş yapıyo-

ruz ama aynı zamanda da şen geçiyor, çünkü ortak zamanlarımızda herkes sorununu ne varsa döker ortaya ve çözebildiğimiz kadarıyla birbirimize yardımcı oluruz. Ben buraya geldiğim zaman ev sorunundan uzaklaşıyorum ve eve gittiğim zaman sanki gerçek dünyaya geri dönüyorum," diyor.

Kurs aynı zamanda sosyal ve ekonomik zorluklar yaşayan engellilerin Vakfın faaliyetlerini tanımalarını da sağlıyor. Kendi haklarından haberdar oluyorlar bir yandan da. Vakıf yetkilileri gerek yardım, gerek-

se sosyal destekler konusunda yardımcı oluyor sorun yaşayanlara. "Buraya geldiğim zaman çok mağdurdum" diyen Zeynep Çam, bu sayede Vakıftan ihtiyacı olduğunda istediği desteği alabildiğini söylüyor:

"Ailem yoksul, çocuklarım yoksul, ama burada yıllardır bize kol kanat geriliyor, sürekli destek veriliyor. Çok faydasını gördüm buranın. Burada çalışmadan önce çalışmanın ne olduğunu bile bilmiyordum ve Vakfın verdiği yardımlardan ve uyguladığı bu tarz projelerden habersizdim. Buraya gelince bu imkanlardan da haberim oldu".

Gelir Getirici Projelerle İş Sahibi Oldular

Amasya SYD Vakfı, muhtaç durumdakilere verdiği sosyal yardımlarla birlikte çok sayıda projesiyle de adını duyuruyor olduğu için, iş kurmak isteyen, ama maddi durumu bu isteklerini karşılayamayacak durumda olanların da umudu oluyor. İşte Vakıf sayesinde umudu gerçeğe dönenlerden bir kaçının hikayesi:

(Gelir getirici küçük ölçekli proje desteklerinden yararlananlardan biri oldukça genç ama yıllarca başkalarının yanında kah sigortalı kah sigortasız çalışmış bir kadın: Hatice Mısırlı. Henüz 26 yaşında olmasına rağmen 12 yıl bayan kuaförlerinde emek vermiş):

"İş kurmayı daha önce de düşünmüştüm, ama maddi imkanım el vermediğinden hep ertelemiştim. Bu destekleri duyunca başvurdum. Başvurumun değerlendirilip

sonuçlanması için iki ay kadar bekledim. Bekleme süresi çok stresliydi, çıkar mı çıkmaz mı diye bayağı endişeli bir bekleyiş yaşadım, ama çıkınca çok sevindim. Burayı 15 gün içinde bu hale getirebildim. İşlerim çok iyi gidiyor. Bu sektörde çalıştığım için daha önceden müşterilerim vardı; bu yüzden onlar burası açıldıktan sonra bu kuaföre gelmeye başladılar. Ayrıca yanımda iki kişi de çalışıyor."

(Bayan Kuaförü)

“Abim işten ayrılalı bir beş altı ay kadar olmuştu. Abim daha önce pazarlamacılık yapıyordu. Altı ay olmuştu işini bırakalı. Ben askerden yeni gelmiştim ve iş aramaya başlayalı 3-4 ay olmuştu. Dayımın oğlu da işsizdi. Vakfın herhangi bir geliri olmayan insanlara yardım ettiğini; iş sahibi yaptığını duyduk. Dayımın oğlu, ben ve abim başvurduk. Projenin kabul edileceğine dair umudumuz vardı. Sonuçta işsiz olup da iş imkanına sahip

olmak isteyenlere verildiğini biliyorduk bu desteklerin. Bizim de durumumuz bu ölçütlere uyduğu için bizce desteğin verilmemesi için hiçbir neden yoktu. Vakfa güveniyorduk. Çıkınca da sonunda bir iş sahibi olduk dedik, bir işe başlayacağız dedik. Sonuç geldikten sonra da burayı kiraladık. İşimizden memnunuz. Gelir elde edebiliyoruz ve geçimimizi rahatlıkla sağlayabiliyoruz. Ayrıca buradan üç aile yararlanıyor. Hem temel ihtiyaçlarımızı hem de diğer ihtiyaçlarımızı rahatlıkla karşılayabiliyoruz buradan. Ufak tefek de birikim yapıp geri ödemeler için para biriktiriyoruz bir yandan da. Abim pazarlamacılık yaptığı; dayımın oğlu da köylere gıda götürdüğü için bu konuda hem deneyimleri hem de çevreleri vardı. Bu nedenle dükkanı açarken ve mal alırken herhangi bir zorlukla karşılaşmadık. Bağ-Kur’a kaydımızı yaptırdık. Yani artık sigortamız da var. Devletimiz bizi iş sahibi yaptı.” (Serhat Altınok, Bakkal Dükkanı)

“Eşim daha önce de pidecilik yapardı. Ama başkalarının yanında ve sigortasız çalışırdı. Üç çocuğum var. Ben daha önce de Vakıf’tan yardım alıyordum. Kömürümü, yiyeceğimi, paramı veriyorlardı. Eşim daha önce çalıştığı yerden yine parasını alamayınca, artık bıkmıştı da başkalarının yanında çalışmaktan, iş aramaya başladı. Hiç paramız olmadığı için iş kurmayı düşünemiyorduk bile. Vakfın böyle bir desteği

olduğunu duyunca hemen yazıldık. Çok yardımcı oldular bize. Artık kendimize ait bir işimiz var. Ailece çalışıp yardım almadan yaşıyoruz artık.” (Döndü Köse, Pide Salonu)

Kadın Aile Danışma Merkezi

Sosyal hizmet projelerinin kamu kuruluşlarındaki işbirliğine en açık olanlarından biri şüphesiz aile danışma merkezleri. Amasya SYD Vakfı da bu işbirliği projelerinin vazgeçilmez kurumlarından. 20 Eylül 2006 tarihinde Amasya SYDV, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün ortaklığında faaliyete geçen "Kadın Aile Danışma Merkezi"nin amacı, kadın ve ailelere eğitim, sağlık, hukuk, psikolojik danışmanlık hizmetleri vermek ve gelir düzeyleri düşük vatandaşlara istihdama yönelik, çeşitli beceri kursları vererek onların gelir elde etmesine ve aile bütçelerine katkıda bulunmalarını sağlamak. Hizmete açıldığından bu yana, yani bir buçuk yıl gibi kısa

bir sürede açılan İğne Oyası Kursu, Maketçilik Kursu, Okuma-Yazma Kursu, Tel Kırma Kursu, Ahşap Boyama Kursu ve Meyve Sabunu Kursu'nda yaklaşık 100 kadına meslek edinme kursu verilen merkezdeki kursiyerlerin büyük kısmı dar gelirli kadınlardan oluşuyor. Bu kurslarda ürettikleri ürünleri açtıkları sergilerde satan kadınlar, hem meslek edinmiş hem de aile bütçesine katkı sağlamış oluyorlar. Eğitim, sağlık, hukuk ve psikolojik danışmanlık alanlarında da hizmet alan kadınlar, bu sayede toplumsal statülerinin ve var olan haklarının bilincinde oluyorlar.

Ve Dahası....

Amasya SYD Vakfı'nın projeleri tabii ki bunlarla sınırlı değil.

Başta Vakıf Müdürü Cemal Bey olmak üzere, destek bekleyen Amasyalıları nasıl daha fazla hizmet sağlayabiliriz diye bütün personel kafa yoruyor. Bu anlayışın meyvesi ise yeni projeler oluyor elbette.

Örneğin Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'yle birlikte Kız Yetiştirme Yurdu ile Erkek Öğrenci Yurdunun bina tefrişi, Altınokta Körler Derneği işbirliğinde görme engelliler için bilgisayar ve elektronik tartı alımı, Amasya Ziraat Odası'yla Çiftçi Eğitim Projesi ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile Gençlere Bilgisayar Kullanımı Kursu hali hazırda Vakfın uygulamasını başarıyla yürütüp bitirdiği projeler. Sosyal Market ve Yaşlılara Evde Bakım projesi de uygulanması planlanan diğer projeler.

DAYANIŞMA

engellere karşı engelsiz bir atölye:

çengel atölye iş merkezi

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından desteklenen sosyal hizmet projelerinden biri olan “Çengel Atölye İş Merkezi”, kamu kuruluşları, STK’lar ve yerel yönetimlerin işbirliğinin en iyi örneklerinden biri. Merkez, Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneğince oluşturulmuş bir sosyal sorumluluk projesi olarak Nisan 2008’de açılırken, merkezin bir yıllık finansmanı Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce karşılanıyor.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından desteklenen sosyal hizmet projelerinden biri olan “Çengel Atölye İş Merkezi”, kamu kuruluşları, STK’lar ve yerel yönetimlerin işbirliğinin en iyi örneklerinden biri.

Merkez, Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneğince oluşturulmuş bir sosyal sorumluluk projesi olarak Nisan 2008’de açılırken, merkezin bir yıllık finansmanı Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğünce karşılanıyor. Çankaya Belediyesi Merkezin mekanını; Halk Eğitim Merkezi ise zihinsel engelli gençlere eğitim ve sertifika verecek eğitmenleri sağlıyor. Başka bir deyişle engelli gençlerin mesleki ve sosyal rehabilitasyonla toplumsal hayata uyum sağlayabilmeleri ve istihdam olanaklarını artırarak üretime katılabilmeleri için önlerindeki engeller bu merkez ve ilgili kurumların işbirliği sayesinde birer birer ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

Merkezin amacı; temel eğitimlerini tamamlayarak, ileri eğitimlerde başarı gösteremeyen zihinsel engelli ve öğrenme güçlüğü çeken 16 yaşın üzerindeki gençlerin; seramik, ahşap boyama, sabun, mum üretimi, ev-büro ve kurum temizliği ile konaklama tesislerinde oda temizliğine yönelik eğitimlerde beceri kazanmaları yoluyla mesleki; drama, dans ve folklor çalışmaları, geziler, sergiler ve toplum ile kaynaşma çalışmaları ile sosyal rehabilitasyonlarını sağlayarak, üretici bireyler olarak topluma katılımlarını sağlamak. Merkezin nihai amacı ise uzun vadede Avrupa

ülkelerinde yaygın uygulamaları olmakla birlikte ülkemizde henüz ciddi boyutta örnekleri oluşturulamamış “korumalı ve yarı korumalı iş yerleri”nin küçük çapta da olsa bir örneğini hazırlayıp, gençlerin bu merkezde beceri kazanarak yaşamlarını sürdürmelerine yardım etmek ve toplumun aktif iş olanaklarından yararlanmalarını sağlamak.

Çengel Atölye İş Merkezi’nde mesleki ve sosyal olmak üzere iki farklı rehabilitasyon çalışması yürütülüyor. Mesleki rehabilitasyon çalışmaları; seramik birimi, Sabun-mum

birimi, ahşap birimi ve eğitim birimi olmak üzere dört birim içinde uygulanırken, Sosyal Rehabilitasyon Çalışmaları; Aile Eğitimleri- Birey ve Grup Çalışmaları ve sosyal aktiviteler olmak üzere iki şekilde yapılıyor.

3'er aylık eğitimlerle 40'ın üzerinde zihinsel engelli genç seramik, sabun-mum ve ahşap boyama alanlarında eğitilirken, haftada bir gün de sosyal aktivitelerle rehabilite ediliyorlar. Merkezdeki tüm beceri eğitimleri de MEB Çankaya Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu öğretmenleri tarafından veriliyor ve sertifikalandırılıyor.

Eğitim biriminin ise henüz faaliyete geçmese de üzerinde en çok durulan ve titizlikle eğitim programları hazırla-

nan iki ayrı meslek alanında uygulanması planlanıyor. Bu birimde 100 saat teorik ve 200 saat iş yerlerinde uygulamalı "ev büro kurum temizliği" ve yine 100 saat teorik ve 200 saat otellerde uygulamalı "oda görevlisi" eğitimi verilecek. Bu eğitimlerle zihinsel engelli gençlere istihdam alanı yaratmanın yanı sıra, aynı zamanda ev, büro ve kurumlara temizlik ve bakım; konaklama ve turizm işletmelerine de oda temizliği konusunda eğitilmiş, deneyimli, sorumlu ve güvenilir elemanlar yetiştirilmesi amaçlanıyor.

Aile Eğitimlerindeki birey ve grup çalışmaları ile Merkezdeki uzmanlar gerek ailelerin gerekse gençlerin bu dönemde yaşadıkları sosyal, psikolojik ve ekonomik sorunları gerekli profesyonel yardım ve yönlendirmelerle çözmeye çalışıyor.

Ümit Onat
Sosyal Yaşamı Güçlendirme
Derneği Başkanı

“çok geniş bir yelpazeye ulaşıyorsunuz”

Zihinsel engelli gençleri ekonomik, sosyal ve kültürel olarak neredeyse her açıdan topluma kazandırmayı misyon edinen Çengel Atölye İş Merkezi’ni projelendiren ve yöneten Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneği, çocuk, genç, yetişkin, toplumun her kesiminin ekonomik, sosyal, kültürel ve mesleki açıdan gelişmesini ve gelişmiş yaşam standartlarına sahip bireyler olarak, toplumsal yaşama katılımını sağlamayı amaçlayan oldukça aktif bir sivil toplum kuruluşu. Henüz oldukça yeni bir kuruluş olmasına rağmen, çok sayıda ve çeşitli alanlarda

projeleri ile adından söz ettirmeye başlayan derneğin başkanını Ümit Onat ise sosyal hizmet alanında uzman bir isim. Uzun yıllar Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu’nda öğretim üyesi olarak görev yapan Onat, akademisyen kimliğinin yanı sıra, sosyal hizmet uzmanı olarak çeşitli dernek ve kuruluşlarda çalışmış, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarını da bu çalışmaları sırasında yakından tanımış ve Vakıflarla ortak işler yapmış bir isim. “Çengel Atölye İş Merkezi”nden önce Keçiören ve Sincan SYD Vakıf-

larıyla çalışan Onat’la, başkanlığını yaptığı dernekten, SYD Vakıflarıyla birlikte yürüttüğü projelerden, Çengel Atölye’den ve Kamu-STK işbirliğinden olmak üzere birçok konuda konuştuk.

Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneği’nin Başkanı olarak bugüne kadar yürüttüğünüz sosyal sorumluluk projelerinden bahsedebilir misiniz?

Derneğimiz aslında iki yıllık bir dernek. Çok eski değil. Ama biz grup olarak daha önce Zeytinalı Kadın Kooperatifi’ni

kurmuştuk. Üç yıl kadar içinde Genel Müdürlüğünüz bünyesindeki Sosyal Riski Azaltma Projesi çerçevesinde yer alan projeler de olmak belli projelerle çalışmalarımızı sürdürdük. Ancak kadın kooperatiflerinde bu tarz projeleri yapmak çok zor. Çünkü onlar işletme kooperatifleri olduğu için kar amacı güdüyor ve kardan pay alması gerekiyor ortakların. Tabii projelerde de böyle bir şey söz konusu olmadığı için, biz de bu derneği kurduk ve sosyal faaliyetler yapmak amacıyla bir araya geldik. Daha önce çeşitli sosyal sorumluluk projelerinde yer almış, tecrübeli ve gönüllü çalışanları bilen bir grubumuz var.

Benim ise daha önce 20 yıllık bir Hacettepe Üniversitesi deneyimim var. Öğretim üyesi olarak çalıştım. Son sekiz yılını da idarecilikle geçirdim. Sosyal hizmetler Yüksek Okulu'ndan emekliyim. Aslında biraz da akademik çalışmaların böyle bir alanda çok da faydalı olmadığını, bizzat insanlara yararlı olmadığını düşündüğüm için emekli oldum. Sadece akademisyen olarak değil, sosyal hizmet uzmanı olarak da çalıştım ve hep toplumun içinde çocuklarla bu tür çalışmalarla uğraştım. Şimdi teorik bilgi ile pratiği birleştirmeye çalışıyorum gibiyim. Bunun çok daha verimli olduğunu düşünüyorum. Alanım geriatri aslında.

Yaşlı bilimi. Ama özürlemlikle ilgili de dolaylı olarak çalışmalarımız oldu. Ayrıca Kadın ağırlıklı özellikle gecekondu bölgelerindeki sosyo-ekonomik zorluklar yaşayan kadınlar için çalışıyorum. Ancak esasen tüm gruplarla birebir ilişkilerim oluyor. Dolayısıyla dernek olarak bizim sadece özürlemlilerle ilgili çalışmalarımız yok.

Dernek yürüttüğü projeler ve çalışmalarla neyi veya neleri hedefliyor? Amaçları neler?

Kooperatiften döndüğümüz zaman esas amacımız, toplumun her kesimini, özellikle asgari geçim standardının altında kalan kesimini maddi ve manevi

açıdan üst seviyelere çıkarmaktı. Örneğin, bazen ekonomik bazense sosyal açıdan yoksunluk çekenler. Kadının belli bir geliri oluyor ama kente yeni gelmiş, kentle bütünleşememiş, nasıl yaşayacağını bilemiyor, çocuklarını yetiştirmede problemler yaşıyor gibi. Biz istedik ki her kesime yönelik olarak eğitim ve bilgilendirme çalışmalarımız olsun

Zeytindalı Kadın Kooperatifi faaliyetinde iken Sosyal Riski Azaltma Projesi'nden destek aldığınızı belirtmişsiniz. Nasıl bir projeydi bu?

Zeytindalı Kadın Kooperatifi'nde çalışırken yaşlı bakımı eğitimine yönelik olarak bir mesleki eğitim projesi için Genel Müdürlüğünüzden SRAP kapsamında destek almıştık. 6 ay kadar hem teknik hem de yaşlı bakımı üzerine eleman yetiştirme konusunda gecekonduyardaki 65 yoksul kadına eğitim verdik. 2006 Eylül ayında bitirdik çalışmalarımızı. Aşağı yukarı hepsi istihdam edildi kalıcı olarak. Hala bizim ilişkilerimiz sürüyor eğittiğimiz kadınlarla. Mesela bize yaşlı bakım talebi geldiği zaman hemen ararız. Ya da mesela bir kadını işten çıktığı zaman bize hemen geri döner.

Sosyal Yaşamı Güçlendirme Derneği bünyesinde açtığımız Yaşlı ve Çocuk Bakımı Kursu'nda ise Halk Eğitimi Merkezi ile çalıştık. Onlarla birlikte bir dönem yaşlı bakıcısı yetiştirme kursu daha sonra da 0-3, 3-6 ve 0-6 yaş grubu

olmak üzere yaklaşık üç dönem çocuk bakıcılığı kursu açtık. 15'erden 45 civarında kadın orada; yaklaşık 10 kadın da yaşlı bakımı kursunda eğitim gördü.

Bunların dışında, bir Ana-Baba Okulu projemiz ve Çankaya Belediyesi'nin çocuk kulübünde faaliyetlerimiz var. Ayrıca yine Çankaya Belediyesi'ne bağlı kurulan TODAM'larda İhtiyaç olunan her konuda halk eğitimleri yapıyoruz kadınlarla. Bunlar, kadın sağlığı, beslenme evlilik ilişkileri, ÖSS sınavı gibi çok geniş yelpazede, oradaki ihtiyaca yönelik olarak verilen eğitimler. Geçen sene de Kavaklıdere Rotary Kulübü ile birlikte kanserde erken tanı özellikle meme kanseri konusunda bir çalışma yaptık.

Çengel Atölye İş Merkezi dışında engellilere yönelik başka projeleriniz var mı?

Bu merkezi kurduktan sonra da İŞ-KUR ile bir projeye başladık. O da yine zihinsel engellilere yönelik: turistik otellerde kat görevlisi eğitimi. Bir ayı teorik; 2 ayı da otellerde uygulamalı olmak üzere 3'er aylık eğitim alıyorlar.

Aynı zamanda grup çalışmaları yapıyoruz. Geniş bağlamda değil ama küçük bazda, çünkü ekip olarak her zaman ona yeterli olamıyorsunuz. Aile destek çalışmalarında, yani çocukların okul sorunları olabiliyor, eşlerle ilgili problemler olabiliyor, bize gelen başvuruları değerlendirip grup çalışmaları yapıyoruz. Özellikle gecekondu

bölgelerindeki yoksul kadınları seçiyoruz. Bazen birebir kadınlarla drama çalışması oluyor. Haklarının farkındalığı ile ilgili mesela. Bireysel sorunları olan kadınlarla bireysel görüşmeler de yaptık.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ile birlikte yürüttüğünüz Yaşlı Bakımı Kursu ve Çengel Atölye İş Merkezi yanında bir de Keçiören SYD Vakfı ile ortak olarak kadınlara eğitim vermişsiniz. Biraz anlatabilir misiniz Keçiören SYD Vakfı ile yaptığınız bu çalışmayı?

Oradaki çalışmalarımız Vakfa başvuran ve ekonomik ve sosyal yoksunluk yaşayan kadınların başvuru için geldiği esnarlarda oldu. Kadın doğum, aile planlaması ve eşler arasındaki ilişkiler gibi ihtiyaç hissettiği konularda kadınlara eğitim verdik. Ancak bu çalışmada daha ziyade Vakıf, kişilerin tespitinde bize yardımcı oldu. Biz Vakfa başvuran kadınları Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'na yönlendirerek çalışmalarımızı orada gerçekleştirdik.

Biraz da Çengel Atölye İş Merkezi'nin kuruluş aşamasından bahsedelim. Böyle bir merkez açma fikri nereden çıktı? Dernek olarak nasıl bir proje hazırladınız? Proje bazında SYDGM'den hangi konularda destek aldınız?

Tamamıyla benden çıktı bu fikir. Benim daha önceki deneyimlerimde ve rehabilitasyon merkezlerinde gözlemlediğim

İlk etapta STK'lara hemen hemen hiç güvenilmiyordu. Gerçi bir ölçüde haklıydılar; çünkü STK'ların çoğu ciddi anlamda iyi işler yapmıyor ya da amaçlarına yönelik çalışmıyor. öncelikle AB projelerinin çok büyük faydası oldu iki tarafın bir araya gelmesi açısından. Ama bence en büyük faydayı sizin Genel Müdürlüğünüz sağladı. Çünkü AB projelerinde belli gruplarla çalışılıyor. Ama siz çok daha geniş bir yelpazeye ulaştınız.

kadarıyla yapılan çalışmalarda bu çocuklara böyle ciddi, güzel, belli başlı bir çalışma yapılmadığını düşünüyordum. Dernek olarak biz böyle bir şey yapalım, burası da böyle kalmasın, bir korumalı işyerine de dönüşsün, dedim. Daha sonra bunun için gerekli kaynağı nereden bulabiliriz diye düşündük. İŞ-KUR sadece eğitim bazında yardımcı olabiliyor, AB Projelerinde ise hem çok yeni bir dernek olduğumuz için bize güvenmiyorlardı hem de bu projelere başvuran derneklerin belli bir meblağ parayı kasalarında tutmaları gerekiyordu ki bizim de öyle bir paramız yoktu. O nedenle SRAP deneyimimiz de olduğu için, acaba SYDGM bize destek verir mi diye düşündük. Çankaya SYD Vakfı projeyi gördükten sonra kabul etti ve Genel Müdürlükten de onay çıktıktan sonra Merkez için hazırlıklara başladık. Kendi içimizdeki güçlükleri ise çok kolay aştık. Acaba biz özürliülerle çalışabilir miyiz, bu işi yürütebilir miyiz diye dernek arkadaşlarımızla sürekli kendi içimizde konuş-

tuk. Hacettepe'den, Çankaya Belediyesi'nden özürliülerle çalışan uzmanlar geldi. Onlardan engellilerle nasıl çalışılacağına dair bilgiler aldık. Çocuklarla karşılaştıktan sonra da hemen hemen hiçbir sorun yaşamadık diyebilirim. Arkadaşlar engellilerle çalışma konusunda deneyimsiz olmalarına rağmen, Merkeze çabuk uyum sağladılar.

Atölye'nin adı neden çengel?

Atölyenin adı Belediye'nin isteği üzerine "Çengel" oldu. "Çengel Cafe" ile özürliülerin istihdamına yönelik bir projeye başlamışlardı. Kolejin içinde bir cafeleri var. Orada onbeş tane zihinsel özürliü genç çalışıyor. Güzel de bir çalışma. Biz bu projeyi getirdiğimizde de adı "Çengel Atölye olsun" diye önerdiler, biz de kabul ettik. İsmimiz oradan geliyor. Proje Çankaya Belediyesi, Çankaya SYD Vakfı, Çankaya Halk Eğitim Merkezi'nin işbirliği ile yürütülüyor.

Şu an biz koordinasyonunu, her şeyini yürütüyoruz Merkez.

Belediye, mekan ve işletme giderlerini sağlıyor ve zaman zaman ihtiyacımız olan şeylerde bize yardımcı oluyor, Halk Eğitimi Merkezi eğiticileri gönderiyor ve eğitimin sertifikalandırılmasını sağlıyor, Vakıf da bütün para aktarmalarını, fatura ödemelerini yapıyor ve zaman zaman denetime geliyor. Genel Müdürlükten 90 bin YTL'lik bir katkı sağlandı. Bunun büyük bir kısmı demirbaş malzemeler, servis giderleri ve atölyenin hammaddeleri için kullanıldı.

Kaç zihinsel engelli çocuk atölyede eğitim görüyor?

Ahşap boyama, sabun/mum ve seramik birimlerinde 15'er adet olmak üzere 45 çocuğumuz var, Yaklaşık 3'er aylık eğitim alıyorlar. Hepsi farklı farklı. Mumla sabunun biraz daha az. Seramikle ahşabın ise biraz daha fazla sürüyor eğitimi. Haftanın dört günü sürüyor mesleki eğitimler. Cuma günleri ise eğitimimiz yok. O günü sosyal faaliyetlere ayırıyoruz. Çocuklarla Pikniğe ve müzele-

re gidiyoruz. Ayrıca drama ve dans faaliyetlerimiz de oluyor.

Şu ana kadar kaç engelli çocuk mesleki eğitim aldı?

Toplamda şu anda 42 çocuğumuz ilk sertifikalarını alacak. 25 Haziran itibarıyla ilk gruplar bitiyor. 3 Temmuz'da bir sertifika töreni yapacağız ve sonra tekrar bir grup açacağız. Sadece çini boyama açacağız. Biraz daha iyi düzeyde olanlar çini yapabilecek gibi görünüyorlar. Hem yeni çocuklar gelecek hem de buradaki çocuklardan isteyen ve çini boyama yapabilecek düzeydekiler devam edecek. Yaklaşık Eylül sonuna kadar iki kursu daha götüreceğiz. Ondan sonra tekrar yeni kayıtlar alarak bir üç aylık kursu daha devam ettireceğiz. Aslında bizim atölyelerde 15'erden 45 çocuğun eğitimi ile ilgili proje verildi SYDGM'ye; ancak biz bunun üstüne çıkacağız. Ne kadar çok çocuğa ulaşırsak o kadar iyi.

Burada mesleki eğitim gören gençlerin istihdam edilebilirlikleri sağlanabilir mi?

Bizim atölyelerde çok zor; çünkü özürli kotasında zihinsel engelli kotası da yok. Tek çözümlü devlet destekli korumalı işyerleri. O zaman bizim atölyelerimizdeki korumalı işyerlerimizde çocukları istihdam edebiliriz.. Bunu yapabilirsek çok ciddi bir şekilde genişleyebilir ve hakikaten zihinsel engelli çocuklar için bir çözüm olur.

Korumalı işyeri ne demek?

Sizin belli bir ortamı oluşturup o ortamdaki her tür çocuğun çalışabileceği, başına herhangi bir şey gelmesini önleyebileceğimiz ortamı yarattıktan sonra biraz da devletin oraya katkı sağlaması ve kazanılan paranın çocuklara döndürülmesi şeklinde oluşturulacak işyerleri. Özürlüler idaresinin bu konuda çalışmaları var. Bu konuda hazırlıklar var diye biliyorum.

1990'ların başında STK'ların yaygınlaşmaya başlamasıyla kamu kurumları ile STK'ların ilk başlarda birbirine mesafeli bir duruşu vardı; ancak bunun yavaş yavaş kırıldığını ve iki tarafın işbirliği yapmaya başladığını görüyoruz. SYDGM ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte çalışan bir derneğin başkanı olarak siz bu işbirliğine ve sürece nasıl bakıyorsunuz?

İlk etapta STK'lara hemen hemen hiç güvenilmiyordu. Gerçi bir ölçüde haklıydılar; çünkü STK'ların çoğu ciddi anlamda iyi işler yapmıyor ya da amaçlarına yönelik çalışmıyor. Öncelikle AB projelerinin çok büyük faydası oldu iki tarafın bir araya gelmesi açısından. Ama bence en büyük faydayı sizin Genel Müdürlüğünüz sağladı. Çünkü AB projelerinde belli gruplarla çalışılıyor. Ama siz çok daha geniş bir yelpazeye ulaştınız. Bu gelişmelerin ilk aşaması belki biraz yavaş oldu, ama ben daha da gelişeceğini düşünüyorum. Ancak, iyi çalışan STK'larla iyi çalışmayanların çok iyi ayıklanması lazım. Çünkü çalışmayanlar yüzünden iyiler her zaman yanıyor.

Türkiye'deki Engellilere Dair Birkaç Bilgi

Uluslararası istatistikler her on çocuktan birinin bir özürle dünyaya geldiğini söylemektedir.

Ülkemizde engelli bireyler, nüfusumuzun %13.45'ini oluşturmaktadır.

Kısaca her 7-8 aileden biri engelli bir bireye sahiptir.

Engellilik yalnızca engelli bireyin kendisi için değil, aynı zamanda yakın çevresi ve ailesi için de önemlidir.

Aileler için engelli bireye sahip olmak yaşamlarının en zor deneyimidir.

Ülkemizde engellilerin iş yaşamına aktif katılmaması da önemli bir sorundur.

Ülkemizdeki engelliler arasında iş gücüne katılma oranı %21,71'dir.

Mesleki rehabilitasyondan yeterince yararlandırılmamış engellilerin istihdam şansını yakalamaları oldukça güçtür.

yüzlerce proje ile bir ilke imza atılıyor

Doğu Anadolu'nun en önemli merkezlerinden biri olan Van, hem sosyo-ekonomik olarak gelişen hem de zorunlu göç mağdurları, sınır ülkelerinden gelen sığınmacılar ve genç işsiz nüfusu nedeniyle yoksullukla mücadelenin en çok ihtiyaç duyulduğu şehirlerimizden biri. Ancak bu ihtiyacı çözüme dönüştüren oldukça faal bir Vakfı var şehrin: Van Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı.

DAYANIŞMA

Doğu Anadolu'nun en önemli merkezlerinden biri olan Van, hem sosyo-ekonomik olarak gelişen hem de zorunlu göç mağdurları, sınır ülkelerinden gelen sığınmacılar ve genç işsiz nüfusu nedeniyle yoksullukla mücadelenin en çok ihtiyaç duyulduğu şehirlerimizden biri. Ancak bu ihtiyacı çözüme dönüştüren oldukça faal bir Vakfı var şehrin: Van Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı.

Van SYD Vakfı, yüzlerce gelir getirici proje desteği, istihdam eğitimi kursları ve sosyal hizmet alanları sağlamış Van'da yaşayan insanlara. Dile kolay 839'u gelir getirici olmak üzere 900'e yakın proje. Hem de bölgenin kendine has sorunlarına odaklanılarak, özgün ve

şehirdeki ekonomik sorunlara çözüm sunan bir anlayışla yürütülmüş bu projeler. Bu nedenle de bazıları Türkiye'de bir ilk olma özelliği taşıyor. Mesela semt pazarları ya da F ve M Tipi Cezaevlerindeki mesleki eğitim kursları gibi. Ayrıca diğer SYD Vakıflarında örnekleri görülen proje çeşitlerinin de hemen hepsi uygulanıyor: sosyal market, Toplum merkezleri, kadınlara, engellilere, öğrencilere yönelik destekler vb. Yani şehirdeki ekonomik zorluklara karşı bir lokomotif, itici bir güç Vakıf şehir halkı için. Peki bu başarının sırrı ne?

İşin sırrı sorunları bir yük olarak görmektense, bunlar üzerine kafa yormak, alternatifler üretmek ve hizmet verilen kitleden kopmamak belki de. Çün-

kü Vakıf çalışanları her daim daha iyi nasıl hizmet verebiliriz sorusunun yanıtlarının peşinde. Örneğin sosyal yardımlar. Vakıf Müdürü Ekrem Tanış, "özürlü ihtiyaç yardımları" kapsamında ihtiyaç sahiplerine dağıtılan ısıtma cihazlarında duyma kaybına göre farklı cihazlar olduğunu tespit ettiklerinde herkesin kendine uygun olan cihazı alması için standart bir nakdi yardım belirlediklerini anlatıyor. Ayrıca Vakıfta dosyası bulunanları gruplara ayırıp, her gruba kendi ihtiyaçları doğrultusunda destek sağlamaya çalıştıklarını belirtiyor:

"Öncelikli gruplarımızı tabii ki yoksulluktan en çok zarar gören ve bunun yükünü çeken kadınlar ve özellikle dul kadınlarla onların çocukları

Van Valisi Özdemir ÇAKACAK ve Van SYD Vakfı'ndan gelir getirici proje desteği alan bir fayda sahibi

20-35 yaş arası işsiz gençlerden oluşuyor. Hal böyle olunca gelir getirici proje destekleri ve istihdama yönelik mesleki eğitim kursları da bir zaruret haline geliyor. Van'ın gittikçe gelişen ekonomisi de nitelikli eleman sıkıntısı yaşadığı için Van SYD Vakfı, özellikle mesleki eğitim kurslarında birçok kurumun işbirliği yapmak istediği ilk kurum oluyor. Vakfın projelerden sorumlu çalışanı Meltem Deviren bu konudaki önceliklerini ve amaçlarını şöyle sıralıyor:

“Kadın girişimcilere ve kursiyerlere öncelik vermeye çalışıyoruz. Birkaç model ile kadınlara örnek olabiliriz diye düşünüyoruz. Ama tabii ki kadın olsun erkek olsun öncelik mesleki eğitim alanların istih-

dam edilmesi. Bu eğitimlerden geçenlerin büyük kısmı ilgili alanlarda istihdam ediliyorlar; çünkü nitelikli elemana çok ihtiyaç var Van'da. Biz vasıfsız, işsiz ve yoksul olan gençlere mesleki eğitim vererek hem işsizlere destek oluyoruz, hem kendi şehirlerinde istihdam ederek Van'ın ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunuyoruz hem de vasıflı eleman arayan işadamlarına işgücü kazandırıyoruz.”

“Bunların dışında 13 tane hayvancılık projemiz var. Bunlar grup bazlı projeler. Teknik incelemeyi Tarım İl Müdürlüğü yaptı. Koyunculığa ve sığırıcılığa uygun köyleri belirlediler. Başlıca geçim kaynağı hayvancılık olan ama son yıllarda hayvancılığın gerilediği Van'da

bir yandan da hayvancılığı geliştirmeye çalışıyoruz.”

Van SYD Vakfı'nın faaliyetleri saymakla bitmiyor aslında. İşte Vakfın yüzlerce projesinden bazı örnekler:

Semt Pazarları Projesi

Vakfın en ilginç, en fazla fayda sahibini içinde barındıran ve bir ilke imza atan projesi Semt Pazarları. Van'da özellikle zorunlu göçle kente gelen ve kırsaldan gelmeleri nedeniyle herhangi bir mesleki bilgiden yoksun insanların yaptığı ve getirisinin çok az olduğu seyyar satıcıların semt pazarlarında toplanarak ve sabit ve düzenli bir satış mekanına kavuşturularak gelirlerini artırması amacıyla uygulanan bir proje.

Semt Pazarları Projesi ile 705 seyyar satıcı sabit ve düzenli bir işe sahip oldu.

Daha önce hiç semt pazarı olmayan Van'da seyyar satıcıların örgütlenerek kurduğu Semt Pazarlarını Geliştirme Derneği ve Seyyar Satıcıların Haklarını Koruma Derneği hem satıcıların düzenli ve hayatlarını idame ettirebilecek oranda para kazanmaları hem de alım gücünden yoksun gelir düzeyi düşük mahallelerde ucuz alış-veriş yapılabilmesi için 2006 yılında Vakfa başvurmuş. Semt pazarlarının kurulma sürecini Meltem Hanım şöyle anlatıyor: "Belediye Başkanı kurulacak pazarlar için uygun yerler ayarlamıştı. Biz de yoksul ve hedef kitlemiz içinde olanların incelemelerini yaptık ve projeyi hazırladık. Malzeme almaları ve yer belirlemeleri yapıldı. Çok memnunar. Van'da 29 mahalle var, birçok da belde. Birbirine yakın iki mahalleye bir Pazar kurulur. Hergün iki adet olmak üzere haftada 14 Pazar kuruluyor. Hem onlar kazanıyor hem de ucuz ve uygun mal bulan ve ekonomik güçlük çeken vatandaşlar bu projeden fayda sağlıyor. Proje kapsamında 705 seyyar satıcıya bu sayede düzenli bir iş sağlamış olduk."

F Tipi Cezaevi Dekoratif Mum Kursu ve M Tipi Cezaevi Ahşap Boyama-Takı Tasarımı Kursu

Bir diğer "ilk" olma özelliği taşıyan proje ise, sadece erkek siyasi suçlulardan oluşan ve diğer cezaevlerinden farklı bir sistemde çalışan Van F Tipi Cezaevi'nde iki yıldır uygulanan Dekoratif Mum Kursu. Kursta eğitmen olarak çalışan

12 yıllık eliş öğretmeni Filiz Işık, proje teklifinin Cezaevi Müdürü Mehmet Karakaya'dan geldiğini söylüyor. Filiz Hanım teklifi değerlendirdikten sonra soluğu Van SYD Vakfı'nda almış. "Suçluların cezaevinde rehabilite edilmesi ve topluma kazandırılması" amacı taşıyan bu projeye Vakıf da sıcak bakınca, proje ilk aşamada 10 kişilik 3'er grup halinde 30 kişiye uygulanmış. 6 aylık olarak planlanan kurs mahkumlardan çok ilgi görünce devam etmiş ve iki yılını tamamlamış.

"Mahkumların sosyalleşebildikleri ve bir şeyler üretebildikleri tek alandı bu atölye. Daha sonra yine bizim çabalarımızla saz ve resim kursları da açıldı. Sonuçta mahkumlar üretim atölyesinde hiçbir sorun yaşamadan işlerini yapıyorlar. Ben de, mahkumlarla ilişkimi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi olarak görüyorum. Bu bakış açım mahkumlara da yansıdığı için herhalde başarıyla yürütüyoruz bu projeyi."

"Mahkumların sosyalleşebildikleri ve bir şeyler üretebildikleri tek alandı bu atölye. Daha sonra yine bizim çabalarımızla saz ve resim kursları da açıldı. Sonuçta mahkumlar üretim atölyesinde hiçbir sorun yaşamadan işlerini yapıyorlar. Ben de, mahkumlarla ilişkimi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi olarak görüyorum. Bu bakış açım mahkumlara da yansıdığı için herhalde başarıyla yürütüyoruz

bu projeyi." diyor Filiz Hanım, Vakfın desteği olmasaydı bu kadar başarılı olamayacaklarını da vurgulayarak.

Mumların tasarımı mahkumlara ait. Şu ana kadar Ankara, Van ve İstanbul'da olmak üzere üç yerde sergilenmiş ürünler ve satılmış. Ancak satışlardan kar elde edilmiyor kesinlikle. Bu para projenin sürdürülebilirliği için kullanılıyor. Artık dışarıdan sipariş alınır duruma gelinmiş. Hatta Edirne ve Mardin'deki gibi diğer cezaevlerinden bu tarz projeler yapmak istediklerine dair talepler bile geliyormuş. Bu kursun uygulanabilirliği ve başarısı ise hem Filiz Hanım'a hem de Vakfa yeni bir projeye daha başlama azmi getirmiş. M Tipi Cezaevi'nde çoğunluğu fuhuş ve uyuşturucu nedeniyle mah-

kum olmuş yabancı uyruklu kadınlardan oluşan bir gruba ahşap boyama ve takı tasarımı kursu verilmeye başlanmış. Amaç yine aynı: "suçluların cezaevinde rehabilite edilmesi ve topluma kazandırılması". Çünkü Vakıf, cezaevinden çıktıktan sonra bu kişilerin yeni fayda sahipleri olma olasılığının yüksek olduğunun ve bir meslek edinmeleri gerektiğinin farkında.

ÇAREM- Çocuk Araştırma ve Rehabilitasyon Merkezi

Sokakta çalışan çocukların kişisel gelişimlerine ve eğitimlerine destek sağlamak amacıyla hizmet vermeye başlayan bir merkez ÇAREM. Van SYD Vakfı ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün işbirliği ile açılan, ancak gördüğü ilgi üzerine birçok ilgili kurum ve kuruluşu bünyesine katmayı başarmış bir yer aynı zamanda. ÇAREM'in (ya da yeni adıyla ÇOGEM'in – Çocuk ve Gençlik Eğitim Merkezi) hikayesini ve faaliyetlerini Vakfın projelerden sorumlu çalışanı Meltem Hanım şöyle anlatıyor:

“Projeyi sosyal hizmetlerle beraber hazırladık. Onların 2003 yılında konu ile ilgili yapmış oldukları bir saha çalışmasından yararlandık. Bu çocukların çok büyük kısmının ailelerinin sosyo-ekonomik sıkıntı çektiği ve yaklaşık yüzde doksanının da ebeveynlerinin sosyal güvenceden yoksun olduğunu

ortaya koyan bu çalışma çıkış noktamızı oluşturdu. Öncelikli amacımız ise, çocuğu sokağın risklerinden kurtarmaktı. Proje şu an Sosyal Hizmetler, Halk Eğitim ve gönüllüler ile işbirliği halinde yürütülüyor. Ailelere yönelik de yönlendirme sistemi işliyor. Mesleki eğitime ihtiyacı varsa Halk Eğitime, yardıma ihtiyacı varsa Vakfa yönlendiriliyor çocukların aileleri.

Çocukların yemek ve okul ihtiyaçları da karşılanıyor. 1008 kayıtlı çocuk var, ancak bunların 350 tanesi sürekli olarak merkezden faydalaniyor. Büyük kısmının ailesi de zaten Vakıfta kayıtlı. ÇAREM o kadar başarılı oldu ki diğer kurum ve kuruluşlar da katkı sağlamak için geldiler merkeze. Valilik de projeyi çok sahiplendi. Gittikçe daha çok tarafın sahiplendiği ÇAREM diğer projelere örnek oldu bu açıdan.”

Merkezde, ahşap boyama kursu, oyun ve dinlenme odası (langırt masası, bilardo, TV vb.), drama kursu, ebru yapımı kursu ve bir adet kütüphane bulunuyor. Bazılarının ailelerinin maddi sorumluluğunu taşımaları nedeniyle çocukların hepsinin sokakta çalışmasının önüne geçilemese de en azından yaşadıkları ağır koşulların hafifletilmesine, mesleki beceriye kavuşmalarına ve okullarına devamlılıklarının sağlanmasına çalışılıyor.

Kadın Eli Emeği ve Toplum Merkezi

ÇAREM dışında bir diğer sosyal hizmet projesi, Kadın Eli Emeği ve Toplum Merkezi. İki farklı yer gibi görülse de aynı binada hizmet veriyorlar. Toplum Merkezindeki bilgisayar odası ve okuma odası Vakıf tarafından 2004'te desteklenmiş. "Toplum Merkezi Faaliyetlerini Geliştirme Projesi" kapsamında ise çamaşırhane, çocuk oyun ve eğitim odası ve çok amaçlı salon yapılmış.

Kadın Eli Emeği Merkezi'nde de kuaför, el sanatları, uygulama mutfacı, etüt merkezi, çok amaçlı dinlenme ve izleme odası açılmış destek kapsamında. Ayrıca 77 kadına çocuk bakıcılığı istihdam eğitimi verilmiş ve bu kadınlardan 15 tanesi istihdam edilmiş. Toplum Merkezinde eğitim gören iki kadın yararlanıcı da yine Merkezde istihdam edilmişler.

Bu merkezlerin en önemli özelliği aslında içinde faaliyet gösterdikleri Bostancı Mahallesi. Meltem Hanım, bu mahallede yaşayanların büyük kısmının terör nedeniyle zorunlu göçle gelenlerden oluştuğunu; büyük kısmının günlük işlerde ve kayıtdışı çalıştığını; bu merkezler

sayesinde hem psikolojik hem de maddi destek aldıklarını ve bu nedenlerden dolayı da merkezleri sahiplendiklerini belirtiyor.

Ve Proje Sahiplerinin Anlatımıyla Gelir Getirici Proje Destekleri...

Cam İşlemeciliği Atölyesi Projesi

"34 yaşındayım, evliyim, iki çocuk babasıyım. Cam işini başkalarının yanında öğrendim. 4 yıldır bu işi zaten yapıyordum. 2005 yılında burayı açtık. Üç ortağız.

"Burada bir baskı makinemiz var. Bir kumlama bir de fırınlama makinemiz var. Önce bardağı kumluyoruz baskısına göre. Daha sonra baskıları işleyip fırınlara veriyoruz. Fırınlarda pişiyor. Ondan sonra paketliyoruz ve koliliyoruz. De-

senleri bazen kendimiz yapıyoruz bazen de dışarıdan istiyoruz. Sipariş usulü de çalışıyoruz. Paşabahçe'den sade bardak geliyor, biz de burada işliyoruz."

"Kendimize ait bir işimiz var. Kar ettiği de oluyor zarar ettiği de. Bu ticaret sonuçta. Bunu bilerek bu işe başladık. Ama memnunuz; çünkü kendi işimiz. Daha önceki çalıştığımız yerlerde asgari ücretli çalışıyorduk. Eskiye göre durumumuz daha güzel. Bağ-Kur'umuz da var artık. Hem kendimiz hem de ailemiz sigortalı. Kendi işimiz ve kendi çabamızla bu atölyeyi işletmeye çalışıyoruz. Ufak tefek aksaklıklar olsa bile toparlanabiliyoruz." (Gökhan Özbey).

Yöresel Ev Yemekleri Projesi

SY: "Adım Servet Yağar. 1979 doğumluyum. Elazığ Palu doğumluyum. 4 yıldır Van'dayım. Bir ağabeyimin yanına geldim. Onunla beraber bir şeyler yapmaya karar verdik. Birinin yanında çalışmaya başladım."

GY: "Benim adım Gurbet Yavuzer. 27 yaşındayım. Üç çocuk annesiyim. Mutfağımda çok iyiydim. Herkes çok beğenirdi yemeklerimi. Daha sonra kendimi geliştirmeye karar verdim. Kursa başladım. Belgemi

(Gökhan ÖZBEY, Cam İşlemeciliği Atölyesi): "Kendimize ait bir işimiz var. Eskiye göre durumumuz daha güzel."

aldım. Farklı yerlerde çalıştım. Yani en başta kendi misafirlerimin ve akrabalarımın tetiklemesiyle oldu. Eşim bu aşamalarda beni hep destekledi. Ben kendi ekonomik özgürlüğümü kazanmak istedim. Ben de yıllarca başkalarının yanında çalıştım. Daha sonra neden kendi işyerim olmasın diye düşündüm. Ama maddi anlamda pek güçlü olmadığım için tek başıma bir şeyler yapamadım. Arkadaşlarla oturup karar verdik ve projeye başvurduk. Daha önce çalıştığımız yerlerde sigortamız yoktu, zaten en büyük etken bu oldu. Orada ekibimle beraber her şeyi biz yapıyorduk, orayı biz çeviriyorduk. O yüzden zaten beraber böyle bir iş yapmaya karar verdik. Bu

şekilde çalışırsak daha fazla kazanırız diye düşündük."

GY: "Bu proje desteklerini hem vakıf sayesinde hem de

arkadaşlarımızdan duyduk. Farklı iş alanlarındaki arkadaşlarımız farklı işler için başvurmuşlardı. Böylece haberdar olduk. Zaten bu işlerin içinde olduğumuz için de yer bulma ve değerlendirme konusunda da hiç zorlanmadık."

GY: "Her gün farklı bir yörenin yemeklerini pişiriyoruz. Bir gün Siirt'in bir gün Antep'in bir gün Van'ın. Sabit menümüzün yanında her gün değiştiriyoruz bazı yemekleri de. Biz bu kadar ilgi göreceğimizi düşünmüyorduk. Burayı geliştirmeyi düşünüyoruz. Böyle kalmaya-çağız. Hedeflerimiz büyük."

SY: "4 kişi fayda sahibiyiz. Bir bayan elemanımız var. Bir büryan ustamız var. Bir de erkek elemanımız var. Büryan için bir de başka bir mahallede tandır kurduk. İşlerimiz çok iyi gidiyor. Bu nedenle bize verilen süreden önce taksitlerimize başlamayı ve geri ödemeleri yapmayı düşünüyoruz."

(Servet Yağar ve Gurbet Yavuzer)

(Gurbet YAVUZER, Yöresel Ev Yemekleri): "Biz bu kadar ilgi göreceğimizi düşünmüyorduk. Burayı geliştirmeyi düşünüyoruz."

Mersin SYD Vakfı'ndan Başarılı Projeler

Genel Müdürlüğün son yıllardaki iş kurma projeleri ile ekonomik ve sosyal yoksunluk yaşayan özellikle işsiz insanlara destek olma stratejisini Vakıf da benimsemiş durumda. Bu yüzden de gelir getirici küçük ölçekli proje desteklerine ağırlık veriliyor. Ayrıca işbirliğine yönelik sosyal hizmet projeleri de birçok çocuk ve kadın için umut oluyor. Bu proje desteklerinden ve sosyal hizmet projelerinden yararlananlar ise verimli ve geleceğe daha umutla bakılan bir yaşama yeniden bağlanmanın sevincini yaşıyorlar.

Mersin Valisi Hüseyin AKSOY özürlü yardımlarından yararlanan fayda sahipleri ile.

Türkiye'nin her il ve ilçesinde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarımızın içinde yer aldığı coğrafya, nüfus yapısı, yoksulluk değişkenleri vb. birçok etken, tahmin edilebileceği gibi, Vakıf uygulamaları ile karşılıklı bir etki-leşim içinde. Bunun en dikkat çekici örneklerinden birini ise kuşkusuz Mersin oluşturmakta.

Son yıllarda sosyal, ekonomik ve demografik olarak bir değişim süreci içine giren Mersin, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan gerek mevsimlik tarım işçilerinin gerekse şehrin ticari ve sınai gelişimine paralel olarak iş aramaya gelen kişilerin kitlesel göçü nedeniyle ekonomik ve sosyal zorluklarla karşılaşan birçok insanın bir arada yaşadığı bir yer haline geldi ve bundan da tabii ki en

çok Mersin SYD Vakfı etkilendi. Ancak, Mersin SYD Vakfı, bölgenin toplumsal ve ekonomik gerçeklerinin farkında olan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'nün hedeflerini bu farkındalık ile birleştiren başarılı bir Vakıf.

Bu nedenle, dosya sayısı her geçen gün artan Vakıf, Mersin'in yaşadığı dönüşümü olumlu bir yöne doğru çekme ve bilhassa gelir getirici projeler ile Mersinlilerin ekonomik sıkıntılardan kurtularak kendi ayakları üstünde durmaları için onlara destek olma konusunda üzerine düşen görevi yerine getirmenin gururunu yaşıyor.

2006 yılından itibaren yenilenen personeli ile daha genç ve aktif bir kadroya sahip olan

Mersin SYD Vakfı, son iki yıl içinde Şartlı Nakit Transferleri ödemeleri ve hak sahibi sayısında 931 Vakıf içinde ikinci sıraya yükselmiş. 60 bine yakın çocuğa Şartlı Nakit Transferleri kapsamında eğitim ve sağlık yardımı yapılırken, ayrıca Ekim 2007 tarihinden bu yana da Gıda ve Okul Kartı uygulaması ile gıda ve eğitim yardımları da nakdi olarak ihtiyaç sahibi insanlara ulaştırılmaya başlanmış.

ŞNT yardımları dışında yaklaşık 25 bin dosyası olan ve belli aralıklarla bu dosyaları yenileyen Vakıf çalışanlarından Volkan Bey ve Fatma Hanım, işlerini başarıyla yürüttükleri için hedef kitlelerine ulaşmakta hiç zorlanmadıklarını belirtiyorlar:

“Herhangi bir ekonomik zorluk yaşayıp da Vakıf’tan haberdar olmayan kişi sayısı oldukça az. Çünkü siz insanlara destek oldukça birbirini tanıyan, aynı mahallelerde birbirine kenetlenerek yaşayan kişiler Vakfın faaliyetlerini ihtiyaç sahiplerine duyuruyorlar.”

Genel Müdürlüğün son yıllardaki iş kurma projeleri ile ekonomik ve sosyal yoksunluk yaşayan özellikle işsiz insanlara destek olma stratejisini Vakıf da benimsemiş durumda. Bu yüzden de gelir getirici küçük ölçekli proje desteklerine ağırlık veriliyor. Ayrıca işbirliğine yönelik sosyal hizmet projeleri de birçok çocuk ve kadın için umut oluyor. Bu proje desteklerinden ve sosyal hizmet projelerinden yararlananlar ise verimli ve geleceğe daha umutla bakılan bir yaşama yeniden bağlanmanın sevincini yaşıyorlar.

“Kredi çıktığını öğrendiğimde dünyalar benim oldu”

Mersin SVD Vakfının gelir getirici proje desteklerinden yararlananlardan ve Ağrı’dan Mersin’e göç etmiş bir ailenin çocuklarından biri olan Mehmet Nuri Akbaş, bu destekle erkek kuaförü açmadan önce de 12 yıldır berberlik yapıyormuş, ancak hem sigortasız çalışıp hem de oldukça az bir gelire sahipken, ne çalıştığının hakkını alabiliyormuş ne de üç çocuğuna iyi bir gelecek hazırlama inancını içinde barındırabiliyormuş.

(Mehmet Nuri AKBAŞ, Erkek Kuaförü): “Ödeme koşulları çok güzel. Hatta bu resmen bir şans. Deniyor ki al bunu işini kur, sonra kira öder gibi öde.”

“Bir şekilde artık çoluğuma çocuğuma bir şeyler yapmak zorunda hissettim kendimi. Valilikte müşterilerim vardı benim. Vali Yardımcısının odasına bakan, şoförlüğünü yapan bir ağabeyimiz dedi ki böyle bir imkan var bir başvursana dedi. Ben de başvurdum. Kredi çıktığını öğrendiğimde dünyalar benim oldu. Sonuçta bir dükkan açacağım, kendim kazanacağım, yanımda biri çalışacak, onlarla beraber bu ekmeği paylaşacağım, çok güzel bir duygu.”

Şu an sadece kendi hayatını değil, yanında çalışan iki kişinin de hayatını değiştiren Akbaş, “Örneğin arkadaşımın üç çocuğu var, benim de üç çocuğum var, yani beşer nüfusuz. Bir de yanımızda eğiteceğimiz bir elemanımız var. Yani nereden bakarsan bir on onbir kişi ekmek yiyor buradan” diyor.

Borçlar bittikten sonra çok büyük bir rahatlama içine gireceğini söyleyen ve artık Bağ-Kur’a kayıtlı olduğu için hem kendini hem de ailesini sosyal

güvenceye kavuşturan Akbaş için gelecek artık daha elle tutulur ve planlanabilir bir hale gelmiş:

“Geleceğe daha güvenle bakınca, en azından hayata güvenilecek de bir şeyler yapabiliyorsunuz. Mesela kiradaydım, şimdi ev almayı bile düşünüyorum. Yani büyük bir rahatlık. Daha önce kendimize güvenip hiçbir şey yapamıyorduk. Çocuklarımız da artık daha ayrı bir gözle bakıyorlar bana. En azından daha önce babaları işçiydi, isteklerini bana söyleyemiyorlardı. Ama şimdi isteyebiliyorlar, çünkü artık babalarının bir işyeri var.”

Aldığı desteğin geri ödeme koşulları hakkında ise şöyle düşünüyor Mehmet Nuri Akbaş:

Ödeme koşulları çok güzel. Hatta bu resmen bir şans. Deniyor ki al bunu işini kur, işini kurduktan sonra kira öder gibi öde. Faizi de yok. Ödenmeyecek bir para da değil; çünkü düşünün, 10000 YTL. aldım ve bu parayı bir sene ödeme olmadan üç yıl boyunca üç parçada ödeyeceğim. Ben bunu da ödeyemedikten sonra artık kapatayım gideyim yani. Bu ödenecek bir para.”

“Şimdi her şeyimiz rahat”

Şanlıurfa’dan Mersin’e göç eden ve eski bir hükümlü olan Nadir Aldemir kebabçılık gibi bir mesleğe sahip olmasına rağmen cezaevinde geçirdiği seneler, iş ararken sürekli karışına çıkarılmış. Geçmiş ve ilerleyen yaşı nedeniyle usta-

lığını hiçbir yerde tam olarak sergileyemezken ve geçici, güvencesiz işlerde kötü koşullarda çalışırken, ailesi ile birlikte sosyal ve ekonomik olarak büyük bir sıkıntı içine düşmüşler:

“İş bulmakta çok zorlandım tabi. Gittiğimiz yerlerde biz yaşlı olduğumuz için bize imkan tanımıyorlardı. Çalıştığım yerlerde de cezaevinde yattığım için bunun verdiği psikolojik baskıları kaldıramıyordum. Cezaevine girip çıkmam sorun oluyordu çünkü.”

Yine mevsimlik bir işte psikolojik ve ekonomik olarak güç şartlarda çalışırken, 2006 yılında Vakıf tarafından verilen proje desteğini öğrendiğinde hiç düşünmeden başvurmuş, çünkü kendi işini kurmak onun için aynı zamanda geçmişini ve sıkıntılarını da geride bırakmak ve geleceğini geri almak

anlamına geliyormuş. Vakfın desteği ile bu işyerini açtıktan sonra ise hem maddi hem de manevi olarak üstünden büyük bir yük kalktığını belirtiyor Nadir Usta:

“Şükürler olsun işyerini açtıktan sonra geçim derdim azaldı. Eskisine göre daha rahatım ve en önemlisi daha huzurluyum. Şimdi her şeyimiz rahat.”

“Vakfın desteği olmadan tek başımıza başaramazdık”

SYD Vakıflarının işbirliğine yönelik sosyal hizmet projelerinde yaygın olarak destek sağladığı faaliyet alanlarının başında gelen toplum merkezlerinden biri de Mersin’in yoğun göç alan Özgürlük Mahallesi’ndeki “Akdeniz Toplum Merkezi”. Yapılan bir araştırma sonucu Mersin ilinde kalkınmada tespit edilen önce-

(Nadir ALDEMİR, Kebab Salonu): “İş yerini açtıktan sonra geçim derdim azaldı. Eskisine göre daha rahatım.”

likli bölgelerden olan mahallede 2000 yılından beri etkinlik gösteren merkezin en büyük destekçisi Mersin SYD Vakfı. Merkezin Kurucu Müdürü, iki yıl kadar küçük ve kullanışsız bir binada rehabilite edilmeye muhtaç yoksul çocuklara ve özellikle okuma-yazma bilmeyen ev kadınlarına hizmet vermeye çalışırken, Vakfın, Mersin Sanayi ve Ticaret Odası ile birlikte merkez için yaptırdığı yeni bina ile çalışmalarını genişletme ve merkezi daha verimli, daha fazla kişiye ulaşır hale getirme fırsatını yakalamış olduklarını belirtiyor:

“Bu binaya geçtik ve 2002 yılından beri de buradayız. Buranın imkanları daha geniş. İki katlı bir binadayız. Çocuklara ve kadınlara yönelik çok amaçlı salonlarımız, el sanatları faaliyetleri yürütebileceğimiz atölyelerimiz, kütüphanemiz ve paneller düzenleyebileceğimiz konferans mekanlarımız var. Bu destekle daha güzel bir çalışma imkanına sahip olduk.”

Merkezin, çocuklara yönelik olarak okul öncesi grupları, satranç ve resim kursları; kadınlara yönelik olarak okuma-yazma kursları ile ahşap boyama, biçki-dikiş ve el sanatları kursları olduğunu söyleyen Müdüre Hanım, şu ana kadar binlerce kadın ve çocuğun merkezden yararlandığını ifade ederken, kamu kuruluşları ve STK’lar arasındaki işbirliğinin ve bu işbirliğinde SYD Vakıflarının yoksullukla mücadeledeki rolüne de değiniyor:

“Yardımlarla ilgili başvurular aldığımız zaman onları Vakfa biz yönlendiriyoruz. Çok aile yönlendirdik böyle. Yani bir şekilde yoksullukla mücadele için uğraşıyoruz. Bu kapsamda ben kurumlararası işbirliğinin iyi gittiğini düşünüyorum. Biz belediyelerle, SYD Vakıflarıyla, halkevleriyle ve üniversitelerle işbirliği içindeyiz ve gerçekten de ortak birçok çalışma yapıyoruz. Yardımlar ve projeler konusunda da SYD Vakıflarıyla işbirliğinde güzel işleyen bir sürece girdik. Sonuçta küçük bir dairede 4-5 personelle bu kadar işi yürütmeyi tek başımıza başaramazdık. Bu işi onların desteği ile yürütüyoruz.”

“Kurumlararası işbirliğinin iyi gittiğini düşünüyorum. Biz belediyelerle, SYD Vakıflarıyla, halkevleriyle ve üniversitelerle işbirliği içindeyiz ve gerçekten de ortak birçok çalışma yapıyoruz. Yardımlar ve projeler konusunda da SYD Vakıflarıyla işbirliğinde güzel işleyen bir sürece girdik. Sonuçta küçük bir dairede 4-5 personelle bu kadar işi yürütmeyi tek başımıza başaramazdık. Bu işi onların desteği ile yürütüyoruz.”

10 soruda Şartlı Nakit Transferi (ŞNT)

1-Şartlı Nakit Transferi (ŞNT) Nedir?

Şartlı Nakit Transferi (ŞNT), yoksulluk nedeniyle okul çağındaki çocuklarını okula gönderemeyen veya okuldan almak zorunda kalan ailelere çocukların okula devam etmeleri şartıyla; 0-6 yaş arasında olan okul öncesi çocuklarını düzenli sağlık kontrollerine götürmeyen ailelere ise çocuklarını düzenli sağlık kontrolüne götürmeleri şartıyla ekonomik destek vermek üzere düzenli nakdi yardım yapılarak yürütülen bir sosyal yardım programıdır.

2. ŞNT'nin Hedef Kitlesi Kimlerdir?

Şartlı Nakit Transferi uygulamasının temel hedef kitlesi; ekonomik güçlükler nedeniyle

çocuklarını okula gönderemeyen ya da düzenli sağlık kontrollerini yerine getiremeyen, herhangi bir Sosyal Güvenlik Kurumu'na tabi olmayan ve düzenli geliri olmayan nüfusun en yoksul kesimidir.

3.ŞNT Yardımına Kimler Başvurabilir?

- **ŞNT Eğitim Yardımı için:** İlköğretim veya ortaöğretimde eğitim gören çocuğa sahip olan ve kendisi ile eşi **SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığına** tabi olmayan kişiler
- **ŞNT Sağlık Yardımı için:** 0-6 yaş arasında çocuğa sahip olan ve kendisi ile eşi **SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığına** tabi olmayan kişiler

4. ŞNT Başvuruları Hangi Tarihlerde ve Nereye Yapılır?

ŞNT başvuruları uygulama devam ettiği sürece her yılın 15 AĞUSTOS ve 15 EKİM tarihleri arasında, kişinin ikamet ettiği yerde; İllerde Valilik, İlçelerde ise Kaymakamlık bünyesindeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına yapılır.

5. ŞNT Başvurusu için Gerekli Belgeler Nelerdir?

- 1) ŞNT Başvuru Formu (İl/ilçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından temin edilecek),
- 2) İkametgâh belgesi,
- 3) Başvuru sahibinin, evli ise eşinin ve çocuklarının T.C. Kimlik numarası bulunan nüfus cüzdanı fotokopileri,
- 4) Boşanmış durumda bulunanlar için boşanma ilamı,
- 5) Öğrenci belgesi (İlköğretim

ve Lisede eğitim gören çocuklar için),

- 6) Vakıf tarafından istenebilecek diğer ek belgeler (vasilik belgesi vb.)

6. ŞNT'ye Başvurularda Dikkat Edilecek Hususlar Nelerdir?

- Kendisi ve/veya eşi SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığına tabi olan kişilerin sosyal güvenlik durumları SYD Vakıflarınca tespit edilmekte ve başvuruları değerlendirmeye alınmamaktadır.
- Başvuru formunda verilen tüm bilgiler kesinlikle doğru olmalıdır. Bu bilgiler başvuruyla birlikte başvuran kişinin imzaladığı "Şartlı Nakit Transferi Sözleşmesi" ile garanti altına alınmakta ve bilgilerin doğru olup olmadığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca da araştırılmaktadır.
- İlköğretim veya lisede eğitim gören çocuğa ve 0-6 yaş arasında çocuğa sahip olmayan kişiler ŞNT eğitim ve sağlık yardımı için başvuruda bulunmamalıdır.

7. ŞNT'de Başvurular Nasıl Değerlendirilir ve Haksahipleri Nasıl Belirlenir?

ŞNT Başvuru Formu'ndaki bilgiler vakıf görevlilerince bilgisayar programına kaydedilir. Bilgisayar programına girilen başvurular merkezde bilgisayar ortamında değerlendirilir. Başvuran kişiden alınan bilgi/belgeler incelenir. Bilgisayar ortamında yapılan değerlendirme sonucunda maddi durumu bu

yardıma almaya uygun kişiler tespit edilerek, **haksahibi** aday olarak belirlenir. Belirlenen kişilerin vakıf tarafından durumları kontrol edilir ve gerçek ihtiyaç sahibi olduğunun vakıfça da tespit edilmesi halinde haksahibi olunur.

8- ŞNT'de Aylık Ödeme Miktarları Ne Kadardır ve Ödemeler Nasıl Hesaplanmaktadır?

ŞNT sisteminde hak sahiplerine yapılan aylık ödemeler **çocuk sayısına, cinsiyetine, yaşına ve okul kademesine (ilköğretim/lise)** göre bilgisayar ortamında hesaplanmaktadır.

*2005-2007 yıllarına ait ŞNT

ödemeleri şu şekilde gerçekleşmiştir:

ŞNT Eğitim Yardımları için:

Çocukların düzenli olarak okula devam etmeleri şartıyla 1 yıl içerisinde toplam 9 aylık olmak üzere yaz ayları hariç 2 ayda bir

İlköğretime (1.-8. sınıf arası) devam eden;

ERKEK çocukları için aylık
18 YTL
KIZ çocukları için aylık
22 YTL

Ortaöğretime (9.-12. sınıf arası) devam eden;
ERKEK çocukları için aylık
28 YTL
KIZ çocukları için aylık
39 YTL'dir.

ŞNT Sağlık Yardımları için:

0-6 yaş arası ERKEK ve KIZ çocukları için sağlık kontrollerinin yaptırılmasından sonraki ödeme döneminde olmak üzere aylık 20 YTL'dir.

*2008 yılı NİSAN ayından itibaren ŞNT ödemeleri şu şekilde gerçekleşmektedir:

ŞNT Eğitim Yardımları için:

Çocukların düzenli olarak okula devam etmeleri şartıyla 1 yıl içerisinde toplam 9 aylık olmak üzere yaz ayları hariç 2 ayda bir

İlköğretime (1.-8. sınıf arası) devam eden;

ERKEK çocukları için aylık
20 YTL,
KIZ çocukları için aylık
25 YTL,

Ortaöğretime (9.-12. sınıf arası) devam eden;
ERKEK çocukları için aylık
35 YTL,
KIZ çocukları için aylık
45 YTL'dir.

ŞNT Sağlık Yardımları için:

0-6 yaş arası ERKEK ve KIZ çocukları için sağlık kontrollerinin yaptırılmasından sonraki ödeme döneminde olmak üzere aylık 20 YTL'dir.

9.ŞNT Haksahibi Ödemeleri Hangi Koşullarda Devam Eder?

Başvuruda bulunan kişilerden, ŞNT yardımını almaya hak kazananların ödemeleri aşağıdaki şartları yerine getirmeleri halinde devam eder.

ŞNT Eğitim Yardımı İçin:

İlköğretim 1.sınıf ile Lise son sınıf arasında okula giden çocukların, iki ay arka arkaya 4 gün ve üzeri (okulun açık olduğu gün sayısı üzerinden %20 ve fazlası gün) devamsızlık sınırını aşmayacak şekilde eğitimlerine devam etmeleri,

ŞNT Sağlık Yardımı İçin:

0-6 yaş grubu çocukların belirlenen tarihlerde sağlık ocaklarına götürülerek sağlık kontrollerinin yaptırılması.

10. ŞNT'de Hangi Durumlarda Ödemeler Kesilir?

Hak sahiplerinin ödemeleri aşağıdaki durumlarda kesilmektedir:

- * Eğitim yardımı alan çocukların iki ay arka arkaya **4 gün ve üzeri** (okulun açık olduğu gün sayısı üzerinden %20 ve fazlası gün) **devamsızlık yapmaları,**
- * Eğitim yardımı alan çocukların **mezun olmaları, okuldan atılmaları** ya da Vakfa haber vermeksizin **okul değiştirmeleri,**
- * Sağlık yardımı alan çocukların sağlık ocaklarında belirlenen tarihlerde düzenli olarak sağlık kontrollerini **yaptırmamaları,**
- * Sağlık yardımını alırken okul çağına gelen çocukların okula kaydı yapıldıktan sonra öğrenci belgelerinin vakfa **verilmemesi,**
- * Haksahibi olan kişinin bağlı bulunduğu Vakfa **haber vermeksizin** ikamet ettiği adresini ya da İl/İlçesini **değiştirmesi,**
- * Haksahibi olan kişinin veya eşinin sosyal güvenlik kurumuna bağlı (Emekli Sandığı, Bağ-Kur, SSK) bir işe başlaması,
- * Haksahibi olan kişinin ekonomik durumunda iyi yönde **değişiklik olması,**
- * Haksahibi olan kişinin ya da yardım yapılan çocuklardan herhangi bir tanesinin **vefat etmesi,**
- * Bütün bunların yanında ŞNT başvurusu sırasında imzalanan "Sözleşme"ye aykırı davranılması.

Tatvan'da gelir getirici projelerde artış var

DAYANIŞMA

Nüfusuna oranla oldukça fazla olan 63 adet gelir getirici proje desteği ile hem ilçe ekonomisini canlandırdıklarını hem de bir mesleğe sahip ancak işsiz olan kişilere kendi hayatlarını idame ettirebilmeleri için önemli bir fırsat sunduklarını belirten Vakıf çalışanları, projelerin amaçlarına ulaştığını düşünüyorlar.

Van Gölü kıyısındaki yerleşim yerlerinden biri olan Bitlis'in Tatvan ilçesinin Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfı, yörenin canlanan ekonomisini sosyo-ekonomik sorunlar yaşayan meslek sahibi kişiler için avantaja dönüştürüyor.

Nüfusu 70 bin kadar olan Tatvan'da yaşayanların büyük çoğunluğu sosyo-ekonomik yoksunluk içinde. Geçimlerini inşaatlarda çalışarak, esnafılık yaparak ya da arıcılıkla uğraşarak sağlayan Tatvanlılar için küçük işletmelerde çalışmak, özellikle kış aylarında ekonomisi duran ilçenin zor koşullarında desteksiz yapılabilecek gibi değil. Gerekli olan desteği

ise onlara Tatvan SYD Vakfı veriyor.

Nüfusuna oranla oldukça fazla olan 63 adet gelir getirici proje desteği ile hem ilçe ekonomisini canlandırdıklarını hem de bir mesleğe sahip ancak işsiz olan kişilere kendi hayatlarını idame ettirebilmeleri için önemli bir fırsat sunduklarını belirten Vakıf çalışanları, projelerin amaçlarına ulaştığını düşünüyorlar. Vakıf Müdürü Fadime Avcı Örenç ve projelerden sorumlu Cevat Özmaltaş, ayrıca kadın fayda sahiplerinin de projelerin başarılarını gördükçe ekonomik özgürlüklerini kazanmak istediklerini ve Vakfa proje sunmaya başladıklarını

söylüyorlar. Kadın fayda sahiplerindeki bu artışın bölgedeki kadınların toplumsal statülerini de arttıracığına dikkat çeken yetkililer, uygulanmayı bekleyen 72 projeleri daha olduğunu belirtiyorlar.

Proje destekleri dışında 4841 dosya sayısı ile de ailelere sosyal yardım sağlayan Vakıf, önümüzdeki günlerde Tatvan'ın turizme açılması için yapılan çalışmalar çerçevesinde turizm sektörüne eleman yetiştirilmesi için bir istihdam eğitimi projesini de hayata geçirmeye hazırlanıyor. Vakfın verdiği gelir getirici küçük ölçekli proje desteklerinden yararlanan fayda sahipleri ise şunları söylüyor:

“Evliyim. Üç çocuğum var. Tatvanlıyım. Ben daha önce burada terzilik yapıyordum. Bazen kendi işimi yapıyordum; bazen başkalarının yanında çalışıyordum. En son dışarıdaydım. Dışarıda 8-10 seneye yakın çalıştım. Sermaye olmayınca dayanamadım.

Geçimimi sağlamakta bayağı zorlanıyordum. Sonra Cevat Beyler yardımcı oldular bize. Ben zaten daha önceden vakfın projelerini takip ediyordum basından, televizyondan. Tatvan’a dönünce 5 kişi birleştik ve başvurduk. Beşimiz de akrabayız. Burayı açalı neredeyse bir sene oldu. İşlerim çok şükür iyi. Destek koşulları da mükemmel. Başka bir yerden bu koşullarda destek sağlayamazsınız, mümkün değil.” (Medine Okutucu, Perdeci)

“Evliyim. 6 çocuğum var. Bir buçuk senedir açtım burayı. Buraya başvurmadan önce en son dükkanımı kapatalı 14 sene olmuştu Tatvan’da. Bu süre zarfında inşaatçılık yaptım. Kahvelerde çalıştım. Zaten şartlar da bellidir. İnşaatlarda en fazla üç ya da dört ay çalışılır. Dört ayda ne kadar kazandıysam kışın onu yerdik. İş bulursam da kahvelerde çalışırdım. Bulamazsam o hazır parayı yerdik.

Geri ödemem geldi, kağıdım gelince ödeyeceğim. O konuda sıkıntı yaşamıyorum. Her gün bir köşeye atıyorum bir miktar para bunun için. Ben daha önce sabah 10’da kahveye gidiyordum. Gece 11-12’ye kadar kahvedeydim. Şimdi çarşıya bile gidemiyorum. Ekmek sahibi oldum. İş sahibi oldum. Çoluğuma çocuğuma bir rahat ekmek yedirebiliyorum. Bundan güzel bir şey olmaz. Dürüst bir şekilde çalışmak isteyenler için iyi bir fırsat.” (Metin Kızıl, Bakkal Dükkanı)

“29 yaşımdayım. Evliyim. Üç çocuk babasıyım. 2007 yılının Haziran ayında açtım burayı. 1996’dan beri elektrik işindeyim. İşçi olarak çalıştım şirketlerde. İş buldukça çalıştım. Bulamadıkça da boş kaldım. Burada kış oldu mu duruyor hayat. Burada şu anda satış arıza işleri falan yapıyoruz. Kışın da kışa göre malzeme satıyoruz.

Burayı açmadan önceki durumumla şu anki durumum arasında tabii ki fark var. Şu anda kendimiz çalışıp kendi paramızı kendimiz kazanıyoruz. Aylık kazancım arttı mesela.” (Sekban Kaşıklı, Elektrikçi)

“Gerçekten imkanlar çok güzel. Devletin bize sunduğu bu imkanlardan dünya kadar memnunuz. İşsizdim. Böyle bir imkan tanındı bana. Benim dört çocuğum okul okuyor. İki tanesi yüksek okul okuyor, biri lise de biri de ortaokulda okuyor. Daha önce evimde dikiş yaparak geçimimi sağlamaya çalışıyordum. Bir gün aç bir gün tok geçinmeye çalışıyordum. Şimdi ise kendi paramı kazanıyorum.” (Salih Keserci, Terzi)

yoksulluk ve sosyal yardım

Şebnem Avşar KURNAZ

Uzman Yardımcısı
SYDGM

Yoksulluk insanlık tarihi ile yaşıt bir olgudur. Yoksulluk sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin sorunu değil, aynı zamanda gelişmiş sanayi toplumlarının da sorunudur. Yoksulluk sorununa gelişmiş ülkelerin dikkatlerinin çekilmesinin nedeni kendi ülkelerindeki yoksulluğun giderek artma ve kalıcı olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarıdır. Son on yıldır uluslararası yardım ve finans kuruluşlarının, yoksul ülkeler ve yoksullukla mücadele konusundaki özel ilgileri ve yeni yöntemleri, yoksulluğun uluslararası bir sorun ve sosyal politika konusu haline geldiğini açıkça göstermektedir (World Bank,2000).

İnsan haklarıyla ilgili birçok uluslararası belgede yoksulluğa doğrudan ya da dolaylı olarak göndermeler yapılmıştır. Örnek olarak, Birleşmiş Milletlerce kabul edilen İnsan Hakları Ev-

rensel Bildirgesi'nde herkesin insan onuruna yakışır, uygar bir yaşam hakkına sahip olduğu gerek kendisi gerekse ailesi için özellikle yiyecek, giyecek, tıbbi bakım ve sosyal hizmetlere hakkı olduğu vurgulanmış, çocuğun maddi manevi güvenlik ortamında sağlıklı gelişme ve yetişme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir (Koşar, 2000:19).

Günümüzde yoksullukla ilgili değerlendirmelerde insani gelişmişlik endeksinden söz edilmektedir. İnsanca yaşayabilmek için ;

- Sağlıklı gıda ve yeterli beslenme,
- Altyapı ve modern donanımına sahip yerleşim ortamlarında barınma,
- Eğitim ve sağlık imkanlarından gerektiği oranda yararlanma,

- Gelecek kaygısını giderecek güvencelere sahip olma,
- Kendisi ve ailesini geliştirmeye yönelik bilimsel, kültürel ve sanatsal imkanlardan yararlanabilme zorunlu hale gelmiştir (Atalay,2003).

Yoksulluk tanımlanması zor bir kavramdır. Çünkü, toplumların gelişme düzeyleri ve tüketim ölçeklerine göre bu olgunun tanımı ve sınırları değişebilmekte, ortak bir tanıma varmak güçleşmektedir (Avcı,2003).

Yoksulluğu tanımlarken çok boyutlu olma özelliği dikkate alınmalı ve aşağıda yer alan farklı boyutlar göz önünde bulundurulmalıdır (Aktan,2002: 41-42):

- **Maddi mahrumiyet:** Kişi veya hane halkının yeterli gelirinin olmaması, özel tüketim düzeyinin yeterli

olmaması ve kamusal mal ve hizmetlerin sunumunun yetersiz olması

- **Fiziki zafiyet:** Yetersiz beslenme, açlık, hastalık, sakatlık ve maluliyet, güçten düşme
- **İzolasyon:** Okur yazarlığın olmaması, eğitim imkanlarından yararlanamama, kaynaklara erişememe, taşrada bulunma, marjinalleşme, ayrımcılık
- **Güçsüzlük:** Yoksulluktan kurtulma imkanının ve durumunu değiştirme yeteneğinin olmaması, yaşam ve geçimi tehlike altında bırakan olaylara ve iktisadi, sosyal ve doğal şoklara maruz kalma, güvenli bir iş ve konuta sahip olmama
- **Katılımın yetersiz olması:** Yoksulluğun tanımlanması

ve azaltılmasına yönelik proje ve programların hazırlanması ve uygulanmasına katılamama, siyasi yaşamda etkin olamama, sesini duyuramama, insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürememe

- **Zamanın yetersiz olması:** Kişilerin ve hane halkının tüm zamanlarını fiziki varlıklarını sürdürebilmek için gelir elde etmeye çalışarak geçirmeleri, kültürel faaliyetler için boş zamanın kalmaması
- **Çevre kirliliği ve çevrenin bozulması:** Çevrenin kirlenmesi ve bozulması sonucu geçim vasıtalarının ortadan kalkması, açlık ve maddi olanaksızlıklar nedeniyle ormanlar gibi doğal kaynakların hızla tüketilmesi

Yoksulluk çeşitli boyutları göz önüne alınarak yaygın olarak iki şekilde kategorileştirilerek tanımlanmaktadır: Mutlak (Absolute) ve göreceli (Relative) yoksulluk (Drewnowski,1977; Alcock,1989; Harker ve Oppenheim,1996; akt. İkizoğlu,2002).

Yoksulluğun küreselleşmiş bilgi üretme kanalları kullanılarak ölçülebilmesi ise öznel değil, nesnel kriterlerin oluşturulmasını da zorunlu hale getirmiştir. Bu bağlamdaki ilk tanım ise Dünya Bankası'nın 1990'daki çalışmasında "mutlak yoksulluk" (Absolute Poverty) tanımı ile getirilmiştir. Hesaplama bir insanın hayatta kalabilmesi için gerekli minimum kalori miktarı olan 2400 k/cal hesaplamasına dayanı-

olarak (tıbben; normal bir erişkinin yeterli kalori alabilmesi için gerekli kalori 2800-3000, ağır işlerde çalışanlar için ise işin niteliğine göre 3200-3800 k/cal ihtiyacı esas alınmaktadır) geliştirilmiş ve bu noktadan hareketle günlük geliri 2400 k/cal besini almaya yetmeyen insanlar Dünya Bankası'na "mutlak yoksul" olarak tanımlanmıştır (DPT,2000). Dünya Bankası'nın geliştirmiş olduğu "görelî yoksulluk" tanımına göre, görelî yoksulluk minimum kalori ihtiyacının yanı sıra temel toplumsal taleplerden olan barınma, eğitim, sağlık ve benzeri kültürel ve toplumsal taleplerin getirdiği ek gelir ihtiyacının karşılanamaması halidir (DPT,2000).

Dünya Sağlık Örgütü'nün tespitine göre, olağanüstü yoksulların durumlarının beş yıldan fazla devam etmesi ve durumlarının düzeltilmesinin imkansız olması durumundaki yoksullar "kronik yoksul" olarak tanımlanmaktadır (Avcı,2003). Kronik yoksul olarak nitelenen insanlar ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar durumlarını düzeltmeleri, değiştirmeleri oldukça zordur.

Bir başka tanıma göre, yoksulluk maddî nitelikteki mahrumiyetler nedeni ile kaynaklara ve üretim faktörlerine erişememe ve böylece asgari yaşam düzeyini sürdürecektir gelirden yoksun bulunmadır (Aktan,2002: 1043).

Yoksulluğun genel belirleyicileri, düşük gelir, yüksek işsizlik oranı, düşük eğitim düzeyi,

fiziksel özür, geniş aile, ücret sorunları, iş yerinin kötü yönetimden kaynaklanan sorunları, yaşanan coğrafi bölgedeki iş olanaklarının sınırlılığı ya da hiç olmaması, kötü alışkanlıklar v.b. olarak tanımlanmaktadır (4. Sosyal Hizmetler Konferansı,1995:221-222).

Yoksulluğun nedenleri oldukça çeşitlidir. Zastrow'a göre yoksulluğun sebepleri bireysel ve toplumsal olarak ikiye ayrılır (1991:311-312):

Bireysel sebepler:

- Fiziksel, zihinsel, yaşa bağlı yetersizlikler
- Eğitim ve öğretimden dolayı beceri yokluğu veya eksikliği
- Kültürel eksiklik

- Yeteneksizlik
- Güvencesizlik
- Kişilik Bozukluğu

Toplumsal Sebepler:

- Ekonomik kriz
- İş olanaklarının azlığı
- Toplu işten çıkarılma
- İş yeri kapanması

Küresel bağlamda yoksulluk; kaynakların kıt olmasının sonucu değil daha çok paylaşım-daki sorunlar ve işsizliğe, emek maliyetlerinin dünya ölçeğinde minimize edilmesine dayanan küresel aşırı arz sisteminin ürünü olarak ortaya çıkmaktadır (Chossudovsky, 1999: 29). Küreselleşme yoksulluğun nedenleri arasında yer almakla birlikte yoksulluk sorununun

Sosyal yardımlar yoksullukla mücadelenin vazgeçilmez bir boyutudur. Sosyal yardımlar toplumun kendi ellerinde olmayan nedenlerle yoksul ve muhtaç duruma düşen bireylerine ve dar gelirliyle insanlık onuruna yaraşır bir hayat düzeyi sağlama amacıyla devlet bütçesinden yapılan parasal yardımları ifade etmektedir

çözümünde de imkan ve fırsat olarak görülmektedir (Chossudovsky, 1999: 31).

Türkiye’de yaşanan yoksulluğun başlıca nedenleri şu şekilde sıralanmaktadır (İkizoğlu,2001):

- Ekonomik krizler
- Göç
- İstihdam sorunları
- Sosyo-ekonomik politika önlemlerinin yetersizliği

Sosyal yardımlar yoksullukla mücadelenin vazgeçilmez bir boyutudur. Sosyal yardımlar toplumun kendi ellerinde olmayan nedenlerle yoksul ve muhtaç duruma düşen bireylerine ve dar gelirliilere insanlık onuruna yaraşır bir hayat düzeyi sağlama amacıyla devlet bütçesinden yapılan parasal yardımları ifade etmektedir (Tuncay ve Ekmekçi ,2005:81). Sosyal yardımlar sosyal güvenlik sistemlerinin en eski yöntemlerindendir. Sosyal yardımlar kamu yardımları olarak da nitelendirilebilirler. Kamu yardımlarının Avrupa ülkelerinde sosyal güvenlik sistemi içinde önemli bir yeri bulunmaktadır (Tuncay ve Ekmekçi,2005:81).

Sosyal yardımlar tazminat karakteri taşıyan sosyal yardımlar ve koruma karakteri taşıyan sosyal yardımlar olarak ikiye ayrılmaktadır (Tuncay ve Ekmekçi,2005:81)

A) Tazminat Karakteri Taşıyan Sosyal Yardımlar

Kamu hizmetinde bulunan bireylerin zarara uğraması sonucunda verilen parasal

yardımlardır (Tuncay ve Ekmekçi,2005:81). Bu kapsamda Türkiye’de yapılan yardımlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Muhtaç asker ailelerine yardım: 11.08.1941 tarih ve 4109 sayılı kanunla hazarda ve seferde 45 günden fazla askerlik hizmetinde bulunanların muhtaç ailelerine yardım yapılması öngörülmüştür (1941, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

2. Vatan hizmetinde bulunmuş İstiklal Madalyası sahiplerine yardım: 24.02.1968 tarih ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkındaki Kanuna göre, Kurtuluş Savaşı’na katılan ve bu nedenle kendilerine İstiklal Madalyası verilmiş bulunan Türk vatandaşları ile Kore Savaşları ile 1. ve 2. Kıbrıs Barış Harekâtına fiilen katılan Türk vatandaşlarına,

14.06.1986 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 3294 sayılı kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu oluşturulmuştur. Bu kanun ile fakirlik içinde ve muhtaç durumda bulunan Türk vatandaşlarına ve gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan yabancı uyruklu kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler almak amaçlanmıştır

yaşadıkları sürece aylık bağlanmaktadır (2943,3688,3761 sayılı kanunlar, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

3. Görevleri nedeniyle yaralanan yahut ölen bazı kamu görevlilerine yardım: Yurt içinde ve dışında meydana gelen terör olayları sonucunda hayatını kaybeden, sakatlanan ya da yaralanan bazı kamu görevlilerine veya ailelerine tazminat verilmesi ya da aylık bağlanması 3.11.1980 tarih ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunla kabul edilmiştir. (1980, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>)

4. Yabancı Ülkelerde Türk kültürüne hizmet eden öğretmenlere yardım: Yabancı ülkelerde Türk kültürüne hizmet eden Türk asıllı ve yabancı uyruklu öğretmenlerin görevlerinden ayrılmaları halinde kendilerine, ölümlerinde ise eş ve çocuklarına sosyal yardım yapılması amacıyla 16.12.1960 tarihinde 168 sayılı Kanun çıkarılmıştır (1960, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>).

B) Koruma Karakteri Taşıyan Sosyal Yardımlar

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 61. maddesinde harp ve görev şehitlerinin ya-

kınlarıyla malul ve gazilerden başka, sakatların, yaşlıların ve çocukların da devlet tarafından özel korunmaları ve toplumda uyum içinde yaşamalarını sağlayıcı tedbirlerin alınması öngörülmüştür (Tuncay ve Ekmekçi,2005:85). Bu koruma görevi sosyal hizmet şeklinde olabileceği gibi sosyal yardım şeklinde de olabilmektedir.

1. Kimsesiz, muhtaç yaşlılara yardım: Ülkelerin sosyal refah devleti olabilmesinin bir şartı da çalışamayacak durumda olan yaşlı nüfusa sosyal güvenlik hizmetleri götürülebilmesidir. Sosyal güvenlik sistemimizde 1.7.1976 yılında kabul edilen 2022 sayılı kanunla bu boşluk doldurulmuştur (1976,<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>). 2022 sayılı kanun ile 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanmıştır.

2.Fakir ve muhtaç vatandaşlara yardım: 14.06.1986 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren 3294 sayılı kanun ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu oluşturulmuştur. Bu kanun ile fakirlik

inde ve muhtaç durumda bulunan Türk vatandaşlarına ve gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan yabancı uyruklu kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici önlemler almak amaçlanmıştır (1986, <http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>). Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunda toplanan kaynağın ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılması için her il ve ilçede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kurulmuştur. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma vakıflarının denetimi Vakıflar Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır (SYDTF,2004).

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 1986 yılından itibaren Fon Sekreterliği düzeyinde hizmet vermiştir. 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla Fon Genel Sekreterliği, Başbakanlığa bağlı bir Genel Müdürlük olarak teşkilatlandırılmış; böylece Fon idaresi bu tarihte kurumsal bir yapıya kavuşmuştur (SYDTF, 2005). Fon idaresinin, Genel Müdürlük olarak yapılandırılması ile mevcut sosyal yardım programlarının ekonomik ve sosyal yoksunluk içerisinde bulunan vatandaşlara daha etkin ve daha hızlı bir şekilde ulaştırılması amaçlanmıştır (SYDTF, 2005).

Türkiye’de sosyal yardım alanın da devlet tarafından yapılan çalışmalar Sosyal

Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile başlamıştır. 1986 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu’nun oluşturulmasıyla sosyal yardım alanında yeni bir sistem oluşturulmuştur. 2004 yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Sekreterliği Genel Müdürlük olarak yapılandırılmıştır. Sosyal yardım alanında devletin temel rolü üstlenmesi ve çalışmaların tek bir çatı altında yürütülmesi oldukça önemlidir. Sosyal yardım alanında hizmet veren diğer kurumlar şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Sağlık Bakanlığı (Yeşil kart uygulaması)

2. Milli Eğitim Bakanlığı
3. Kredi ve Yurtlar Kurumu
4. Emekli Sandığı (2022 ve 4109 sayılı kanunlar)
5. Vakıflar Genel Müdürlüğü
6. Kızılay Derneği
7. Belediyeler ve İl Özel İdareleri
8. Sivil Toplum Kuruluşları

Yoksullukla mücadelede etkili hizmet verilebilmesi için sosyal yardım alanında hizmet veren kurumların işbirliği içerisinde çalışması ve kalıcı önlemler alınması gerekmektedir. Makro politikalar geliştirilmeli ve yoksul bireyler için eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hizmetlerinin götürülmesine yönelik çabalar artmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aktan, C.C. ve Vural, İ.Y.(2002) "Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri" Aktan,C. (Yayına Haz.), *Yoksullukla Mücadele Stratejileri*, ss.39-70, Ankara: Hak-İş Sendikaları Konfederasyonları.
- Atalay, Y.(2003) "Yoksulluğun Tüketilmesine Katkı ve Paylaşım", Bilgili, A.E ve Altan, İ. (Yayına Haz.), *Yoksulluk*, ss.8-11, Deniz Feneri Yayınları: İstanbul.
- Avcı,N. (2003) "Yükselen Bir Değer (!) Olarak Yoksulluk ve Türkiye", Bilgili,A.E ve Altan,İ.(Yayına Haz.), *Yoksulluk*, ss. 122-133, Deniz Feneri Yayınları: İstanbul.
- Chossudovsky, M. (1999) *Yoksulluğun Küreselleşmesi - IMF ve Dünya Bankası Reformlarının İç Yüzü*, İstanbul: Çivi yazıları.
- Devlet Planlama Teşkilatı (2000) VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı**, "Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu", Ankara, <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan.pdf>.
- İkizoğlu, M. (2002) "Yoksulluk ve Sosyal Yardım İlişkisi: Ankara Mamak İlçesinde Ampirik Bir Araştırma", *Toplum ve Sosyal Hizmet*, C.13, S.1, ss. 86-112.
- İkizoğlu, M.(2001) "Türkiye’de Yoksulluk ve Sosyal Yardım Uygulamalarının Bugünkü Durumu", *İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet Prof. Dr. Nesrin Koşar’a Armağan*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu.
- Koşar, G. N. (2000) *Sosyal Hizmetlerde Sosyal Yardım Alanı (Yoksulluk ve Sosyal Hizmet)*, Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Tuncay, C., Ekmekçi, Ö. (2005) *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, İstanbul: Beta Basım.
- World Bank (2000) *World Development Report*, The World Bank: Washington:DC.
- World Bank (1998) *World Development Indicators*, The World Bank: Washington:DC.
- World Bank (1990) *World Development Indicators*, The World Bank: Washington:DC.
- Yoksulluk ve Sosyal Hizmetler (1995) 4. Ulusal Sosyal Hizmetler Konferansı: 2000’li Yıllara Doğru Sosyal Devletin Gerçekleşmesinde Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi**, Ankara: Volkan Matbaası.
- Zastrow, C.(1991) *Social Problems: Issues and Solutions*, Chicago:Nelson-Hall.
- Zastrow, C.(2004) *Introduction to Social Work and Social Welfare: Empowering People*, America: Thomson Learning.
-2004, *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Yıllık Faaliyet Raporu*.
-2005, *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Yıllık Faaliyet Raporu*.
-1986, "Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliği", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1941, "Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1968, "Vatan Hizmetinde Bulunmuş İstiklal Madalyası Sahiplerine Yardım Hakkında Kanun", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1980, "Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1960, "Yabancı Ülkelerde Türk Kültürüne Hizmet Eden Öğretmenlere Yardım Hakkında Kanun", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1976, "65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun", <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
-1986, *Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu*, <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr>

PROGRESS

Avrupa Birliği İstihdam ve Sosyal Dayanışma Programı (2007-2013)

Çeviren: Başak AKIN

1990'lı yılların başından itibaren ekonomik ve siyasi bütünleşmenin sağlanması için çalışmalarını hızlandıran ve Avrupa Birliği adını alan AB'nin sosyal politikalar alanındaki son programlarından birini de "İstihdam ve Sosyal Dayanışma Programı (2007 – 2013)" oluşturuyor.

2010 yılını "Yoksullukla Mücadele Yılı" olarak belirleyen Birlik, küreselleşmeye paralel olarak ve özellikle 2004-2007 yılları arasındaki genişleme sürecinden sonra Birlik içinde artan ekonomik ve sosyal sorunların azaltılması ve üye ülkelerin ortak bir sosyal politika düzeyine erişebilmesi için

çeşitli sosyal programlar yürütüyor. Bu programlarda daha çok istihdam olanaklarının artırılması, sosyal dışlanma ve yoksulluğun azaltılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması gibi konulara odaklanılıyor.

Bu çerçevede geliştirilen "Progress (İstihdam ve Sosyal

Dayanışma Programı (2007 – 2013)” ise, “İstihdam”, “Sosyal İçerme ve Sosyal Güvenlik”, “Çalışma Koşulları”, “Ayrımcılığın Önlenmesi” ve “Cinsiyet Eşitliği” olmak üzere toplam beş bölümden oluşan ve Avrupa Birliği’nin finansmanını rasyonelleştirmek ve kolaylaştırmak için 2006 yılında sona eren önceki 4 programın yerine geçen bir program. Program, Avrupa Birliği’nin istihdam ve sosyal işler alanındaki hedeflerinin yürütülmesini ve Sosyal Gündem ile Lizbon Stratejisi’nin başarılı olmasına katkıda bulunulmasını mali açıdan desteklemek amacıyla oluşturulurken, üye ülkelerin yanı sıra Türkiye gibi AB’ye aday ülkeleri de kapsıyor. AB Komisyonu tarafından yürütülecek olan programın kapsam ve hedefleri ise şöyle tanımlanıyor:

Progress

“Progress”, üye ülkelerin daha çok ve daha iyi iş olanakları yaratmayı ve herkes için eşit fırsatlar sunmayı amaçlayan taahhütlerini desteklemek için Topluluğun kendi üzerine düşeni yapmasını temin eder.

Sosyal bir Avrupa Kurmak

Avrupa bütün vatandaşlarının toplumda etkin bir rol oynamasını istemektedir. İnsanların, bölgelerin ve nihayetinde AB üye devletlerinin çeşitliliği Avrupa’nın zenginliğinin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Oluşumundan beri, AB istihdam ve eşit muameleyle adil

erişimi sağlamak için sosyal değerlerle ekonomik değerleri birleştirmiştir. Bütün üye devletler, istihdam yaratmak, yoksulluğu ve sosyal dışlanmayı azaltmak, sosyal korumayı sağlamak ve eşit fırsatları teşvik etmek için bu değerleri hükümetlerle paylaşmaktadır. Bugün, Avrupa, eğer bu Avrupa sosyal modeline devam edecekse, önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Avrupa’nın nüfusu daralan işgücüyü sonuçlanacak şekilde yaşıyor, bu da sosyal güvenlik sistemleri üzerinde daha fazla baskı yaratıyor. Küreselleşme, teknolojik değişiklikler ve daha esnek çalışma tür ve biçimlerinin ortaya çıkması iş güvenliği ve çalışma koşullarını etkileyen ve iş piyasasını değiştiren diğer sorunlardır.

Ek olarak, rekor sayıda kadın iş piyasasına giriyor. Kadınların istihdam oranları şu anda % 57 civarında. Fakat bu gelişmeye rağmen, erkeklerin kazandığından % 15 daha az kazanmaya devam ediyorlar ve çoğunlukla düşük maaşa ve yarı zamanlı işlere hapsolmuş durumdadır. Avrupa Birliği bu tarz bir maaş ve iş ayrımını sonlandırmak için uzun yıllardır çalışıyor ve kadınlar ve erkeklerin özel ve kamusal alanı eşit olarak paylaşmaları için imkân yaratılması konusunda iş piyasasını zorluyor. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusu hükümetlerin ve bireylerin önünde hala bir sorun olarak duruyor.

Avrupa Birliği ülkeleri sosyo-

ekonomik modellerini uyarlamak ve modernize etmek durumundadırlar. Her biri refah düzeyleri, gelenekleri ve politika tercihlerine dayanarak bunu nasıl yapacaklarına karar vermelidir. AB, istihdam ve sosyal politikalarını yeniden şekillendirmek için gayretlerini destekleyerek ve koordine ederek değişimin asıl aktörleri olan hükümetlere yardım etme hususunda önemli bir role sahiptir.

Zorluklarla Başa Çıkma

Avrupa Birliği liderleri 2000 yılında ekonomik büyümenin herkes için daha fazla ve daha iyi işler ve eşit fırsatlar sağlanması gerektiğini vurguladılar. Bu liderler, sosyal amaçları, dünyanın en rekabetçi ve dinamik bilgi tabanlı ekonomisi olmak için stratejik hedefin belirlendiği Lizbon Avrupa Konseyi’nde, AB politikasının kalbine koydular.

Üye ülkeler istihdam ve sosyal politika konusunda asıl sorumluluğa sahiptir. AB’nin rolü ise değişim ve modernleşme hususunda hızlandırıcı olmaktır.

Bu alandaki AB bütçesi ulusal sosyal yardım bütçeleriyle karşılaştırıldığında bu dengeyi göstermektedir. Örneğin, 2003 yılında, Almanya’nın sadece sosyal yardım harcamaları 498 milyar Euro’dur. AB’nin yıllık 10 milyar Euro civarındaki finansal katkısıyla karşılaştırıldığında Fransa 402 milyar Euro, İtalya 281 milyar Euro ve Birleşik Krallık 161 milyar Euro harcamıştır.

Hızlandırıcı rolündeki Avrupa Birliği 2005 yılında AB'nin istihdam ve sosyal politika alanındaki yol haritası olan Sosyal Gündemi benimsemiştir. Sosyal Gündem, ekonomi ve sosyal ve istihdam politikaları arasındaki gerekli etkileşimi yeniden onaylamaktadır ve hırslı bir eylem planı düzenlemektedir. İstihdam konusunda, hükümetlerden, sivil toplumla olduğu kadar işverenler ve işçi sendikaları ortaklığında herkese uygun gerçek seçenekleri hayata geçirmesini, iş verimliliğini ve kalitesini arttırmasını, değişimi daha iyi öngörmesini ve yönetmesini istemektedir.

Eşit fırsatlar sağlamak için, bu aktörlerden sosyal güvenlik sistemlerini modernize etmelerini, yoksullukla savaşmalarını ve sosyal içermeyi, çeşitliliği ve ayrımcılık yapmama ilkesini desteklemelerini talep etmektedir.

Avrupa Birliği fark ediyor

Avrupa Birliği sosyal bir Avrupa oluşturulmasında önemli bir oyuncudur. Bunu gerçekleştirmek için:

- Bireylerin AB genelinde ortak bir koruma düzeyinden yararlanmalarını temin edecek istihdam yasası, çalışma koşulları, sağlık ve güvenlik, ayrımcılık yapmama ve cinsiyet eşitliği konusunda minimum standartlar düzenleyen mevzuatları benimser.
- Üye ülkelerin ortak AB hedeflerine uyar, yaygın olarak mutabık kalınmış

göstergelere ve ölçütlere karşın bu hedeflere nasıl yaklaşılabileceğini yönetir ve en iyi uygulamaların aktarımını teşvik eder.

- İstihdam ve sosyal içermeye politikaları için Avrupa Sosyal Fonu (ESF) ya da diğer programlardan ek finansal destek sağlar.
- Sosyal paydaşları ve sivil toplumu temsil eden kuruluşları da içeren önemli aktörlerle işbirliği ve diyalog sağlar.

Progress Programı'na Giriş

Progress, Avrupa Sosyal Fonu ESF'nin yanı sıra işleyen AB'nin yeni istihdam ve sosyal dayanışma programıdır. 2007'de başlayan program 2013 yılına kadar devam edecektir. Bu tekil program AB'nin finansmanını rasyonelleştirmek ve kolaylaştırmak için 2006 yılında sona eren önceki 4 programın yerine geçmiştir.

Bu program 5 politika bölümüne ayrılmıştır:

- İstihdam
- Sosyal içermeye ve Sosyal güvenlik
- Çalışma koşulları
- Ayrımcılığın önlenmesi
- Cinsiyet Eşitliği

ESF üye ülkelerdeki istihdam ve sosyal politika uygulamalarına kaynak sağlarken, Progress güçlü bir Avrupa boyutuyla AB katma değerini temin etmek için faaliyetlere odaklanacaktır. Bu faaliyetler AB'nin üye ülkelerdeki Avrupa Top-

luluğu mevzuatının bir örnek uygulamalarını izleyebilmesini veya hangi ulusal politikaların AB amaçlarını ve politikalarını yansıttığını denetleyebilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. 700 milyon'luk bütçesini analiz, ağ oluşumu, politika ve uygulamaların geliştirilmesi için bilgi paylaşımı konuları üzerine ve yedi yıl sürecek uygulama boyunca önemli istihdam ve sosyal konuları vurgulamak için kampanyalarda harcayacaktır.

EYLEM HALİNDEKİ AVRUPA SOSYAL FONU

Yıllık bütçesi yaklaşık 10 milyar olan Avrupa Sosyal Fonu (ESF), Avrupa Birliği'nin istihdam ve sosyal politika uygulamalarında kullandığı en büyük finansal araçtır. AB sınırları içinde yılda yaklaşık 8,5 milyon kişi doğrudan ESF'nin eş finansmanlı eğitim ve iş yaratma projelerinden yararlanmaktadır.

ESF aşağıda sayılan maddeleri destekler:

- Yaşam boyu öğrenim programlarından yararlanan kişi sayısında gözle görülür bir artış
- Yenilikleri ve işçilerin ve teşebbüslerin bu yeniliklere uyumunu teşvik etme
- İş bulma projeleri sayesinde uzun süreli işsiz kalmış insanların yeniden iş piyasasına girmesini sağlamada başarı
- Okulu yarım bırakan öğrenci sayısını düşürme

- Önemli paydaşlar arasında işbirliğini teşvik etme ve diyalog kurulmasını sağlama
- Araştırma ve geliştirmeye daha fazla yatırım

Progress Nasıl İşliyor

Komisyon Progress programını doğrudan yönetmektedir. Üye ülkelerin temsilcilerinden oluşan bir Komite de Komisyon'a yardım etmektedir. Örneğin, bu komite yıllık çalışma planlarını onaylar ve programın ilettiklerini temin eder.

Komisyon, ayrıca ulusal otoriteler, işverenler, işçi sendikaları ve sivil toplum kuruluşlarını içeren bir ortaklık ağına da dayanır.

Progress 27 AB üyesi ülkeye, AB aday ülkelere ve EFTA/EEA ülkelere açıktır.

Progress – Vizyondan Uygulamaya

VİZYON

Herkes için daha fazla ve daha iyi iş olanakları ve eşit fırsatları teşvik etmedeki kendi payına düşeni tamamiyle yerine getiren ve olumlu katkıları bilinen bir Avrupa Komisyonu

GÖREV

Etkin ve verimli bir şekilde istihdam ve sosyal dayanışma hususunda, Avrupa vatandaşlarının yararına olacak bir şekilde Anlaşma uyarınca yetkilendirilen görevleri ve sorumlulukları gerçekleştirmek. Bunun için;

- AB'nin en fazla baskı uyguladığı konularda AB politika gündemini şekillendirmek ve bu gündeme odaklanmak,
- AB hedefleri doğrultusunda işbirliğini ve ulusal politikaların yakınlaşmasını teşvik etmek,
- AB mevzuatıyla en yüksek düzeyde uyum sağlamak,
- Önemli paydaşlarla işbirliği yapmak ve bütün AB politikaları ve hedefleri üzerine destek almak gerekir.

GENEL HEDEFLER

- Üye ülkelerde geçerli olan durumlar hakkındaki bilgi ve anlayışı geliştirmek
- İstatistiksel araçlar, yöntemler ve yaygın göstergelerin geliştirilmesini desteklemek
- Komisyon mevzuatının ve üye ülkelerdeki politika hedeflerinin uygulamalarını desteklemek ve izlemek; bunların verimliliğini ve etkilerini değerlendirmek
- Ağ oluşturma, karşılıklı öğrenme, iyi uygulamaların tanımlanması, yayılması ve AB düzeyinde yenilikçi yaklaşımların desteklenmesi
- Paydaşların ve kamunun AB politikaları ve hedefleri konusunda farkındalığının artırılması
- AB politikalarını ve hedeflerini teşvik etmek, desteklemek ve geliştirmek için önemli AB ağlarının kapasitesinin artırılması

UYGUN FAALİYETLER

- Analiz
- Karşılıklı öğrenme, farkındalık, yayılma
- Ana aktörlerin desteklenmesi

FİNANSMAN ÖRNEKLERİ

- Sağlık ve iş güvenliği araştırmaları, iş yeri kazaları ve hastalıkların sayısı üzerine istatistik toplama veya Avrupa İşgücü Anketleri gibi Avrupa çapında yapılan çalışmalar
- İstihdam politikaları ve iş piyasası eğilimlerini takip eden Avrupa İstihdam Gözlemevi (EE0) gibi Avrupa gözlemevleri
- Yasal ve politik uygulayıcıların eğitimi
- AB istihdam mevzuatı ve uygulamalarıyla ortaya çıkan konuları değiş tokuş etmek ve tartışmak için yasal uzmanlar gibi ulusal uzman ağları
- Irk menşei, cinsel eğilim, yaş ve özrürlük temeline dayanan sosyal dışlanma ve ayrımcılıkla mücadele eden veya cinsiyet eşitliğini destekleyen STK'lardan oluşan AB ağları
- AB Başkanlık Konferansları veya Sosyal Gündem Forumu'nu da içeren AB sosyal ve istihdam politikaları ve mevzuatları üzerine kamusal farkındalık kampanyaları

(Orijinal metin için bkz. http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/publication_en.cfm?id=92)

ahilik ve sosyal dayanışma

DAYANIŞMA

Münir TİRELİ

Uzman Yardımcısı (SYDGM)

Ahi Örgütü, Türkiye topraklarında ortaya çıkmış dini, iktisadi, politik ve hatta askeri bir oluşumdur. Oluşumun kaynağı ise Abbasi Hanedanlığı sırasında ortaya çıkan Fütüvvet akımına dayanmaktadır.

Tasavvufi kökenleri olan fütüvvet, ahlaki ve dini kurallar bütünüyle birbirine bağlanan genç adamları ifade etmektedir. Fütüvvet kelimesinin kökünde "cesur, genç adam" anlamına gelen "feta" yer almaktadır. Bir tasavvuf-iktisat bileşimine sahip olan fütüvvet örgütleri gençlik birlikleri görünüştünder.

Fütüvvet teşkilatının bünyesinde XI. yy.dan itibaren esnaf teşekkülleri oluşmuştur. Fütüvvet ile Türklerin ilk karşılaşması ise XIII.yy'da Abbasi Halifesi Nasır'ın Selçuklu Sultanları ile irtibatı sonucunda gerçekleşmiştir. Halife Nasır'ın Selçuklu Sultanı I. Gıyasettin

Keyhüsrev, I. İzzettin Keykavus ve I.Alaeddin Keykubat ile görüşmeleri sonucunda fütüvvet felsefesi ve örgütlenmesinin Anadolu'da da etkinlik kazanması söz konusu olmuştur.

Bu ilişkiler sonucunda fütüvvet felsefesi, Suhreverdi, Muhyiddin b. Arabi ve bizim Ahi Evran adı ile bildiğimiz Nasıruddin Mahmud aracılığıyla Türkiye'de yayılmıştır. Anadolu'nun Türkleşmesi anlamında Ahilik birleştirici bir unsur olmuştur.¹

Ahi örgütü Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda da Abdal, Gazi ve Bacı örgütleriyle birlikte etkin rol oynamıştır. Bizans hududunda gelişmeye başlayan Osmanlı Beyliği emrine koşan Ahilerden bir kısmı uçlara yerleşip tekkeler ve zaviyeler kurmuşlardır. Nüfuzlu ve itibarlı bir Ahi Şeyhi olan Edebalı, Osman Gazi ile yakın münase-

¹ Tabakoğlu, Ahmet, Toplu Makaleler II, Kitapevi, İstanbul, 2005, s.45

betler kurarak kızı ile evlendirmiştir. Osman Gazi, onun önemli silah arkadaşları ve Sultan I. Murat Hüdavendigâr da Ahi idi. Nitekim Kırşehir'in Hacıbektaş kazasında bulunan tekkenin 1367 tarihli kitabesinde I. Murad'dan "Ahi Murad" şeklinde bahsedilmektedir.²

Buradan da anlaşılacağı üzere Ahi örgütlenmesini sadece tasavvufi ve iktisadi bir esnaf teşekkülü olarak ele almak örgütün ruhunu algılamakta bizleri zaafiyete uğratacaktır. Bu anlamda örgütün merkezi otoritenin Moğol ve Haçlı istilası gibi nedenlerle zayıfladığı dönemlerde düzeni sağlayıcı bir özellik gösterdiğini görmekteyiz.

Ahi teşkilatı esnaf, askeri, siyasi ve idari bir teşkilat olarak düzeni sağlarken, bu düzenin ilkelerini de fütüvvetnamelerde yazılı hale getirmişlerdir. Bu anlamda erken dönem hukuki kodifikasyon metinleri olarak fütüvvetnameler önem arz etmektedir.³

Ahi teşkilatının bir başka özelliği de planlı bir bütçe sisteme, mülkiyet düzenlemesine ve iyi tasarlanmış ve istihdamı artırıcı düzenlemelerle desteklenmiş bir sosyal yardım mantığına sahip olmasıdır.

² Bayram, Mikail -Ahi Evren ve Ahi Teşkilatının Kuruluşu, Konya, 1991, s. 98

³ Tireli, Münir-Role of The Akhi System and Philosophy For Today's Business Environment, Yeditepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2006

Ahilik sisteminin Türk toplumuna kazandırdıkları incelenildiğinde aşağıda sayılan özellikler ön plana çıkmaktadır:

- 1) Anomi döneminde erken bir hukuki kodifikasyon
- 2) Esnaf ve tacirlere yönelik finansal destek sistemi
- 3) Anomi döneminde Türkün yeni yurdunun korunmasında askeri bir güç
- 4) Ahlaki şuur kaynağı
- 5) Otokontrol ve standartlaşma anlamında uygulama alanı
- 6) Bireylerin kültürel seviyelerinin yükseltilmesine vesile
- 7) Toplumsal dayanışmanın kristalizasyonu
- 8) Üretimi ihtiyaçların karşılanması için gerekli gören ve tüketimi kısıktırma niyeti taşımayan anlayış

Ahilikte Sosyal Dayanışma

Ahilikte iyi tasarlanmış bir dayanışma anlayışının varoluşundan bahsetmiştik. Bu dayanışma güdüsünün oluşumunda kuşkusuz dönemin sosyolojik bir takım gerçekliklerinin de rolü büyüktür.

Anadolu'ya yerleşmeye başlayan Asya kökenli esnaf ve tüccar Türklerin yerleşik esnaf ve tacirlere karşı güçlü olabilmelerinin tek yolu, birbirlerini destekleyebilmelerini ve standart mamul üretip satabilmelerini sağlayacak bir örgüttü. Bu gereklilik, dini ve ahlaki bir kurum olarak esnaf ve zanaatkarlar arasında dayanışmayı hedefleyen Ahi örgütlerinin kurulmasında etkili olmuştur. Böylelikle dayanışma duygusu

Abbasilere gelen fütüvvet anlayışının Anadolu'da evrilererek Ahi Teşkilatının oluşmasına neden olmuştur.

Moğol işgali altında ve diğer anomi dönemlerinde dayanışmayı ön plana çıkartan Ahiliği Bernard Lewis 1937 tarihli bir makalesinde şu şekilde nitelendirmektedir: "Dayanışma ve yardımlaşmaya dayanan kodu, esnaftan oluşan sosyal tabanı, zalim tiranlar ve uydularına karşı misyonu ile Ahi Hareketi kasaba ve kırsalda hızlı bir yayılma kaydetti."⁴

Kuşkusuz Ahilikteki dayanışma ruhunun kaynakları fütüvvet anlayışı, onun da kaynağı İslami referanslardır. Bu referanslar arasında cimriliğin men edilmesi, zekat ve diğer infakın en yakından başlaması, komşuluk hakkı ve infak ve sadaka ile ilgili düzenlemelerdir.

A) Orta Sandığı

Ahi teşkilatında sosyal yardım alanında yapılan düzenlemelerin en önemlilerinden biri Orta Sandığı'dır. Orta Sandığı, Ahi teşkilatında hem dayanışma fonu, hem de hazinenin yerini tutmaktadır. Faiz geri ödemesi şartının bulunmadığı krediler ve karşılıksız yardımlar bu sandığın faaliyet konusunu oluşturmaktadır.

Orta sandığının gelir kaynakları:

Birlik üyelerinin yardımları;

1. Terfi eden ahilerin aidatları,
2. Üyelerden haftalık veya aylık olarak toplanan paylar,

⁴ Lewis, Bernard -The Economic History Review, Vol. 8, No. 1 (Nov., 1937), 32.)

3. Savaştan dönen gaziler için toplanan paralar,⁵
4. Kira gelirleri,
5. Vakıf sermayesi,
6. Giriş aidat ve bağışlar⁶

oluşmaktaydı.

Sandık, kredi ve hibeleri ise aşağıda sayılan gider kalemleri için geçerliydi:

1. Atölye/dükkan açarken uygun araç gerecin temini
2. Yangın, deprem vs.den doğan zararın giderilmesi
3. Evlilik masrafları, borç ihtiyacı, ölüm, tadilat, restorasyon⁷
4. Vergiler
5. Personele aylık ve yıllık ödemeler
6. Hayrat kaynağı ve diğer hayır faaliyetlerinin masraflarının karşılanması⁸

Sandığın hedef kitlesi kapsamında ise aşağıdaki gruplar yer almaktaydı:

1. **Emekli Ahiler:** Çalışmak için çok yaşlı olan ustalar, eğer yeterli sermayeleri yoksa çırak veya yardımcıları işini yürütebilecek durumdaysa bu kapsamdadır.
2. **Yaşlı ve Yoksul Ahiler:** Finansal destek, gıda, kömür, giyim vs. tedarik edilir.

5 Turhan, Dr. Kemal -Ahilikten Günümüze Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihi Gelişimi- Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi yayınları-No:129-İstanbul, 1996 s. 44

6 Çağatay, Prof. Neşet -The Combination of Arts and Moral Values: The Turkish Ahi Institution Translated By Fırat Asya, Kültür Bakanlığı-Ankara-1992 s. 3

7 Soykut, Refik-Esnaf Kimdir-Esnaflıkta Ahiliğe Yaklaşım-Esnaf Araştırma Eğitim Merkezi Ankara-Ankara-1978 S.s 96-97)

8 Çağatay, Prof. Neşet-a.g.e. s. 30

3. **Özürlü Ahiler:** Fiziki özür sahibi veya devasız hastalık sahiplerine yönelik yardımdır. Yaşlı veya genç orta sandığı kapsamındadırlar.⁹

Orta Sandık'ın kapsamında muhasebeleştirme ve fon yönetimi anlamında ileri sayılabilecek yöntemler kullanılıyordu. Muhasebeleştirmeye ilişkin defter ve senetler ise kese adı verilen bir sınıflandırmaya tabidiler.

Orta Sandık kapsamında yer alan keseler ve içerikleri şu şekilde idi:

1. **Atlas Kese:** Ahilerin mesleki evrak ve bilgileri
2. **Yeşil Kese:** Vakıf gelirleri ile ilgili evrak
3. **Alaca Kese:** Vakıf gelirleri
4. **Kırmızı Kese:** İşletilmek üzere tevdi edilen paralara ilişkin senedat
5. **Beyaz Kese:** Giderlere ilişkin her türlü evrak ve fatura ile onaylanmış yıllık hesaplar
6. **Siyah Kese:** Tahsili şüpheli senet ve alacak kayıtları¹⁰

B) Gedik Sistemi

Ahi birlikleri mutlak mülkiyet değil, karma bir mülkiyet sistemini savunmaktaydılar. Çıraklıktan başlayarak usta oluncaya kadar hem zaviyelerdeki formel eğitim, hem de ustasının emrinde işbaşı eğitimi olarak usta oluncaya kadar çalışılmaktaydı. Ustalık payesi ile birlikte gedik denilen usul ile kendisine iş göreceği atölye

veya dükkan teslim edilmekte; araç gereci ise orta sandığından karşılanmaktaydı. Bu şekilde sosyal dayanışma, istihdam ile birlikte yürüyen bir sistem niteliğine bürünüyordu.

16. yüzyıla kadar devam eden bu uygulama daha sonra gedik olarak dağıtılan mülkün miras yoluyla geçmeye başlaması ile birlikte yozlaştı ve ustalık derecesine ulaşmakla birlikte işyeri sahibi olamayan kişilerin artışı da bununla birlikte gerçekleşti. İşyeri sahibi olamayan ahiler başka işyerlerinde çalışmak zorunda kaldılar ve bunun sonucunda bir ara unvan olan kalfalık ihdas edildi.¹¹

C) İstihdam-Eğitim Boyutu

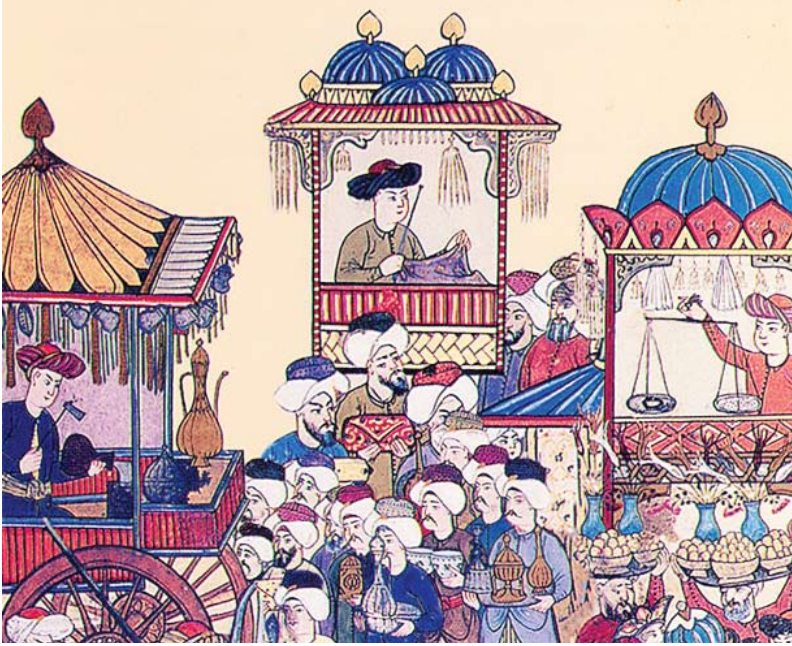
Sistem içerisinde bulunan tüm çıraklar bir usta ile hamilik ilişkisine, teşkilatın koruması altında olan üyeler istihdam güvencesine ve kendini mesleğinde yetiştirme imkanına sahipti. Bu sistem içerisinde zaviyeler de kilit bir fonksiyon üstlenmişlerdi.

Gedik sistemi ve liyakat ile eğitim düzeyine bağlı yükselme anlayışı çok amaçlı bir kurum olan zaviyeleri, formel eğitim kurumu ve ortak paylaşım alanı olarak ortaya çıkarmıştır. İkinci vaktine kadar çalışan ahilerin dinlenme, sohbet ve yolcuları konuk edip yemek sunma gibi çalışma motivasyonu ve iletişimi arttırıcı faaliyetlerine mekan olan zaviyelerde

11 Eryiğit, Süleyman - Ahi Birliklerinde Yönetim ve İşletme Fonksiyonlarının Temel Yapısı-Türk Tarih Kurumu Basımevi-Ankara 1989 s. 56-58

9 Çağatay, Prof. Neşet - a.g.e s. 31

10 Çağatay, Prof. Neşet - a.g.e s.30

formel eğitim faaliyeti de sürdürülüyordu.¹²

Eğitim faaliyetleri kapsamında ahlaki değerler, ulusal gelenekler, hijyen, milli danslar, edebiyat, Kuran okuması, aşçılık, tarih, müzik, tasavvuf, hattatlık, okuma ve yazma konusunda dersler verilirdi.¹³

Çırakların pratik eğitimi ise ustalarının himayesinde işbaşı eğitimi şeklinde gerçekleştirilirdi. Çırakların bu dönemleri boyunca tüm iâşesi usta ve ustanın ailesi tarafından karşılanırdı. Çırağın ustasını ve hanımını kendisine verilen yemeğin lezzet eksikliğinden dolayı Birliğe şikayet etme hakkı bulunmaktaydı.

D) Ahi Birliklerinin Örgütlenmesi ve Örgüt Yapısının Sosyal

¹² Şimşek, Prof. Dr. Muhittin -Ahilik (TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması), Hayat Yayınları, İstanbul, 2002 s. 142-144

¹³ Şimşek, Prof. Dr. Muhittin -Ahilik a.g.e. s. 162

Dayanışma İşlevine Etkisi

Birliklerin özellikle ilk dönem örgütlenmelerinde otonom ve ademi merkezîyetçi bir yapı görülmekteydi. Bu yapı, üyelerin gerçek sosyal durumları, mesleki becerileri ve liyakat konusunda **kaliteli bir veri** üzerinden sosyal dayanışma işlevinin yerine getirilmesi anlamında etkili oluyordu.

Doğal olarak, böylesine otonom bir örgüt-ki daha önce askeri, idari ve politik bir işlevi olduğunu da belirtmiş-tik- Anadolu'nun haçlı seferleri ve Moğol istilası gibi anomik dönemlerinde bu özerk yapısını koruyabilmiş; merkezi idarenin güçlendiği dönemlerde ise ademi merkezîyetçi yapı korunmakla birlikte mülki amir konumunda olan Kadı'ya da hesap verebilir yeni bir yapıya kavuşmuştur.¹⁴

Bu anlamda yerel örgütlenme

¹⁴ Eryiğit, Süleyman-a.g.e., s. 14

ve merkezi idarenin denetimine tabi olma gibi esneklik ve kontrol anlamında dengeleyici iki unsur sayesinde, hem tam bilgiye ulaşma hem de keyfiyeti önleme anlamında önemli bir fonksiyon üstlenmişlerdir.

Sonuç

Görüldüğü üzere Ahilikte sosyal dayanışmayı teşvik edici mekanizmanın temelinde karma mülkiyet sistemi ve iyi yönetilen bir fon kaynağı olarak Orta Sandık yer almaktaydı. Ayrıca, ihtiyaç sahibinin yerinde belirlenmesi bağlamında merkezi otoritenin yerleşik olmadığı dönemde kendiliğinden oluşan yerel örgütlenmeler de faydalı bir işlev üstlenmişti.

Öte yandan, Amerika'nın keşfi ve doğu ticaret yollarının değişmesi, bozulan siyasi vaziyet nedeniyle ihtiyaca göre üretim ekonomisinin çöküşü, fetih gelirlerinin sona ermesi, yenicilerin esnaf faaliyetine katılması, devlet memurlarına mukavemet göstermesi, vergi vermemesi, kalp ürün yapması; tacirlerin doğu yollarının cazibesini yitirmesi üzerine iç pazara dönmesi ve çiftçilerin çift bozarak esnaf faaliyetine katılması sonucu esnaf sınıfının gelirinin düşmesi gibi nedenlerle Ahi Birliklerinin çöküş süreci başladı.

1913 yılında hali hazırda yozlaşmış olan Gedik usulü tamamen ortadan kalkarken, 1924 yılında ise ahi birlikleri tamamen ortadan kalkmıştır.¹⁵

¹⁵ Tabakoğlu, Ahmet, a.g.e., s.84

Türkiye’de mültecilere ve sığınmacılara yönelik yardımlar

Pınar GÜNAL

Uzman Yardımcısı (SYDGM)

DAYANIŞMA

Mülteci “İrkı, dini, milliyeti veya belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti ya da siyasal görüşü nedeniyle zulme uğrayacağı yolunda haklı bir korku taşıyan ve menşei ülkesinden kaçmak zorunda kalan ve dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi”dir.

İltica Sorunu

İnsanların bireysel veya kitlesel olarak bulundukları topraklardan başka yerlere göç etmeleri insanlık tarihi kadar eski bir durumdur. Kuraklık, susuzluk gibi coğrafi nedenler, siyasi gelişmeler, iç ve devletlerarası savaşlar, kitlesel baskılar, yerinden edilmeler, sürülme-ler veya ekonomik koşullar dolayısıyla insanlar gönüllü veya zorunlu olarak evlerini ve ülkelerini terk etmek zorunda kalmışlardır. Ancak nedeni ne olursa olsun her göç aynı zamanda daha iyi bir hayata adım atma umudunu da içinde barındırmıştır.

20. yüzyılda ise yaşanan iki büyük savaş ve sınırların sürekli

yeniden değişmesi ve sömürge-lerin bağımsızlığını ilan etmeleri ile devletler içindeki etnik veya siyasi çatışmalar, dünya üzerindeki nüfus hareketlerinin hem artmasına hem de göç edenlerin çok daha kötü vaziyette, savunmasız ve mağdur olmasına neden olmuştur.

Günümüzde milyonlarca insan gönüllü göçmen, mülteci, sığınmacı, iç göç mağduru, vatansız vb. birçok tanım ile etiketlenerek geldikleri yerlerde çoğunlukla yoksulluk, açlık ve sağlıksız koşullar içinde yaşamaya çalışmaktadır. Göç edenler aynı zamanda göç ettikleri ülkelerde de ciddi kültürel, sosyal ve ekonomik değişimlere neden olmaktadır. Mülteci olmak ise tamamen zo-

runlu ve acılı bir süreç içerdiği için genel göç hareketlerinden ayrılmaktadır.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, her göç eden kişinin mülteci olamayacağıdır. Örneğin ekonomik veya coğrafi koşullar nedeni ile başka bir ülkeye "gönüllü" olarak giden kişi veya aileler mülteci değil göçmendirler. Mülteci literatürde genel kabul gören tanımı ile "İrki, dini, milliyeti veya belirli bir toplumsal gruba mensubiyeti ya da siyasal görüşü nedeniyle zulme uğrayacağı yolunda haklı bir korku taşıyan ve menşei ülkesinden kaçmak zorunda kalan ve dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi"dir. Ve bugün artık toplumsal ve siyasi

gelişmeler sonucu yaşamsal tehditler nedeni ile zorunlu olarak yapılan bu göç, gerek mülteciler gerekse mültecilerin geldiği ülkeler açısından dünyanın en önemli sorunu haline dönüşmüş durumdadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle Avrupa'da mülteci konumuna düşen bir milyona yakın kişiye yardımcı olmak ve göç sorununa çözüm aramak amacıyla Birleşmiş Milletler bünyesinde kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) verilerine göre, dünyada mülteci, geçici sığınmacı, iç göç mağduru ve geri dönen sınırlı süreli mülteci sayısı 1970'lerde 2 milyonken, bu sayı 1994 yılında 27 milyona; 2000'li yıllarda ise 50 milyona çıkmıştır. Bu da dünyadaki her 126 kişiden birinin mülteci olduğu anlamına gelmektedir.

Soruna mülteciler (mülteci olmak isteyenler) açısından bakıldığı zaman çok ciddi zorluklar yaşadıkları görülmekte. Öncelikle mülteci konumundaki insanların büyük çoğunluğu dünyanın en yoksul ülkelere geliyor ve dünyanın en yoksul ülkelerinde yaşıyorlar. Ülkelerindeki maddi imkansızlıklar, iç çatışmalar, politik baskılar ve yerinden edilmelerle birleşince derin bir yoksunluk içinde bulundukları yerlerden daha güvenli yerlere kaçmaya başlıyorlar.

Mültecilerin kendi ülkelerinin sınırlarının ötesinde güvenli bir yer bulabilmeleri ise

giderek zorlaşıyor. Başka bir deyişle zorunlu olarak yuvalarını bırakmalarının acısı bir yana, yaşanan sorunlardan en önemlisi gidilecek ülkede kabul görüp görmeyecekleri ve orada hangi koşullar altında yaşayacakları. Ancak ilk aşamada kendi bölgelerinden güvenli bir şekilde onları kabul edecek (veya etmeyecek) ülkeye varabilmeleri gerekiyor. Burada ise devreye "insan kaçakçıları" giriyor. Çünkü artık yoğunlaşan iç sorunlar ve azalan uluslararası destek karşısında her geçen gün artan sayıda devlet mültecilere kapılarını kapatıyor. Bu durum, yasal yolların tükenmesine yol açarken, aynı zamanda gelişmiş ülkelerdeki iş çevrelerinin ucuz-sigortasız işçi talebi ve insan kaçakçılığından para kazananların ortaklığını, yani illegal yolları arttırıyor. Böylece, kaçak olarak bir ülkeye giriş yapmak için özellikle deniz yolu ile bu ticareti yapanlara ellerinde avuçlarında ne varsa verenler bazen varış yerine ulaşamadan hayatlarını kaybediyorlar. Varabilenler ise kaçak yaşadıkları için hiçbir oturma-çalışma izni olmadığı ve bu nedenle bulundukları ülkelerdeki sosyal yardımlar veya güvencelerden yararlanamadıkları için kimiksiz ve vatansız olarak en kötü işlerde, çok az paraya çalışarak yoksulluk içinde yaşamaya uğraşıyorlar. Ne yaşadıkları topluma entegre olabilen ne de düzenli bir hayat kurabilen bu insanların sayısı özellikle Avrupa'da gittikçe artıyor.

Kanuni yollardan mülteci sta-

tüsü kazanmak için bir ülkeye gelenlerin de bu statüyü alabilmeleri için UNHCR veya ülke yönetimi tarafından durumlarının incelenmesi süreci başlıyor. Uzun bir dönem mülteci olmayı bekleyen ve mülteci olmaya hak kazananların ise yaşadıkları ülkeye adapte olmalarında bazı kültürel ve ekonomik zorluklar yaşanıyor. Ülkelerindeki tehdit koşulları ortadan kalkkan (ya da kalktığına inanılan) mültecilerin geri dönüşlerinin güvenli bir şekilde sağlanması, geri dönüşte evlerinin olup olmaması ve ikinci bir göç hareketine neden olan bu durumun mültecilerin psikolojisi üzerinde olumsuz bir etki yaratması da bir başka sorunlar yumağını doğuruyor. Mültecilerin uluslararası korunma sisteminde geri gönderilmeme ve sığınma hakkının gittikçe daha fazla yok sayılmaya başlanması da sorunların büyümesine neden oluyor.

Bugün özellikle gelişmiş Batılı ülkeler ve transit göç yollarında bulunan ülkeler için küresel bir sorun haline gelen mülteciler ve özellikle insan kaçakçılığı sorunu ise meselenin başka bir boyutunu gözler önüne sermekte.

Kaçak yollardan ülkeye girişlerin engellenmesi veya giriş yapanların ülkelerine geri gönderilmesine yönelik düzenleme ve uygulamaların yanında mülteci olarak kabul edilme süreçleri başlayanlar ve kabul edilenlerin ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal koruma mekanizmasının işletilmesi ile

ilgili çalışmalar göç alan ülkeleri fazlasıyla meşgul ediyor. Ama en çok sıkıntıyı Türkiye gibi transit geçiş bölgeleri çekiyor. Çünkü bu bölgeler, hem özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra daha fazla Doğu'dan göç almak istemeyen Batılı devletler tarafından kontrolleri arttırması için baskı altına alınıyor, hem kaçak giriş yapan ya da 3. bir ülkeye gitmeyi bekleyen mültecilerin Batı'ya gidemeyerek transit ülkede kalmasına neden oluyor hem bu ülkelerin zaten hassas olan ekonomik ve toplumsal dinamiklerini etkiliyor, hem de muhtaç durumda olan bu kişilere yönelik sosyal koruma sistemlerini zorunlu kılıyor.

Türkiye'deki Mültecilerin ve Sığınmacıların Durumu

Dünyadaki en yoğun transit mülteci noktalarından ve BM'in gerek 1951 yılındaki mültecilere yönelik Cenevre Sözleşmesi gerekse 1967 Protokolü'ne taraf olan ülkelerden biri olan Türkiye her iki anlaşmaya da coğrafi çekince koymuş ve sadece Avrupa'dan gelen kişilere mülteci statüsü vereceğini bildirmiştir.

Türkiye bu konuda asıl sorunu Avrupalı olmayan ve çoğunluğu kaçak giriş yapan göçmenlerle yaşıyor. Avrupalı olmayan kişilerin mülteci statüsü kazanması, 3. bir ülkeye gönderilmesi ve ülkede bulunduğu süre içinde çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamakla yükümlü kurum Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR). Ancak,

Türkiye'nin "geçici sığınmacı" statüsü verdiği bu kişiler için UNHCR, mülteci olup olamayacaklarına karar verirken en az 1 yıl; 3. bir ülkeye gönderirken de en az 2-3 yıl geçmesi gerekiyor. Bu süre içinde bu kişiler Türkiye'de UNHCR'nin belirlediği 26 şehirde barındırılıyorlar. Ancak bazen yıllarca Türkiye'de kalmak zorunda olan geçici sığınmacıların başlıca ihtiyaçlarının karşılanması için (barınma, beslenme, eğitim, sağlık vb.) UNHCR soruna ilişkin fonlarını doğru zamanda temin edip doğru zamanda kullanamıyor. Bu noktada ise sayıları gittikçe artan geçici sığınmacılar ve kaçak giriş yapan insanlar için hükümet ve sivil toplum kuruluşları devreye giriyor.

Mültecilere Yönelik Düzenlemeler ve Yardım Çalışmaları

1980'lerden beri Türkiye, başlıca iki tip mülteci akımı (bireysel gelişler ve kitlesel akımlar) ve iki mülteci kategorisi (Avrupalı ve Avrupalı olmayan) ile karşılaştı:

Avrupalı olmayan ülkelere bireysel gelen sığınmacılara (özellikle etnik çatışmaların yaşandığı Afrika ülkeleri, Afganlar, Çeçenler vb.) ek olarak, bunu izleyen 10 yıl içinde Türkiye sınırlarından kitlesel girişe neden olan beş önemli olay meydana geldi: 1988'de 51.000 Iraklı'nın bulunduğu bir grup, 1989'da yaklaşık 400.000 Türk kökenli Bulgar, 1991'de 460.000 Iraklı, 1992'de yaklaşık 25.000

Bosnalı ve 1999'da ortalama 10.000 Kosovalı.

Coğrafi çekincelerine rağmen Türkiye, 1994'te Avrupalılar gibi Avrupalı olmayan sığınmacıların da girişlerini ve hukuksal durumlarını içeren bir sığınma yönetmeliğini kabul etti. 1994 Yönetmeliği böylece Avrupalı mültecileri kapsayan (non-refoulment) "zulüm riski olan yere geri göndermeme" ilkesini Avrupalı olmayan mültecilere yönelik olarak açıkça genişletti.

Ayrıca, AB'ye katılım doğrultusunda yaşanan gelişmeler sürecinde ve AB ile üye devletlerin mevzuat yükümlülüğüne cevaben, gerek Türkiye 2001 yılında imzaladığı Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB) gerekse bu belgenin revize edilmesi doğrultusunda AB mevzuatının benimsenmesi için hazırladığı Ulusal Program'da konu ile ilgili yeni düzenlemeler getirmeye çalıştı.

Resmi rakamlara göre, Türkiye'de şu an UNHCR tarafından üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeyi bekleyen Avrupalı olmayan sığınmacı ve başvuru sahibi sayısı 10.000'ler civarında. Mülteci ve sığınmacıların temel ihtiyaçlarının (barınma, eğitim, sağlık, beslenme vb.) karşılanmasını sağlamak UNHCR'in sorumluluğunda olsa da insani mülahazalarla ilgili olarak, Anadolu Kalınma Vakfı, Sığınmacılarla ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGEV)

gibi sivil toplum kuruluşları ortak çalışmalar yürütüyor. Bu kapsamda, Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği tarafından hazırlanan "Risk Altındaki Mülteci/Sığınmacı Grupları (Kadın, Yaşlı ve Çocuk) İçin Misafirhane Projesi" ile TEGEV'in "Van'da İkamet Eden Sığınmacı ve Mülteci Çocuklarının Eğitimine Katkı Projesi" faaliyete geçirilecek projeler arasında yer alıyor.

Kamu kuruluşları ise (İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu vb.) Hükümet tarafından sunulan geçici sığınma sistemi ile Avrupalı olmayan ve mülteci statüsünün belirlenmesi için kayıt yaptıran sığınmacılara asgari ve güvenilir bir korunma sağlıyorlar.

Avrupa Dışındaki Ülkelerden Gelen Sığınmacılar ve Başvuru Sahiplerine Yapılan Yardımlarda SYDGM'nin Yeri

Avrupa dışındaki ülkelere gelen Sığınmacılar ve Başvuru Sahiplerinin temel ihtiyaçlarının (barınma, eğitim, sağlık, beslenme vb.) karşılanmasını sağlamak ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere göre Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) sorumluluğundadır. Bununla birlikte, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan gerektiğinde ülkemiz vatandaşı olmayan yabancılara da yardım yapılabilir. Avrupa ülkelerinden

gelmeyen ve üçüncü bir ülkeye yerleştirilmek üzere ülkemizden ve BMMYK'dan sığınma talep eden yabancıların kamu hizmetlerine ve yardımlarına nasıl erişeceği ise Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 22 Haziran 2006 tarihi 57 No.lu Genelgesinde (Uygulama Talimatı olarak bilinir) düzenlenmiştir.

Bu Uygulama Talimatına göre; SYD Vakıflarından sağlık ya da sosyal yardım almak isteyen sığınmacı veya sığınma başvuru sahibi öncelikle kendinden ikamet etmesi istenen ildeki Emniyet Müdürlükleri Yabancılar Şubesine başvuracaktır. Yabancılar birimince bu talep değerlendirilerek, ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na bir yazıyla bildirilecektir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Emniyet Yabancılar Birimince iletilen bu tür talepleri, kendi mevzuatları çerçevesinde değerlendirecek, sonuçlandıracaktır.

Avrupa dışındaki ülkelere gelen Sığınmacılar ve Başvuru Sahiplerinin temel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (UNHCR) sorumluluğundadır.

Bununla birlikte, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan gerektiğinde ülkemiz vatandaşı olmayan yabancılara da yardım yapılabilir.

KAYNAKÇA

BMMYK Türkiye Temsilciliği, Dünya Mültecilerinin Durumu 1997-98, Ankara, BMMYK, 1997.

ÜST DÜZEY ÇALIŞMA GRUBU PROJESİ, İltica ve Göç Mevzuatı, Ankara, Başkent Matbaası, Şubat 2005.

www.bmmkyk.org.tr

Türkiye’de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardımlar üzerine*

Volkan Yılmaz
Burcu Yakut Çakar

Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu

1. Türkiye’de Merkezi Devlet Üzerinden Yürütülen Sosyal Yardımların Kurumsal Yapısı¹

Türkiye’de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardımların kurumsal ve mali yapısı 3294 sayılı **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu** tarafından şekillendirilmiştir. Başbakanlık’a bağlı **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü** (SYDGM) ise yetkili kamu kuruluşudur. Genel Müdürlüğün kurulması, teşkilâtı, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 5263 sayılı **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun** çıkarılmıştır². Daha sonra bahsedileceği gibi, SYDGM’nin temel mali kaynağını **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu** (SYDF) oluşturmaktadır.

Fon’daki mali kaynakların nasıl dağıtılacağına ise **Fon Kurulu** karar vermektedir. Yasa da ayda bir kez toplanması öngörülen bu kurul, Başbakan tarafından görevlendirilen bir Devlet Bakanı, SYDGM

1 Bu noktada sosyal hizmet ve sosyal yardımı birbirinden ayırtırmayı önemsiyoruz. Bu çalışma notu sosyal yardım konusuna SYDGM özelinde odaklanmaktadır. Bu bağlamda, Sosyal Güvenlik Kurumu kapsamında, 2022 sayılı kanun ile 65 yaş üzerindeki sosyal güvenceden yoksun yaşlılar ve 18 yaşından büyük özürliülere verilmekte olan sosyal yardımlar yazının kapsamı dışında bırakılmıştır. Türkiye’de merkezi devlet üzerinden yapılan sosyal hizmetler konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yetkili merciidir.

2 Gerek Fon’un gerekse Genel Müdürlüğün işleyişini düzenleyen ilgili yönetmelikler kaynakçada belirtilmiştir.

Genel Müdürü, Başbakanlık Müsteşarı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı ve Vakıflar Genel Müdürlüğünden oluşmaktadır. Uygulamaya bakıldığında da Kurul’un en az her iki ayda bir, her bir kurul üyesinin katıldığı toplantılar gerçekleştirdiği ve bugüne kadar hep oybirliği ile karar aldığı görülmektedir. Fon Kurulu’nun Fon kaynaklarının nasıl dağıtılacağına dair karar verici organ olması dolayısıyla, merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardımlar konusunda en yetkili karar alıcı mercii olduğu söylenebilir. Kurul kararları doğrultusunda uygulamaları gerçekleştirmekle yetkili ve bu alanda sorumlu kuruluş ise SYDGM’dir.

SYDGM resmi olarak yalnızca Ankara’daki Genel Müdürlük personelinden oluşmaktadır. Kurumun doğrudan kendi kurumsal yapısına dâhil edilmiş taşra teşkilatı bulunmamaktadır. Ancak Genel Müdürlük, Türkiye’nin 973³ noktasında bulunan **İl ve İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları**’ndan (SYDV) oluşan çok kapsamlı bir örgütlenme ağı ile birlikte çalışmaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardım mekanizmasının yerelde bir vakıf örgütlenmesi ile kurumsallaştırıldığını söylemek yanlış olmaz. SYDV’ler her ne kadar hukuki olarak vakıf sınıfına dâhil edilseler de, bu kurumları kavramsal olarak sivil toplum kuruluşu saymak doğru olmaz. Gerek yasa ile kurulmuş

3 Temmuz 2008 verisidir.

olmaları, gerekse yerelde mülki idare amirlerini yasa gereğince mütevelli heyetlerinin başkanı olarak bulundurmaları dolayısıyla, Vakıfları “devlet tarafından kurulmuş devlet dışı örgütlenmeler” (**government operated non-governmental organization-GONGO**) kavramına dâhil etmek mümkün gözükmemektedir. **Vakıfların mütevelli heyetlerinde kamu otoriteleri ile birlikte sivil üyelere de yer vermeleri** bu tip bir kurumsal nitelemeyi destekler görülmektedir (SYDV’lerin mütevelli heyetlerinin üyeleri için bkz. 3296 sayılı yasa md. 5). Ayrıca Vakıfların yerelde işleyişlerine bakıldığında, her birinin kendi mütevelli heyet kararlarına dayanarak, diğer vakıflardan farklı çalışma pratikleri geliştirebilmekte olduğu görülmektedir. Bu anlamda SYDVler tek başlarına hem SYDGM’den hem de diğer SYDVlerden nispi olarak özerk bir kurumsal yapıya sahiplerdir.

Türkiye’de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardımların kurumsal ve mali yapısı 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu tarafından şekillendirilmiştir. Başbakanlık’a bağlı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM) ise yetkili kamu kuruluşudur.

Ankara Sincan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

Öte yandan bu nispi özerklik Genel Müdürlüğün vatandaşlar ile tüm ilişkisini mevcut sosyal yardım mekanizmaları çerçevesinde Vakıflar üzerinden kurduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu noktada dikkate alınması gereken, Fon Kurulu'nun SYDGM'nin Daire Başkanlıkları ve Strateji Geliştirme Müdürlüğü (SGM) öncülüğünde hazırlanan ulusal çaptaki çalışmalar dışında, temel olarak il ve ilçe Vakıflarından gelen yardım talepleri ve proje teklifleri üzerinden Fon kaynaklarını bölüştürmesinin en yaygın Fon dağıtım yöntemi olduğudur. Dolayısıyla Vakıfların gerek Genel Müdürlüğe bilgi aktarmı, gerekse Fon'un mali kaynaklarının dağıtımını anlamında –SYDGM Daire Başkanlıkları ile birlikte–Türkiye'de merkezi devletin yürüttüğü sosyal yardım mekanizmaları alanında kilit uygulayıcı kurumlar konumunda bulunduklarını söylemek hatalı olmaz.

İlgili yasada yerelde sivil kanat önderlerinin ve hayırseverlerin de Vakıf mütevelli heyetlerinde yer alabilmeleri 3294

sayılı kanunun 7. maddesi çerçevesinde kurumsallaştırılmıştır. Genel Müdürlük yetkilileri ile yaptığımız görüşmeler ışığında, son dönemde hayırsever kişilerle birlikte sivil mütevelli heyeti üyelerinin yerelin önde gelen sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinden de oluşmaya başladığı öne sürülebilir.⁴ Yasal olarak Vakıfların mütevelli heyetlerinde bulunan çeşitli kamu amirleri⁵ (örn. ilçe milli eğitim müdürü, il sağlık müdürü vb.) ile sivil üyeler eşit olsalar dahi, sivil üyelerin bir yıllık süre için kamu amirlerinin ise görev süreleri boyunca Vakıflarda mütevelli heyeti üyeliği yapmalarının bir bilgi asimetrisi doğurduğu söylenebilir. Aynı zamanda, her ne kadar Vakıfların mütevelli heyetlerinde bulunan kamu amirleri kamu hiyerarşisi dışında bu görevi yürütseler

4 SYDGM, Vakıfların kendi yerellerinde bulunan sivil toplum kuruluşları ile işbirliğine gitmeleri konusunda hem Vakıflara hem de STKlara yönelik bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır. Ayrıca Vakıflardan yıllık faaliyet raporlarında birlikte çalıştıkları STKların listesi talep edilmektedir.

5 Vakıfların mütevelli heyetlerinde yer alacak kamu amirleri 3294 sayılı yasa, md. 7'de ayrıntılı olarak listelenmiştir.

de, pratikte Vakıf çalışanları ile kamu amirleri arasındaki ilişkinin eşitsiz bir ilişki olduğunu belirtmek yanlış olmaz. Bu eşitsiz güç ilişkisinin özelde sosyal incelemecilerin ve genelde Vakıf çalışanlarının özerk çalışmalarını zorlaştırdığı belirtilebilir.

Genel Müdürlük içerisinde Strateji Geliştirme Müdürlüğü'nün (SGM)

Türkiye'de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardımların gelecekte nasıl şekilleneceğine dair en önemli kurumsal odak olduğu öne sürülebilir. SGM, 5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince 2006 yılında göreve başlamıştır. Kurumun 2006 ve 2007 yıllık faaliyet raporları bu Müdürlük tarafından hazırlanmıştır. Kurum faaliyetlerinin hükümet programları, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından yayınlanan beş ve yeni yedi yıllık kalkınma planları, orta vadeli planlar, orta vadeli mali planlar; yıllık planlar ve başta Avrupa Birliği müktesebatı olmak üzere ilgili uluslararası belgelerle uyumlu stratejilerinin oluşturulması SGM'nin yetki alanında bulunmaktadır.

5436 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince SGM, SYDGM 2009–2013 Stratejik Planını DPT'ye sunmuştur. Bu plan ülkenin beş yıllık sosyal yardım politikasına ışık tutan bir belge olması niteliğiyle önem arz etmektedir. SYDGM 2009–2013 Stratejik Planı DPT onayının alınmasının ardından, yaklaşık bir ay içerisinde SYDGM tarafından kamuoyu ile paylaşılacaktır.

2. Türkiye’de Merkezi Devlet Üzerinden Yapılan Sosyal Yardımlara İlişkin Kurumsal Mali Yapı

Yetki alanına giren⁶ konular dâhilinde kullanılmak üzere SYDGM’ye tahsis edilen Fon, Genel Müdürlüğün ana mali kaynağını oluşturmaktadır. Fon’un gelirleri 3294 sayılı yasanın 4. maddesinde ayrıntılı olarak listelenmiştir. Fon kaynaklarının sosyal yardım dışında kalemlere harcanması yasa gereğince mümkün olmamaktadır. Genel Müdürlüğün Fon dışındaki tek mali kaynağı, genel bütçe dâhilinden karşılanan ve dolayısıyla TBMM’de önce Plan ve Bütçe Komisyonu’nda

6 SYDGM yetki alanı için bkz. 3294 sayılı yasa md.1

ardından Genel Kurul’da görüşülüp karara bağlanan personel ve yatırım harcamalarıdır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, Genel Müdürlük tarafından yaptırılan ve kamuoyuna yeni sunulan etki analizi çalışması 2007 Yatırım Programı’nda yer almaktadır. SYDGM’nin tüm bu bileşenlerden oluşan mali yapısının denetimini Sayıştay gerçekleştirmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, Genel Müdürlüğün temel mali kaynağının Fon olması, genel bütçe içerisinde kaynak aktarımı ile çalışan diğer kamu kurumlarından çok farklı bir mali yapıyı beraberinde getirmektedir. Mali yapısı Fon şeklinde örgütlenen SYDGM’nin sosyal yardım harcamaları için kurumsal olarak her yıl meclis-

ten bütçe talebinde bulunmasına gerek olmamaktadır. Bu bağlamda, Fon’un genel bütçe dışında olması Fon Kurulu’na ciddi anlamda özerk bir karar alıcı niteliği kazandırmıştır. Hazine’de Fon hesabında birikmekte olan mali kaynaklar Kurul kararı ve Başbakan onayı ile harcanabilmektedir (bkz. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu yönetmeliği md. 3.). Genel Müdürlük yetkilileri ile gerçekleştirdiğimiz derinlemesine görüşmelerden edindiğimiz bilgiler ışığında, Kurul’un Başbakan onayına sunduğu kararların bugüne kadar geri çevrilmediğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla merkezi yönetimin sosyal yardım harcamalarına ilişkin kararlarının en önemli belirle-

Gümüşhane Şiran Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

Batman Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

yicisi Fon Kurulu olarak ortaya çıkmaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, Kurul kararıyla il ve ilçe Vakıflarına periyodik olarak Fon aktarımı yapıldığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu aktarım il/ilçe sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi ve nüfus verilerine dayanarak, her ay Vakıfların cari harcamaları ile aylık periyodik sosyal yardımlara karşılık gelmeye yöneliktir. Bu iki kalem dışında, SYDV'ler proje teklifleri ve periyodik aktarımın kısıtlarını aşan yardım gereksinimleri ile Fon Kurulu'ndan ek kaynak aktarımı talebinde bulunabilmektedirler.

Vakıfların mali kaynakları incelendiğinde, Fon Kurulu tarafından dağıtılan Fon kaynakları dışında bağışlar, iştirak

gelirleri ile çeşitli kurum ve kuruluşlardan alınacak proje bazlı fonların yasal gelir kanalları olarak sayıldığı görülmektedir (bkz. 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, md. 8.). Yasal olarak Genel Müdürlüğün taşra teşkilatı olmayan SYDV'lerin vakıf niteliğinden dolayı mali özerkliklerinin korunduğu tespit edilmektedir. Buna rağmen il ve ilçe Vakıflarının temel mali kaynağını Fon'dan yapılan aktarımlar oluşturmaktadır.

3. Türkiye'de Merkezi Devlet Üzerinden Yürütülen Sosyal Yardımın Kurumsal Yapısı Dâhilinde Politika Oluşturma Süreci ve Mevcut Savunu Kanalları

SYDGM ve Fon Kurulu'nun kurumsal yapısı içerisindeki

karar alma mekanizmalarına ve olası savunu alanlarına ilişkin olarak, daha önce de belirtildiği gibi, Kurul burada yasal olarak en önemli karar alıcı mercii olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat Kurul'un Bakan ve üst düzey bürokratlardan oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda, bu kurul üyelerine ulaşmanın sivil aktörler için çok da kolay olmayacağı açıktır. Bu nedenle Fon Kurulu'na ulaşmaya alternatif olarak, SYDGM Genel Müdürünün hem karar alıcı hem de yürütücü organlarda bulunması nedeniyle sivil aktörler için en üst düzey irtibat noktası olduğunu söylemek hatalı olmaz. Sosyal yardımlar konusunda savunculuk stratejisinin Fon Kurulu düzeyinde kurulması etkin bir yol olarak önerilmemektedir. Buna karşılık, kişisel olarak

Sosyal yardım alanında önemli görevler üstlenen ve ciddi bilgi birikimine sahip olan Genel Müdürlük ve Vakıf çalışanları ile farklı alanlarda önemli katkılarda bulunabilecek sivil aktörlerin birlikte çalışma deneyimi edinmelerinin Türkiye’de sosyal yardım politikalarının gerek oluşturulmasında gerekse uygulanmasında önemli faydalar sağlayacağını düşünmekteyiz. Sivil aktörlerin bu iletişimi başlatmaları gelecekte sosyal yardım politikalarının oluşturulma sürecinin demokratikleşmesi için kilit öneme sahiptir.

Kurul üyelerine ulaşmanın güç olması, Fon Kurulu düzeyinde savunuculuk yapılmasına engel değildir. Bu bağlamda, Kurul toplantılarına bilgi akışını sağlayan diğer kurumsal kanallar karşımıza çıkmaktadır. Bu kanallar incelendiğinde, Kurul

toplantılarından önce toplantı gündeminin Genel Müdürlük içerisindeki Daire Başkanlıklarında görev alan uzmanlar tarafından oluşturulduğu, SGM’nin koordinasyonu üstlenmesiyle Fon Kurulu üyelerinin gerek toplantı öncesinde, ge-

rekse toplantı sırasında yapılan sunumlar ile bilgilendirildikleri görülmektedir.

Politika oluşturma sürecinin en önemli ayağı, DPT ile SGM’nin, SYDGM’nin kurumsal stratejisini hazırlama amacıyla yaptığı istişarelerdir. Tüm bu istişarelerde hükümet programları, DPT tarafından yayınlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) onayından geçen beş ve yeni yedi yıllık kalkınma planları, orta vadeli planlar, orta vadeli mali planlar ile yıllık planların temel alındığını unutmamak gerekmektedir. Zira SGM’nin DPT’ye sunacağı SYDGM kurum stratejisi tüm bu sayılan belgelerde altı çizilen öncelikler ve tedbirlerin dışına çıkmamaktadır.

Bitlis Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

Bu noktada, DPT'nin TBMM tarafından onaylanan kalkınma planlarına sadık kalarak, bu planların göstergelerini oluşturmakla yükümlü olduğunu göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Dolayısıyla idealde meclis iradesiyle oluşan sosyal yardım politikası, DPT tarafından Genel Müdürlük için öncelikler ve tedbirler kapsamında belirli sorumluluk alanlarına indirgenmektedir.

Ardından yine DPT tarafından Genel Müdürlük faaliyetlerinin bu göstergelerle eşleşip eşlemediğinin denetimi gerçekleştirilmektedir. DPT ve SYDGM'nin kurumsal istişarelerinin ardından oluşan kurum stratejilerinin bağlayıcı niteliği göz önünde bulundurulduğunda, SYDGM 2009–2013 Stratejik Planı'nın önümüzdeki beş yıl için Türkiye'de merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardım politikasının temelini oluşturacağı görülmektedir. Stratejik planın içeriğinin oluşturulmasına dair şu aşamada herhangi bir savunuculuk alanı kalmadığını söylemek hatalı olmaz.

Ulusal politika belgelerinin yanı sıra, SGM'nin Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası belgeler ile hükümet programını uyumlaştırarak kurumun stratejisini oluşturmakta olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu açıdan, merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardım politikalarına müdahil olmak isteyen sivil aktörler ulusal politika belgelerine ek olarak Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası belgeleri

temel alarak da savunuculuk faaliyetleri oluşturabilirler.

Türkiye'de merkezi devlet üzerinden yapılan sosyal yardım politikalarının geneline dair değişiklik taleplerini dillendiren sivil aktörlerin hükümet ya da muhalefet temsilcileri ile kurulacak ortaklıklar çerçevesinde siyasal alana etki yapma yolunu takip etmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, yeni yedi yıllık kalkınma planlarını meclis üzerinden demokratik yollarla etkileme ve merkezi devlet üzerinden yürütülen sosyal yardım politikalarına dair ilgili yasalarda değişikliği zorlama stratejileri izlenebilir.

Tüm bu kanalların dışında, sosyal yardım politikaları ile ilgilenen sivil aktörler ile Genel Müdürlük çalışanları arasında diyalog başlatılmasının önemli olduğu görüşündeyiz. Sosyal yardım alanında önemli görevler üstlenen ve ciddi bilgi birikimine sahip olan Genel Müdürlük ve Vakıf çalışanları ile farklı alanlarda önemli katkılarda bulunabilecek sivil aktörlerin birlikte çalışma deneyimi edinmelerinin Türkiye'de sosyal yardım politikalarının gerek oluşturulmasında gerekse uygulanmasında önemli faydalar sağlayacağını düşünmekteyiz. Sivil aktörlerin bu iletişimi başlatmaları gelecekte sosyal yardım politikalarının oluşturulma sürecinin demokratikleşmesi için kilit öneme sahiptir.

Kaynakça

- 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu R. Gazete No. 19134 R.G. Tarihi: 14.06.1986
- 5263 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun R. Gazete No. 25665 R.G. Tarihi: 09.12.2004
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu Yönetmeliği R. Gazete No. 19167 R.G. Tarihi: 17.7.1986
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik R. Gazete No. 25913 R.G. Tarihi: 21.08.2005
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2006 yılı Faaliyet Raporu www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/duyurular/SY-DGM2006YılıFaaliyet-Raporu.pdf
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü 2007 yılı Faaliyet Raporu www.sydgm.gov.tr/sydtf/web/duyurular/SY-DGM2006YılıFaaliyet-Raporu.pdf

geleceğe daha güvenle
bakabilmek için...

T.C. Başbakanlık
Sosyal Yardımlaşma ve
Dayanışma Genel Müdürlüğü

basından...

Kadınlar da 'Devrek bastonu' ustası oluyor

Baston yapımını öğrenen kadınlar hem meslek öğreniyor hemde aile bütçelerine katkıda bulunuyor

Dünyaca ünlü basketbolcu Devrekli'nin Devrekli'de basketbol basketbolu ile ilgili bir takım kadınlara basketbolu öğretti. Kadınlar basketbolu öğreniyor hemde aile bütçelerine katkıda bulunuyor.

Baston yapımını öğrenen kadınlar hem meslek öğreniyor hemde aile bütçelerine katkıda bulunuyor.

Baston yapımını öğrenen kadınlar hem meslek öğreniyor hemde aile bütçelerine katkıda bulunuyor.

'Amacımız gençleri mutlu etmek'

Hatay'ın İskenderun ilçesinde Sosyal Yardım Vakfı bünyesinde kurulan sosyal markette her türlü ev eşyası bulunuyor.

Girişimci genç kızların...

Ordu Valiliği'nden selam

13 aileye yardım

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Valiliği, son yıl...

Çalışan çiftçinin çocuğuna kaymakamlık bakacak

Faruk Selman / Bursa

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

Kendi işlerini kuracaklar

NEŞETİYE HALILARI GÖRÜCÜYE ÇIKTI

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Arslan / İstanbul

Çorum'da organik arıcılık projesi

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Çorum'da organik tarımın yaygınlaştırılması amacıyla Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma...

Görme engellilere konuşan bilgisayar

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi, üyelerine "konuşan bilgisayar" kullanımını öğretti.

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

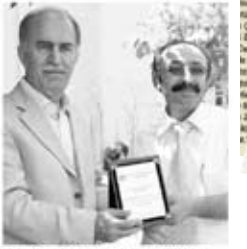
Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Altı Nöbet Köler Derneği Bursa Şubesi'nin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, İb-Ker B Müdürlüğü ve Yalınzın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ile ortakla...

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Dişhastane'de 30

Sivas'ta iş kurma projelerine destek

Sosyal yardım zirvesi
ANKARA - Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Hayatı Yılmaz, "Yüksekliğin tamamlanmasıyla birlikte Türkiye için daha çok çalışmaya, daha çok dayanışmaya her zamanla devam etmeliyiz" dedi.

2 bin aileye 5'er inek verilecek
Güneydoğu Kalkınma Planı kapsamında 25 milyon YTL tutarındaki projeler hayata geçirilecek.

İhtiyaç sahiplerinin yüzde 63'ü aynı yüzde 37'si ise nakdi yardım istiyor
İhtiyaç sahiplerinin yüzde 63'ü aynı yüzde 37'si ise nakdi yardım istiyor.

İhtiyaç sahiplerinin yüzde 63'ü aynı yüzde 37'si ise nakdi yardım istiyor
İhtiyaç sahiplerinin yüzde 63'ü aynı yüzde 37'si ise nakdi yardım istiyor.

Cezaevinde meslek sahibi oldu

İsartan Yalvac Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma
İsartan Yalvac Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma.

Çermik'te SYDV desteğiyle ilk 6 ayda 9 kişi işyeri açtı

Çermik'te SYDV desteğiyle ilk 6 ayda 9 kişi işyeri açtı
Çermik'te SYDV desteğiyle ilk 6 ayda 9 kişi işyeri açtı.

Sosyal Market projesi tuttu

Sosyal Market projesi tuttu
Sosyal Market projesi tuttu.

OKULLAR GÖNÜLLÜ ELLERDEKİ FIRÇALARLA GÜZELLEŞİYOR

OKULLAR GÖNÜLLÜ ELLERDEKİ FIRÇALARLA GÜZELLEŞİYOR
Okullar gönüllü ellerdeki fırçalarla güzelleşiyor.

Bu yıl karne hediyesi polisten

Bu yıl karne hediyesi polisten
Bu yıl karne hediyesi polisten.

PAZARLAR'DA SERA EĞİTİMİ

PAZARLAR'DA SERA EĞİTİMİ
Pazarlarda sera eğitimi.

Vakıftan üretmeye aşı desteği

Vakıftan üretmeye aşı desteği
Vakıftan üretmeye aşı desteği.

Sosyal yardımda aslan payı Diyarbakır'ın

Sosyal yardımda aslan payı Diyarbakır'ın
Sosyal yardımda aslan payı Diyarbakır'ın.

Yüzde 35'i yakacak

Yüzde 35'i yakacak
Yüzde 35'i yakacak.

Diyarbakır'da işsizliği azaltmak için 8 proje hayata geçiriliyor

Diyarbakır'da işsizliği azaltmak için 8 proje hayata geçiriliyor
Diyarbakır'da işsizliği azaltmak için 8 proje hayata geçiriliyor.

48 çiftçiye kovan

48 çiftçiye kovan
48 çiftçiye kovan.

SYDGM'nin faaliyetlerinin etki analizi

SYDGM'nin faaliyetlerinin etki analizi
SYDGM'nin faaliyetlerinin etki analizi.

Mavi hayat Projesi hayata geçirildi

Mavi hayat Projesi hayata geçirildi
Mavi hayat Projesi hayata geçirildi.

Devlet yardımını en çok kadınlar alıyor

Devlet yardımını en çok kadınlar alıyor
Devlet yardımını en çok kadınlar alıyor.

Elma, köyden kente göçü önleyecek

Elma, köyden kente göçü önleyecek
Elma, köyden kente göçü önleyecek.

